

פרוטוקול מישיבה נד/של"ו של הממשלה - ה' באב תשל"ו -

1.8.76

נכחו השדים:

י. רבין - יו"ר, י. אלון, י. בורג, ח. בר-לב, מ. ברעם,
י. גלילי, ז. המר, א. ידלין, ג. יעקבי, א. עופר,
ש. פרס, ח.י. צדוק, מ. קול, י. רבינוביץ, ש. רוזן,
י. רפאל, ו. שם-טוב

נעדרו השדים:

א. אוזן (חולה), ג. האוזנר (חולה), ש. הלל (בחופשה).

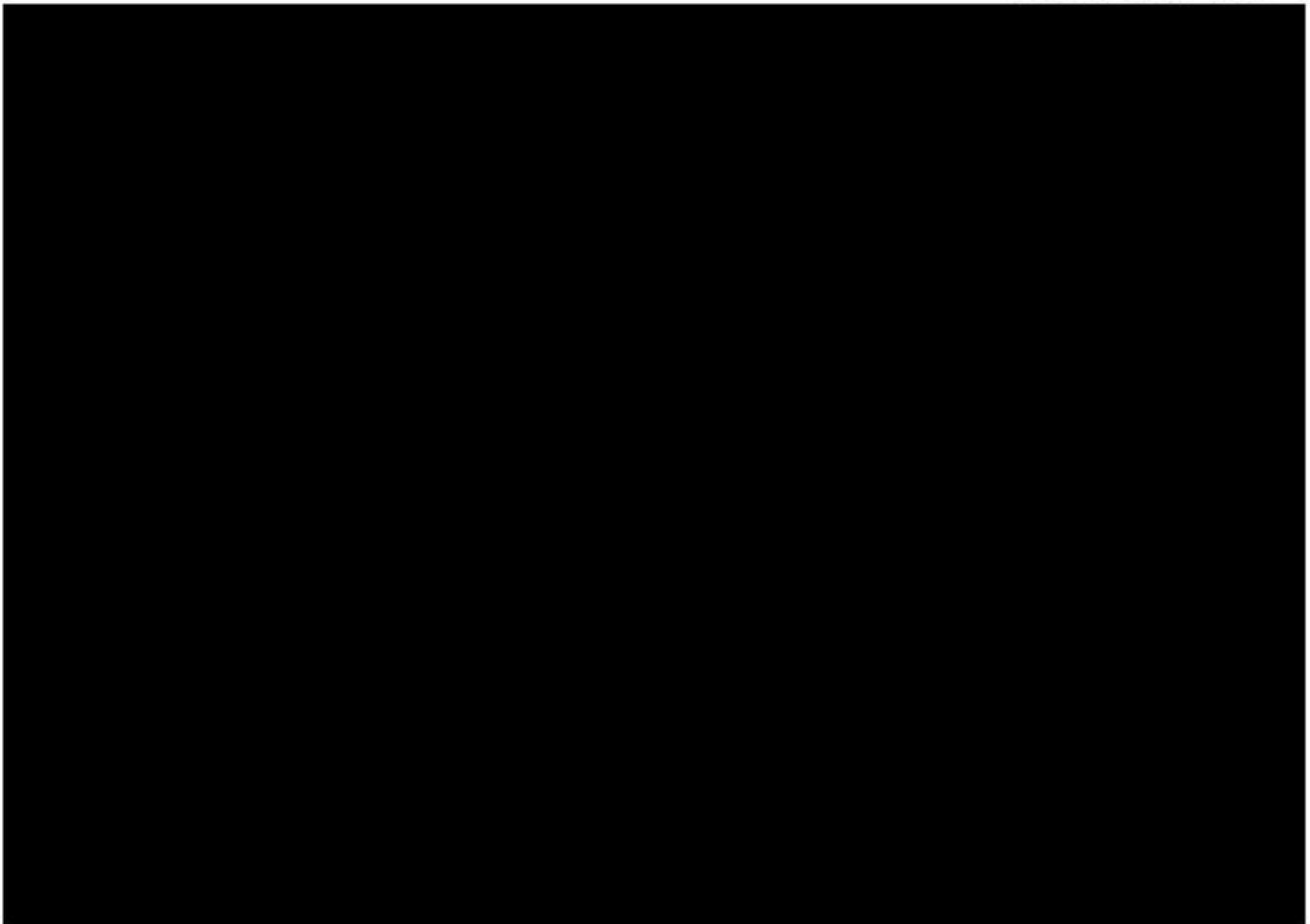
ג. אבנר	- מזכיר הממשלה
א. אפרת	- משרד הפנים (בסעיפים: 902, 903)
תא"ל א. בראון	- מזכיר צבאי לשר הבטחון
ח. בראון	- לשכת שד החוץ (בסעיף 896)
אלוף ש. גזית	- ראש אגף מודיעין (בסעיף 896)
ד. וינשל	- המנהל הכללי משרד השיכון (בסעיפים: 902, 903)
א. מזרחי	- לשכת ראש הממשלה
ע. ערן	- המנהל הכללי משרד ראש-הממשלה (בסעיף 896)
תא"ל א. פורן	- מזכיר צבאי לראש-הממשלה
ח. קוברסקי	- המנהל הכללי, משרד הפנים (בסעיפים: 902, 903)
י. קולניק	- משרד התחבורה (בסעיף 902)
ש. רייכמן	- משרד התחבורה (בסעיף 902)

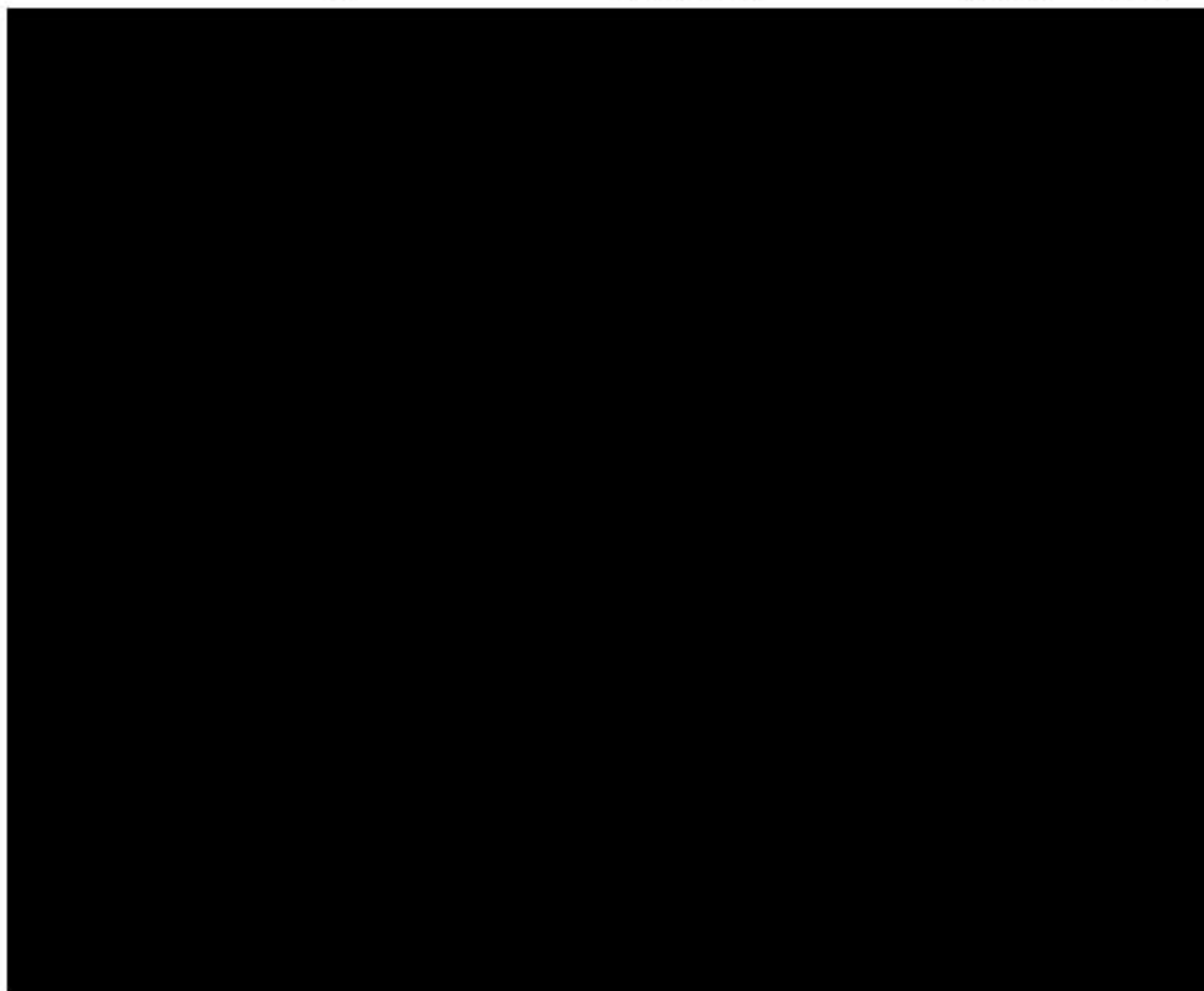
סדר היום:

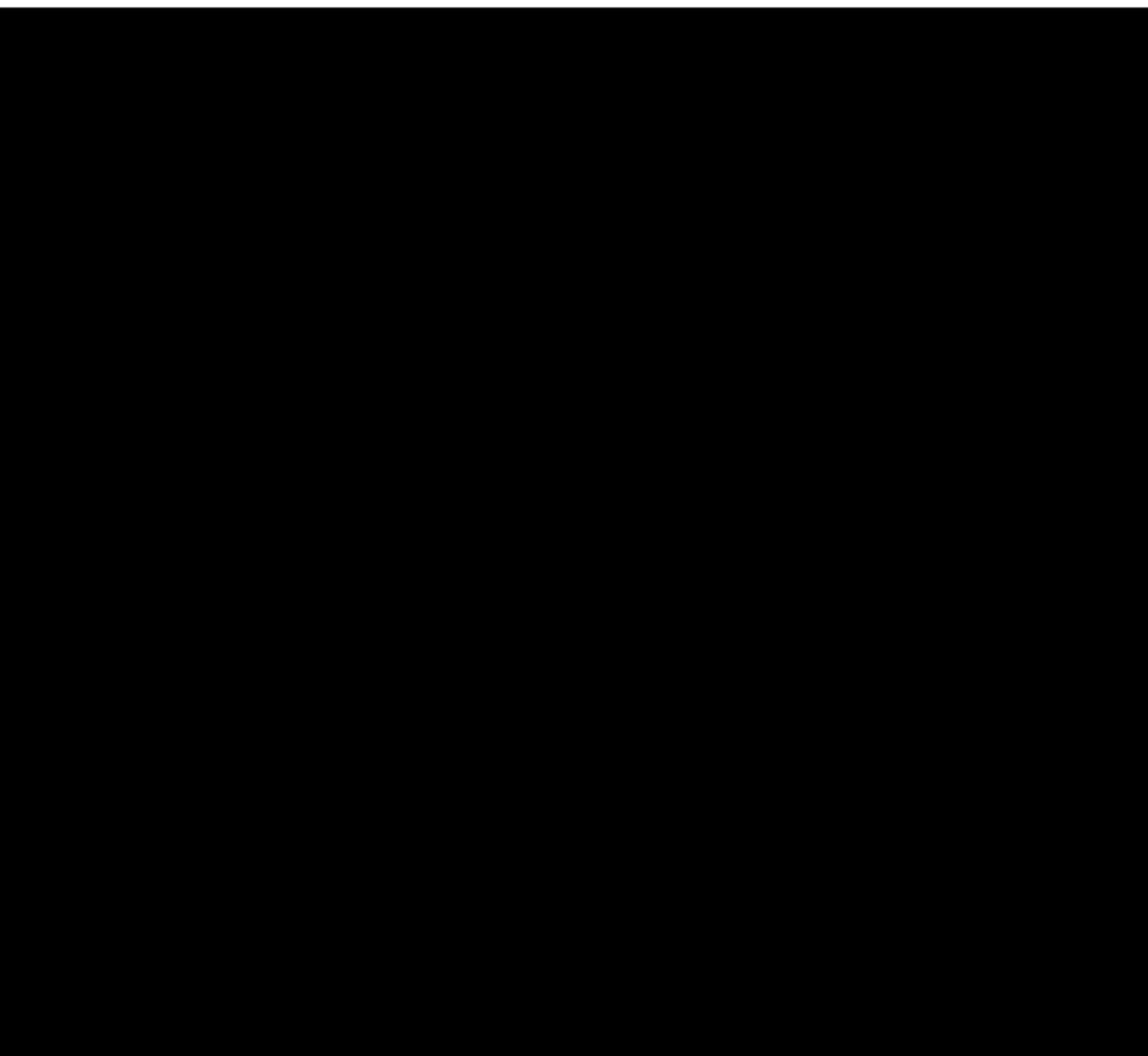
896.	המצב בלבנון
897.	ענינים מדיניים
898.	ענינים בטחוניים
899.	הגרעין ב"קדום"
900.	הסכמים בדבר הובלת טובין ברכב בין ישראל לבין הולנד ובלגיה
901.	אישור למינויו של משנה למנהל הכללי לרשות הנמלים
902.	תכניה מיתאר ארצית לדרכים מס' ת/מ/א/3
903.	תכניה מיתאר מחוזית למחוז המרכז - המשך הדיון
904.	מכירת נשק
905.	מושב מיוחד של הכנסת

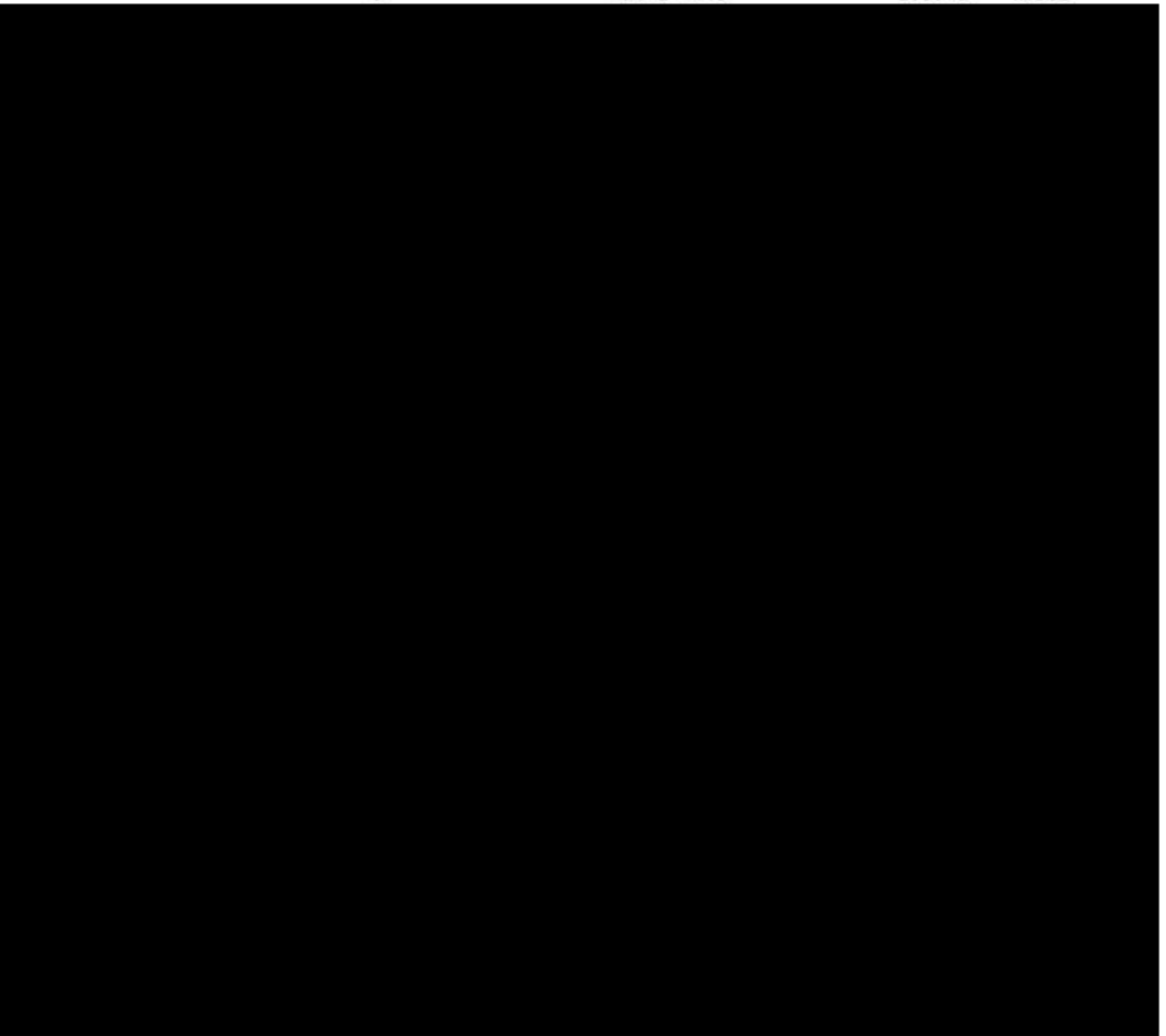
רשמו:

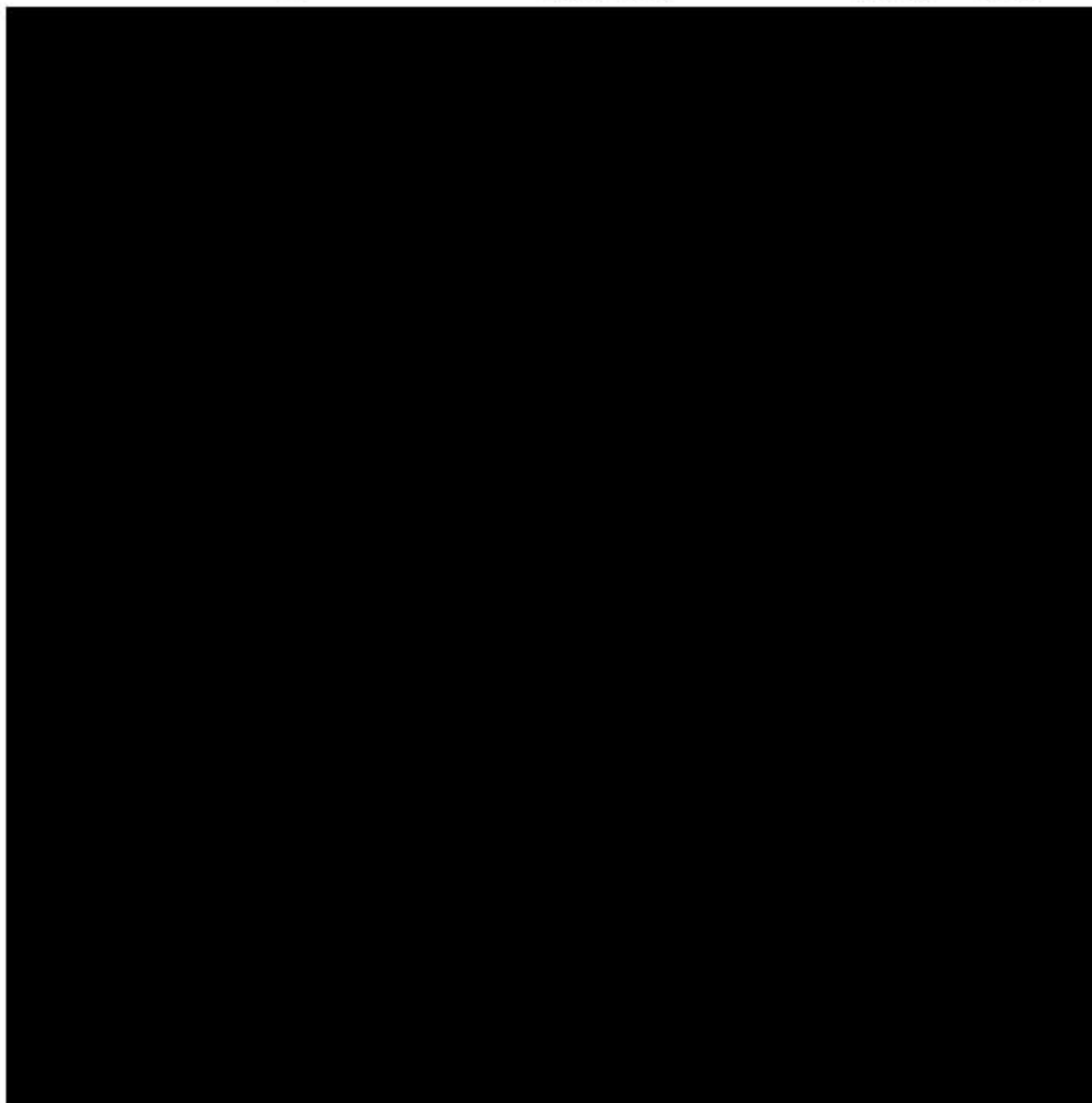
י.מ.
ל.ד.
א.ב.

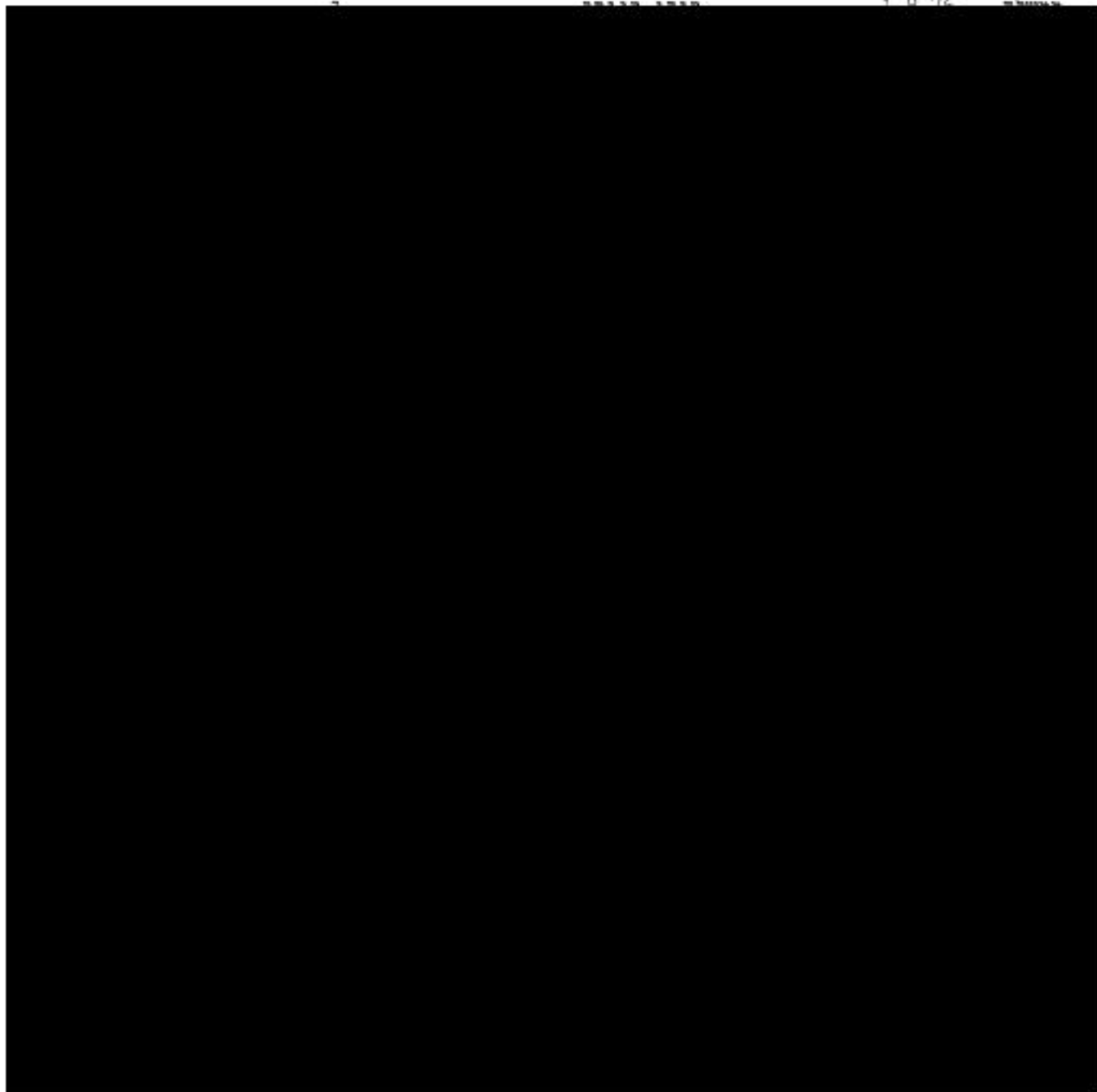
.896 המצב בלבנון

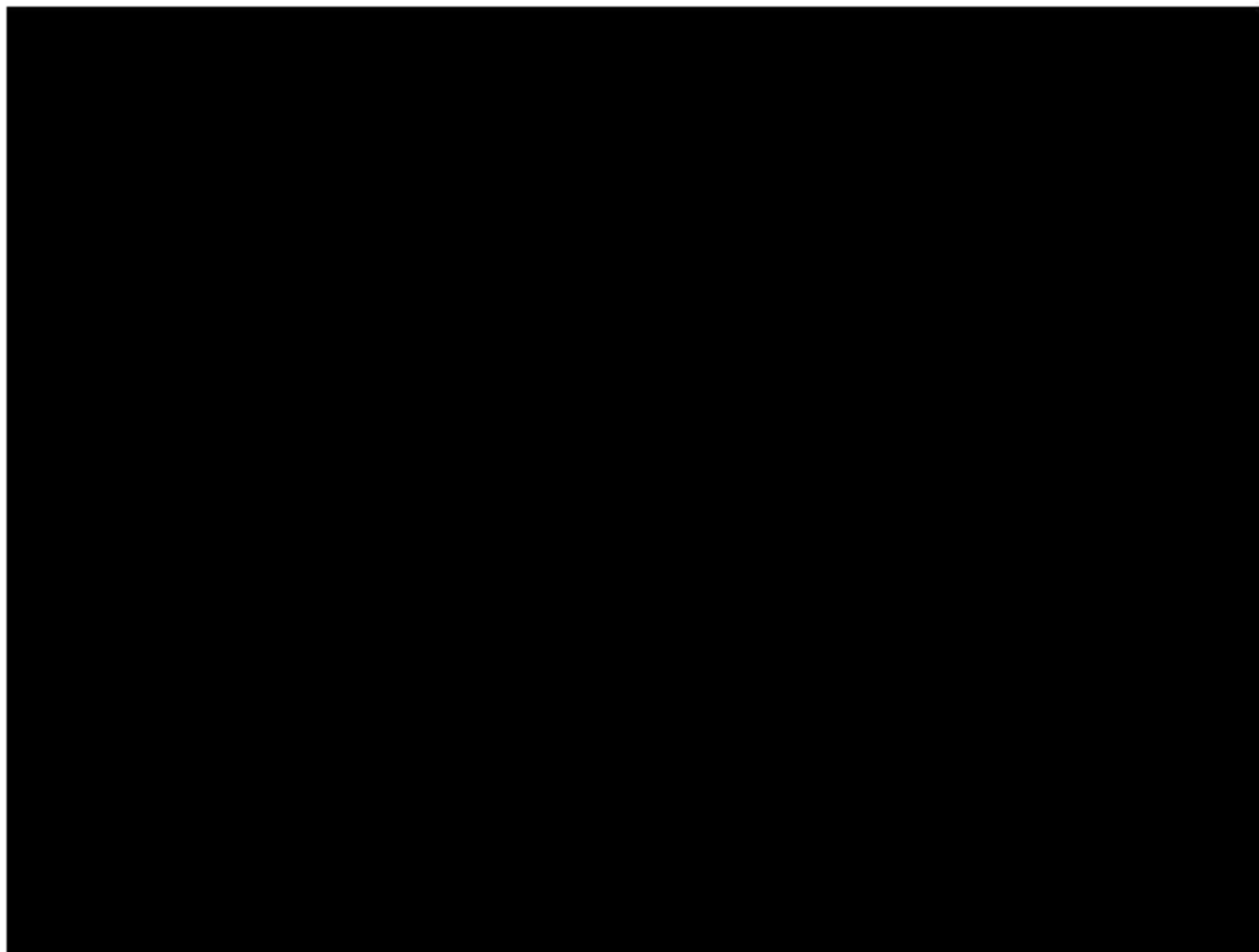

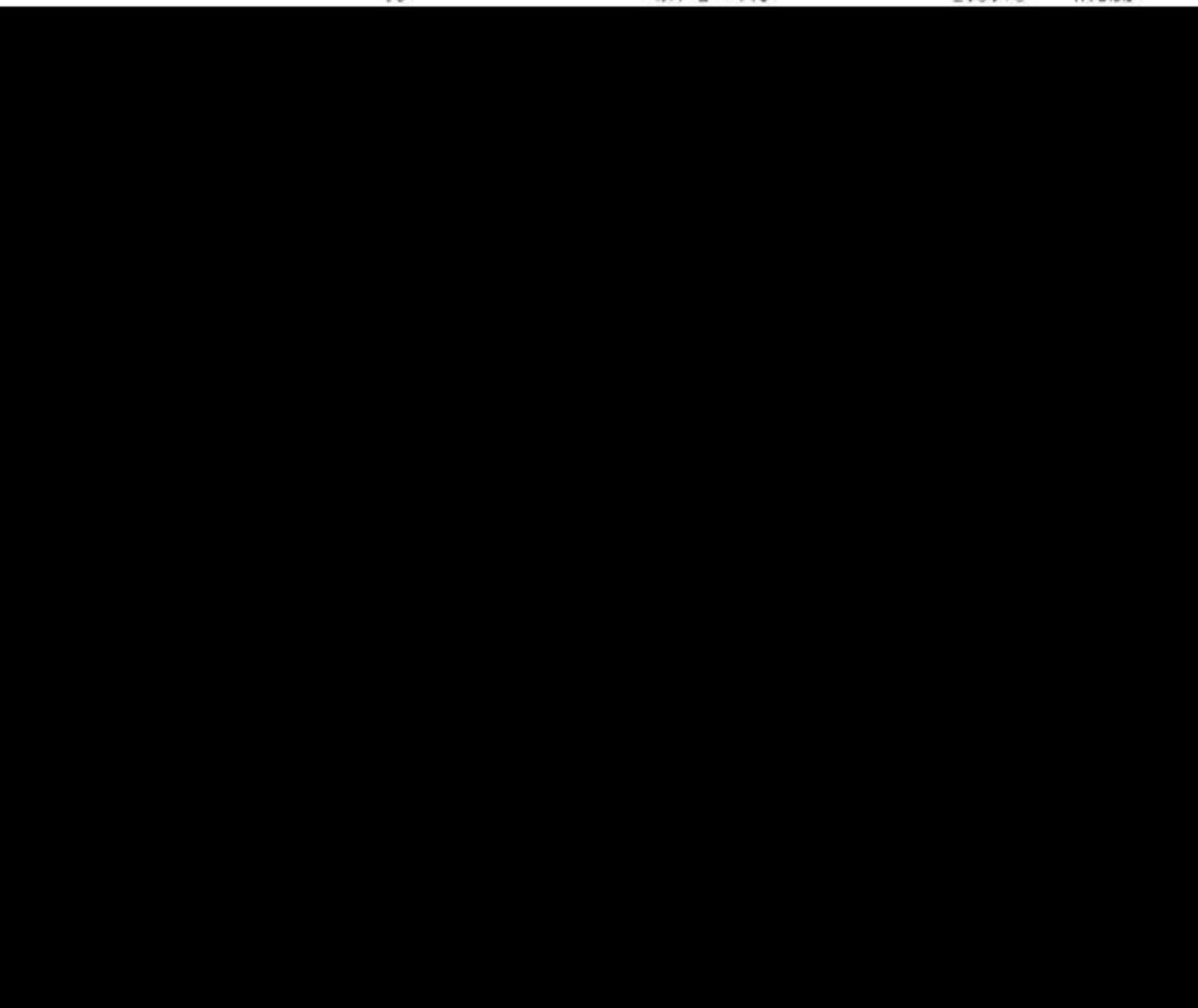

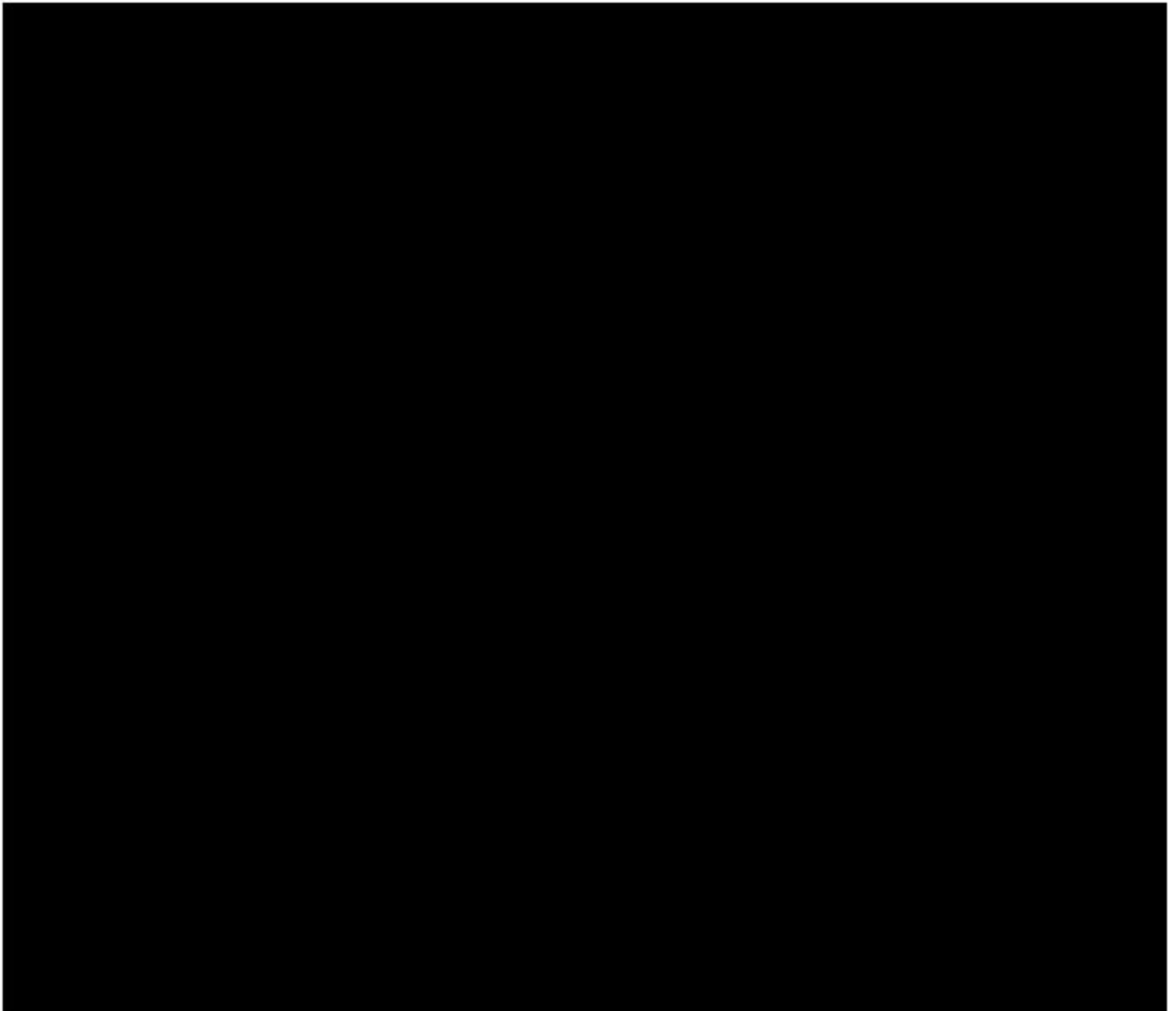

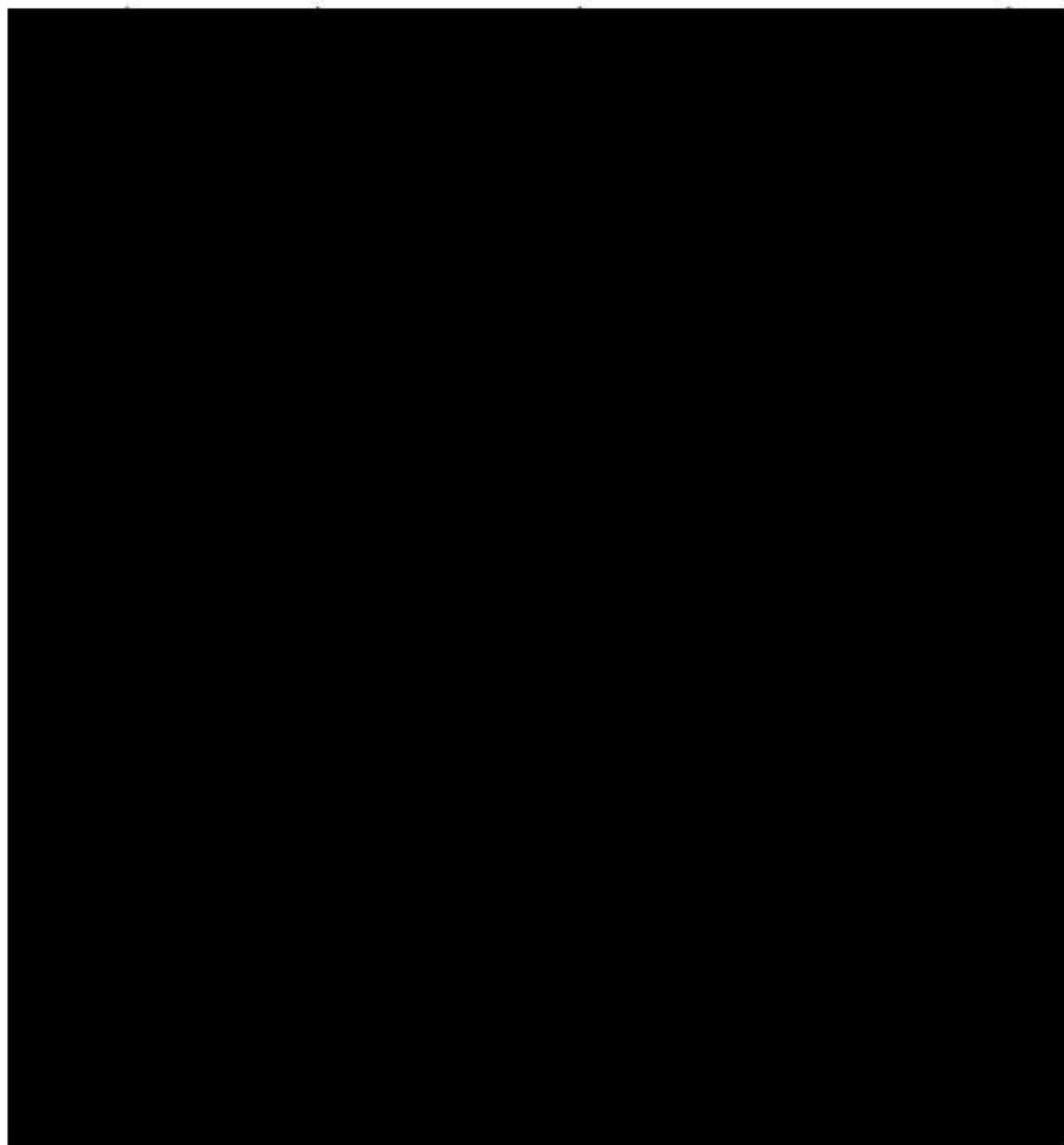

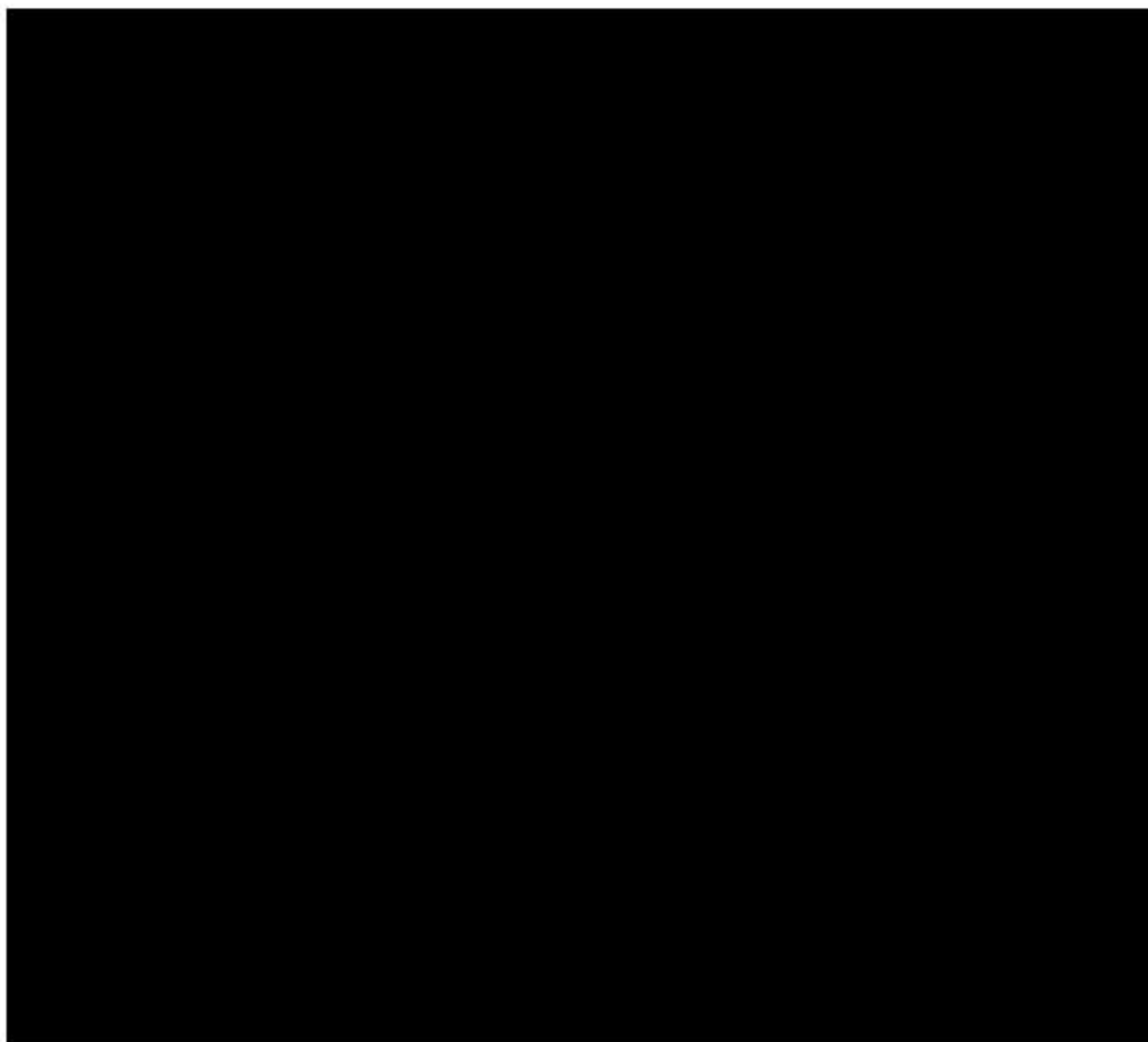

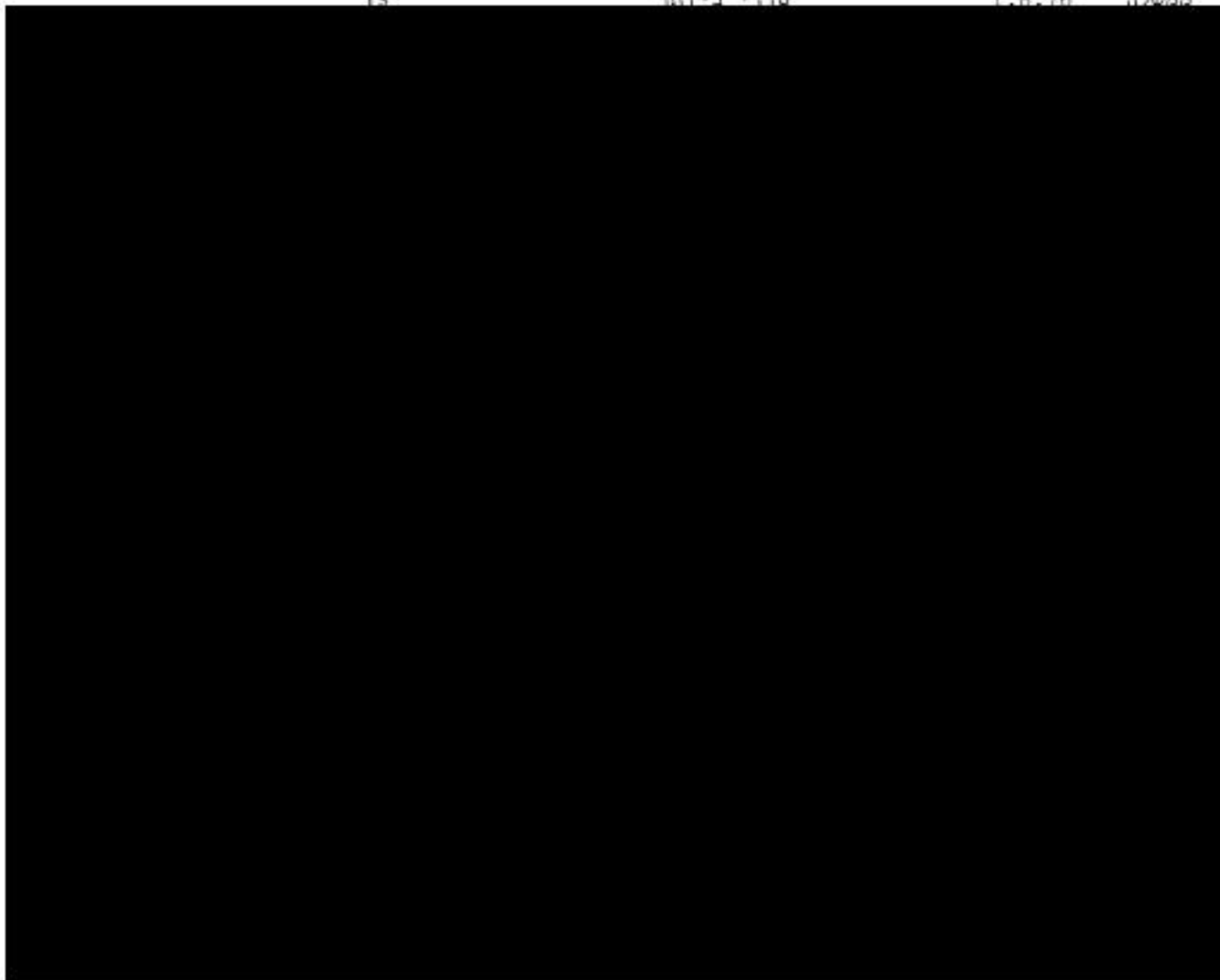

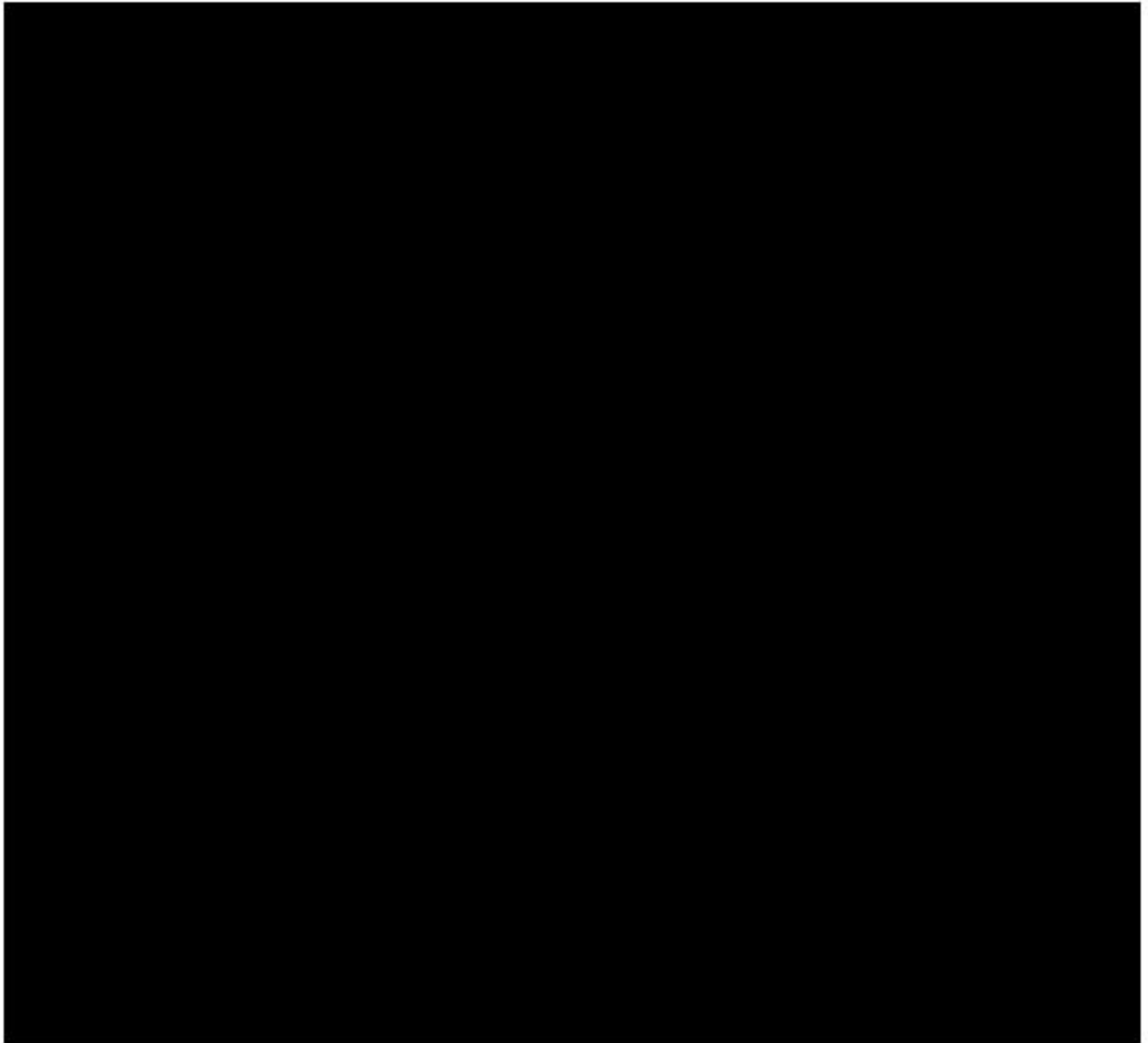

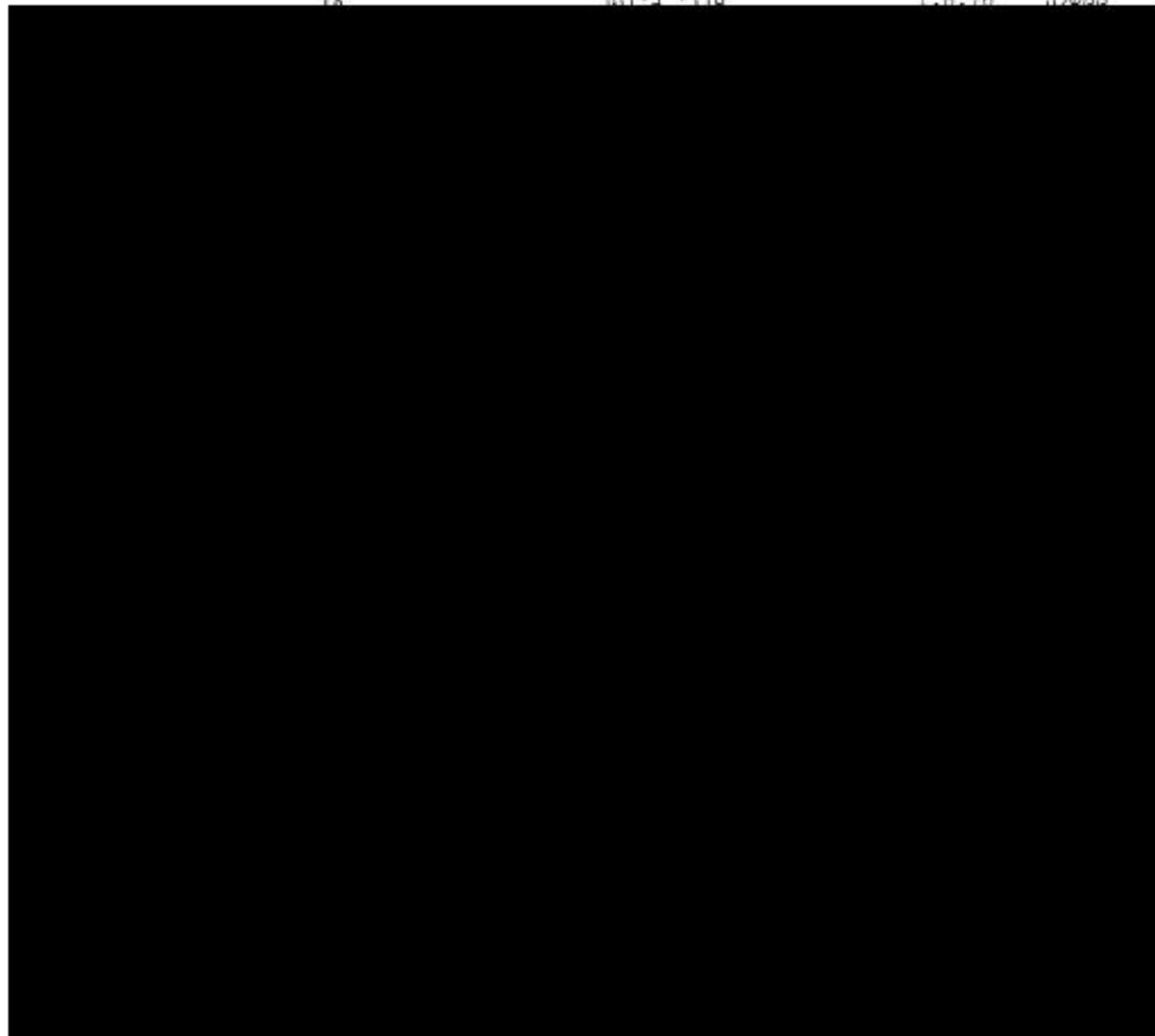

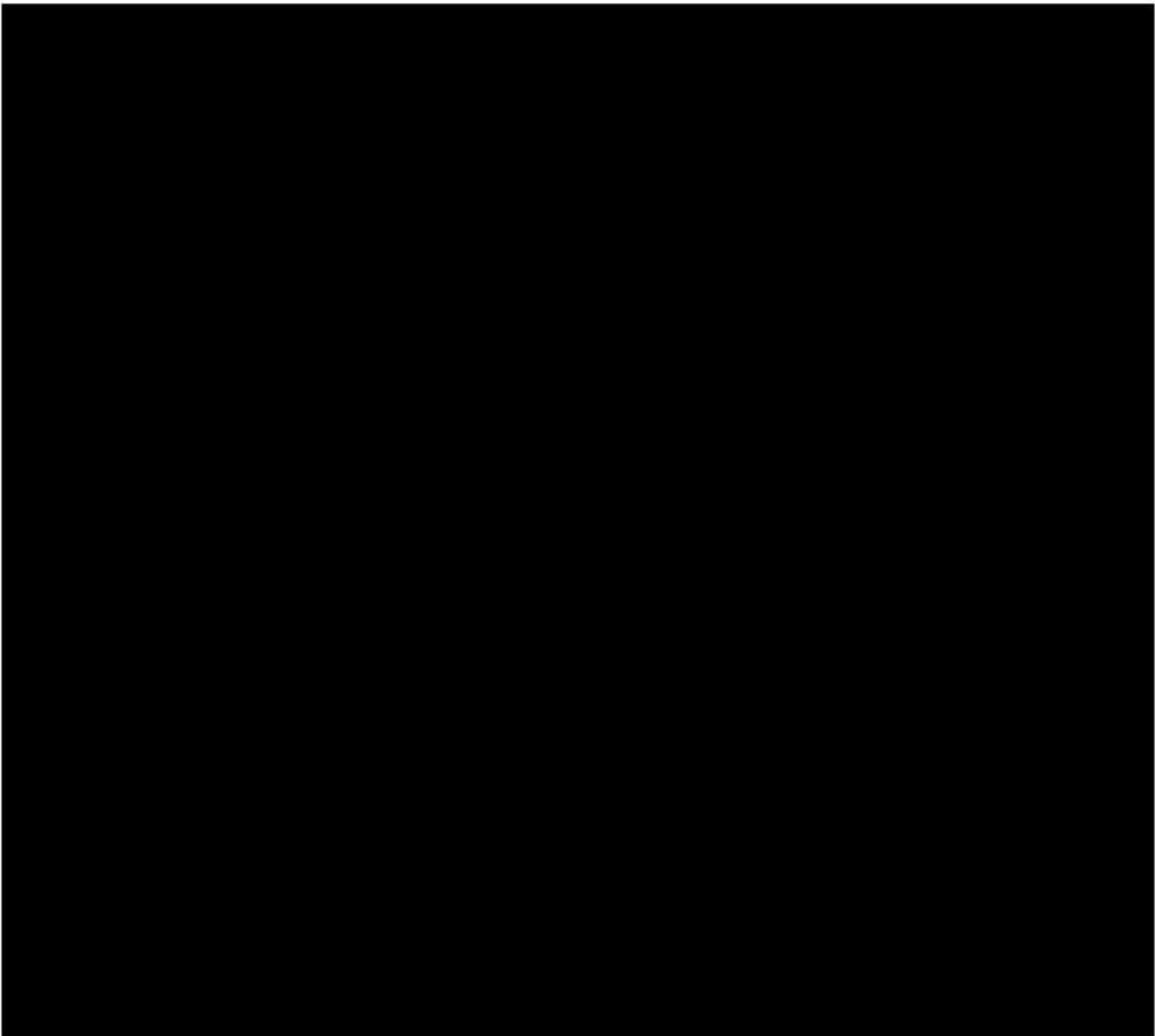

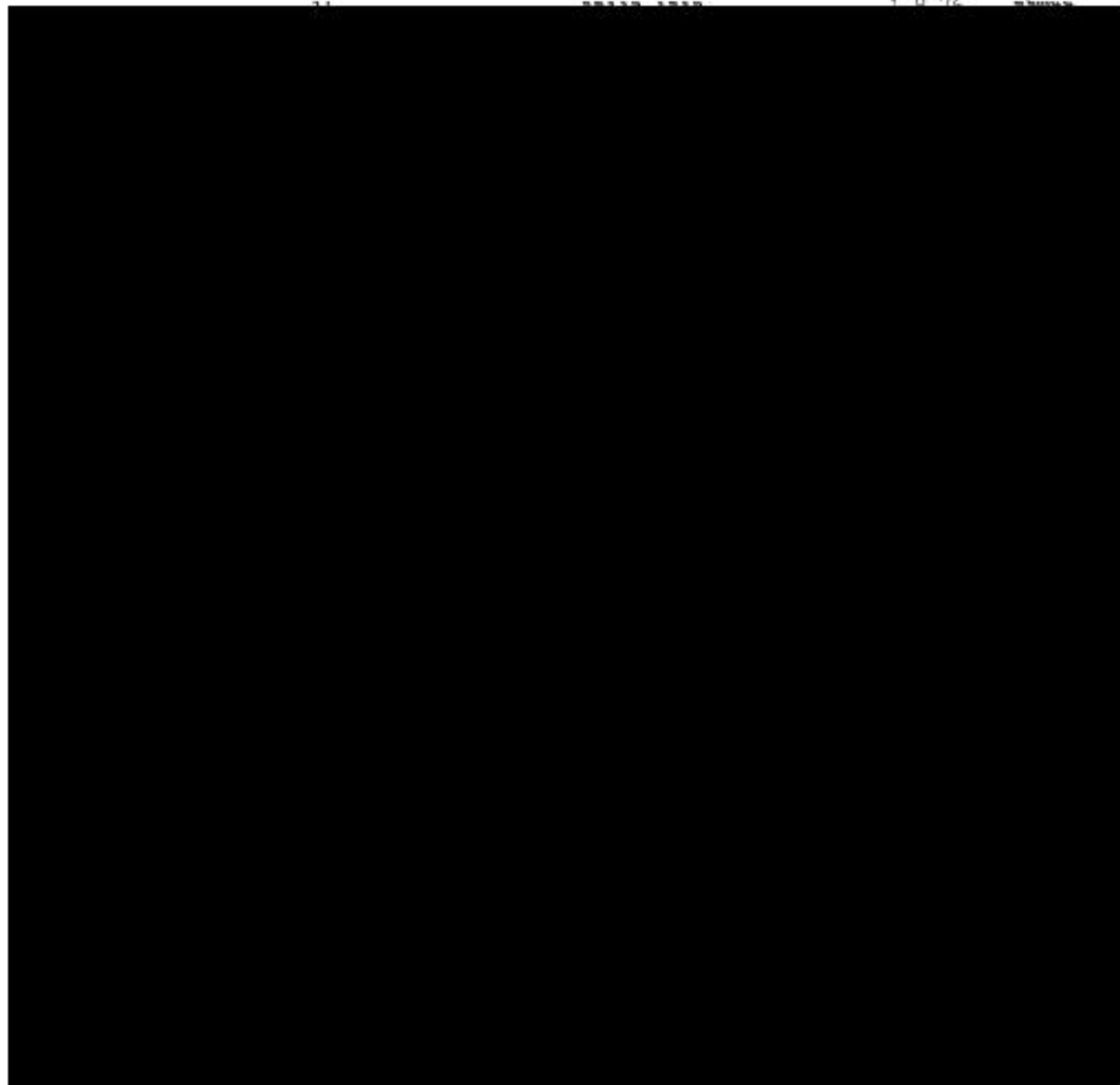

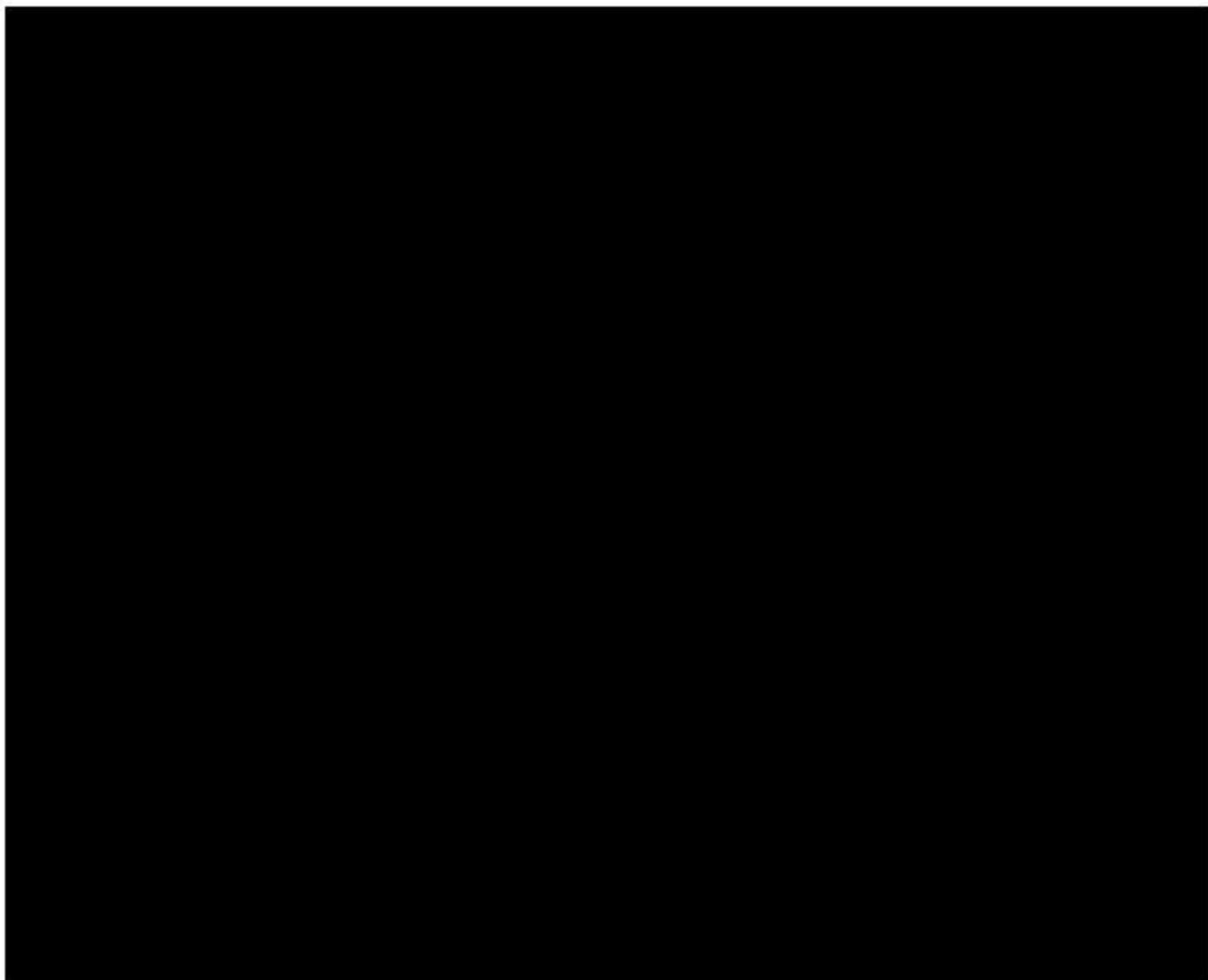

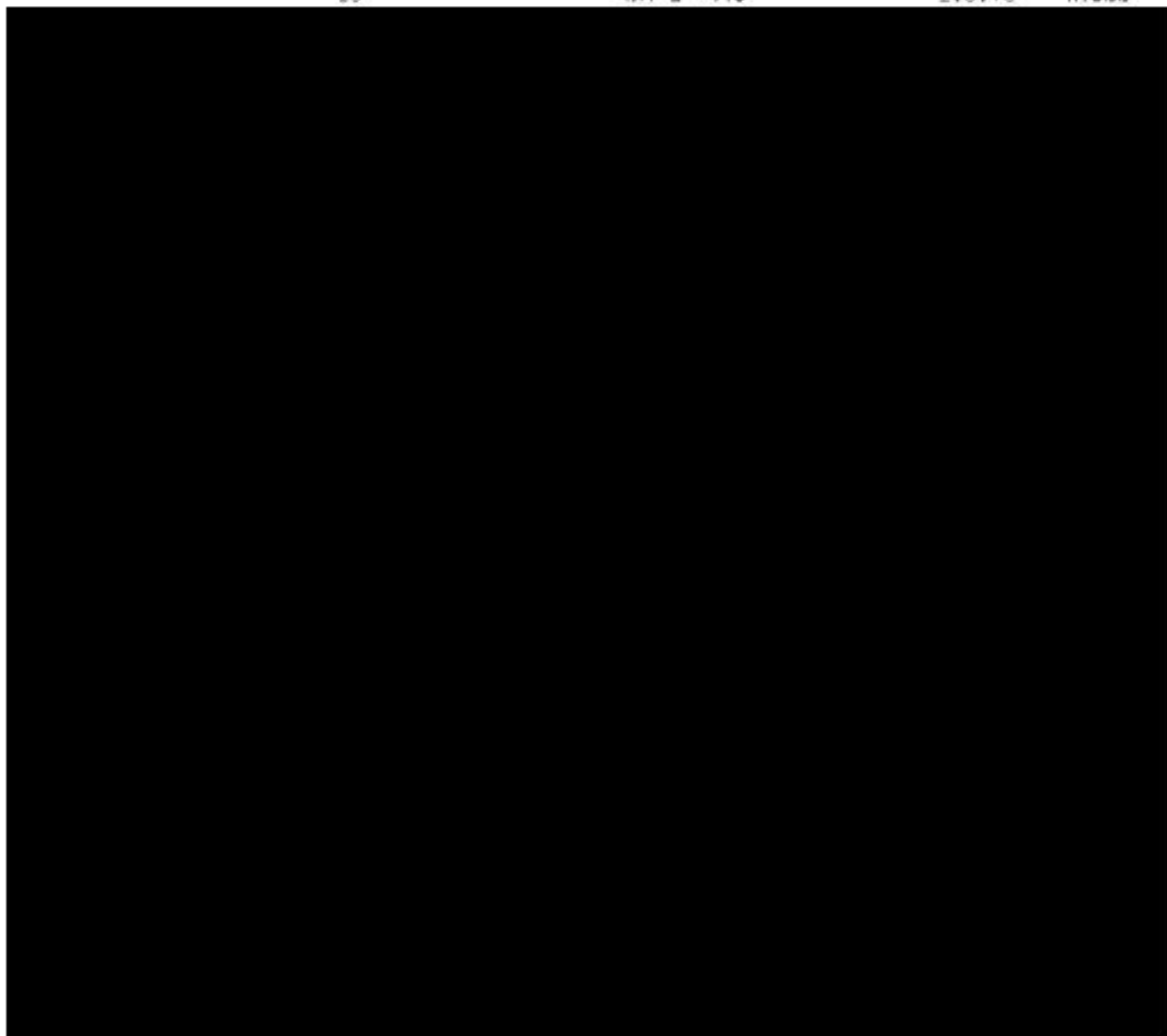

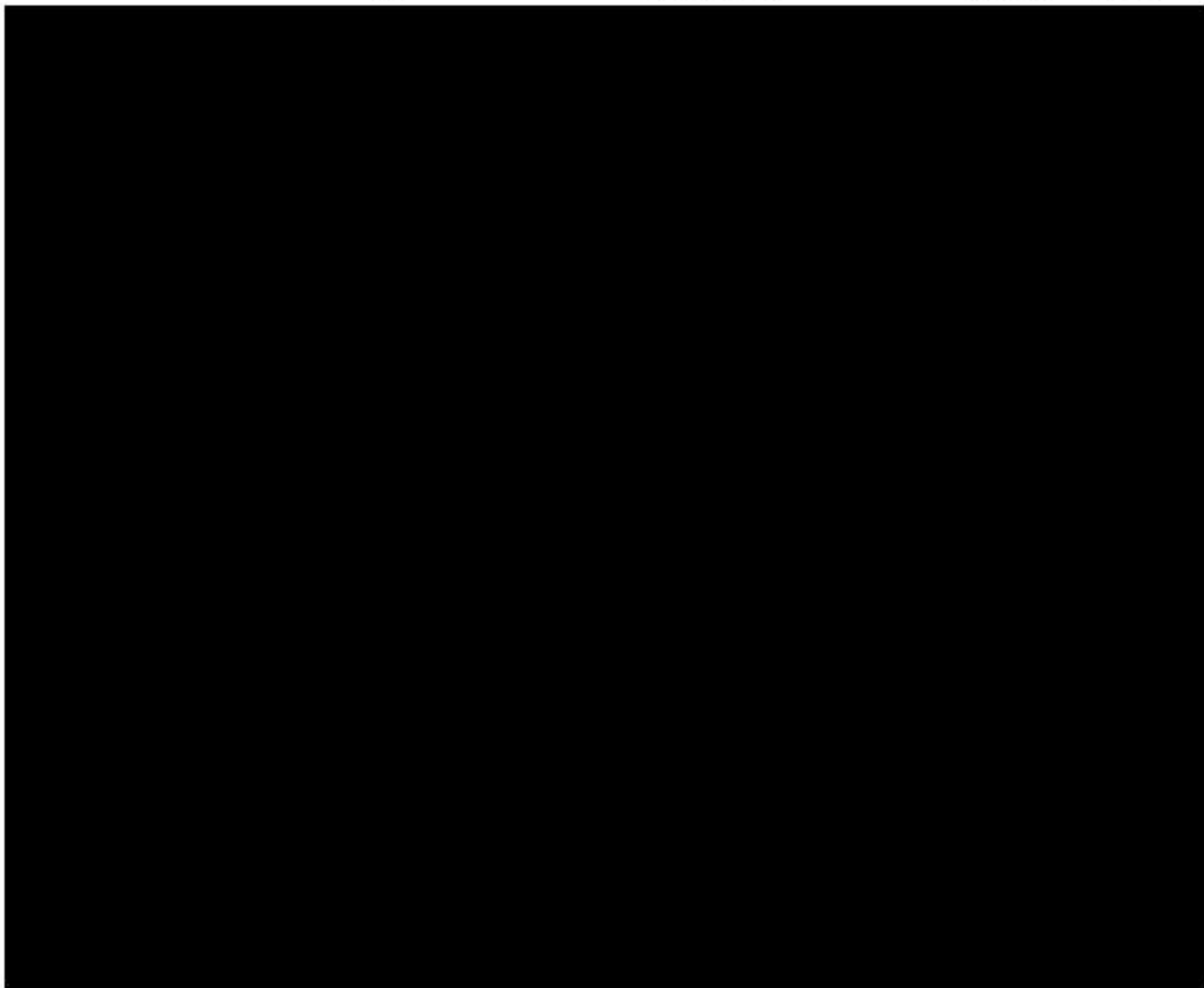

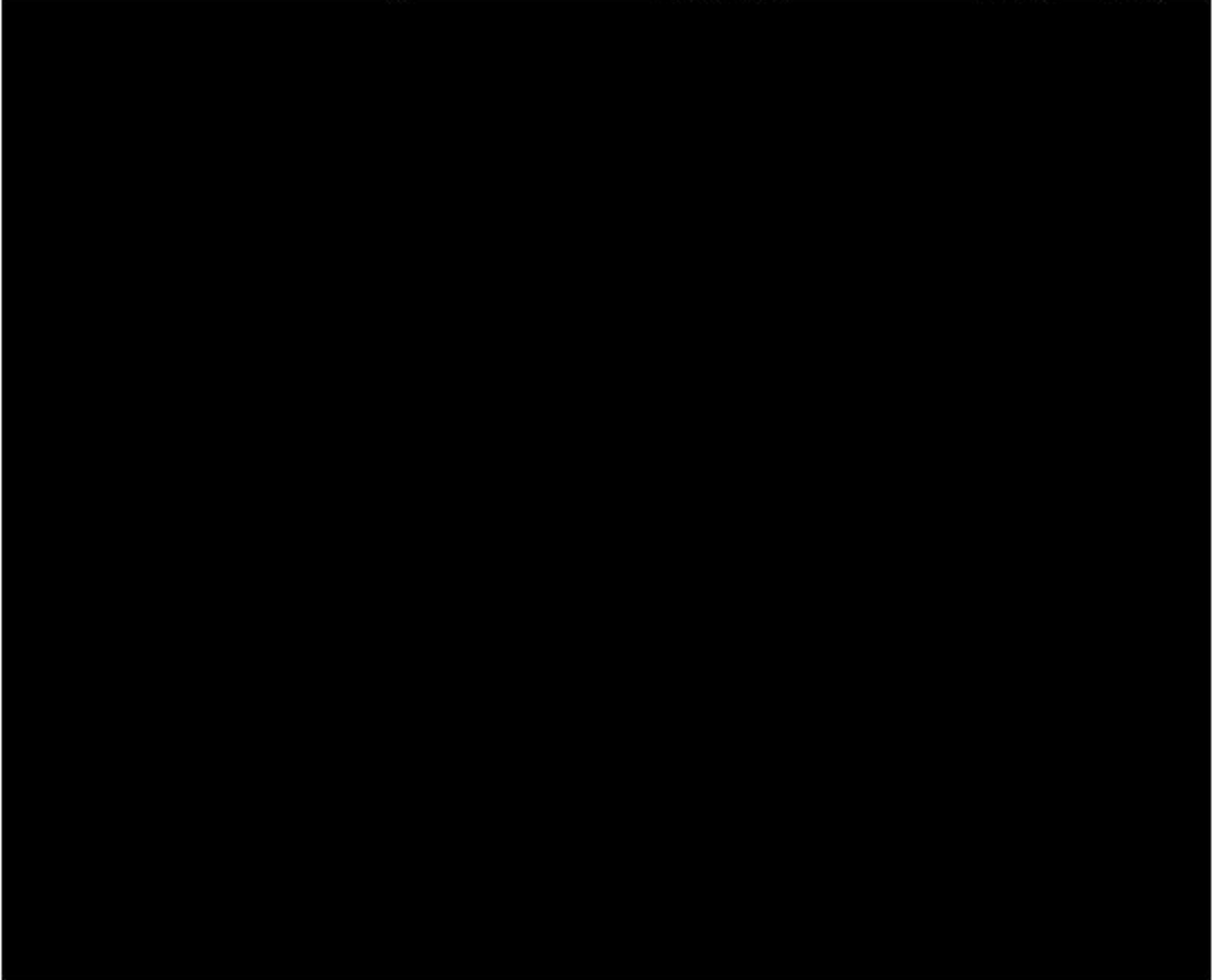

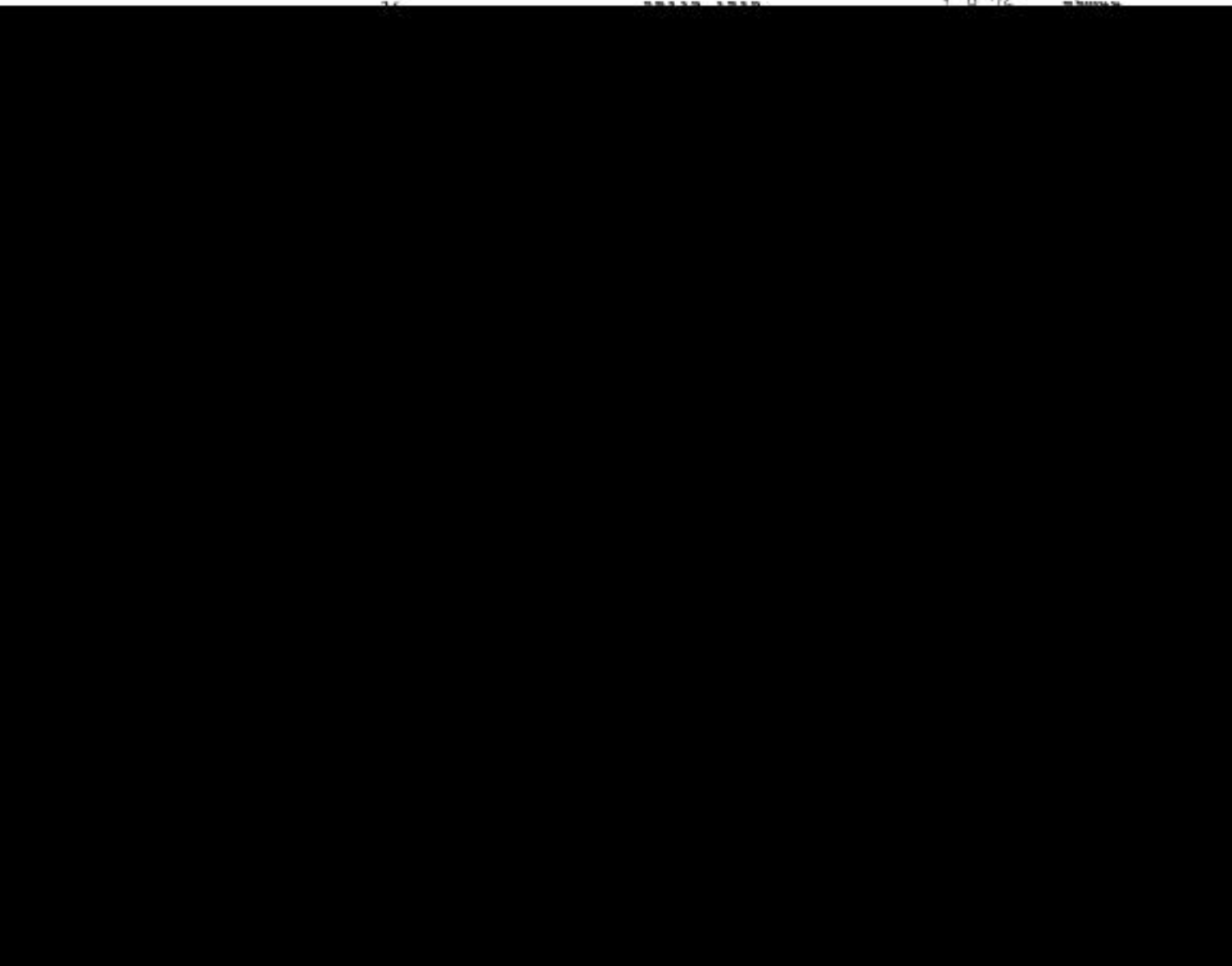

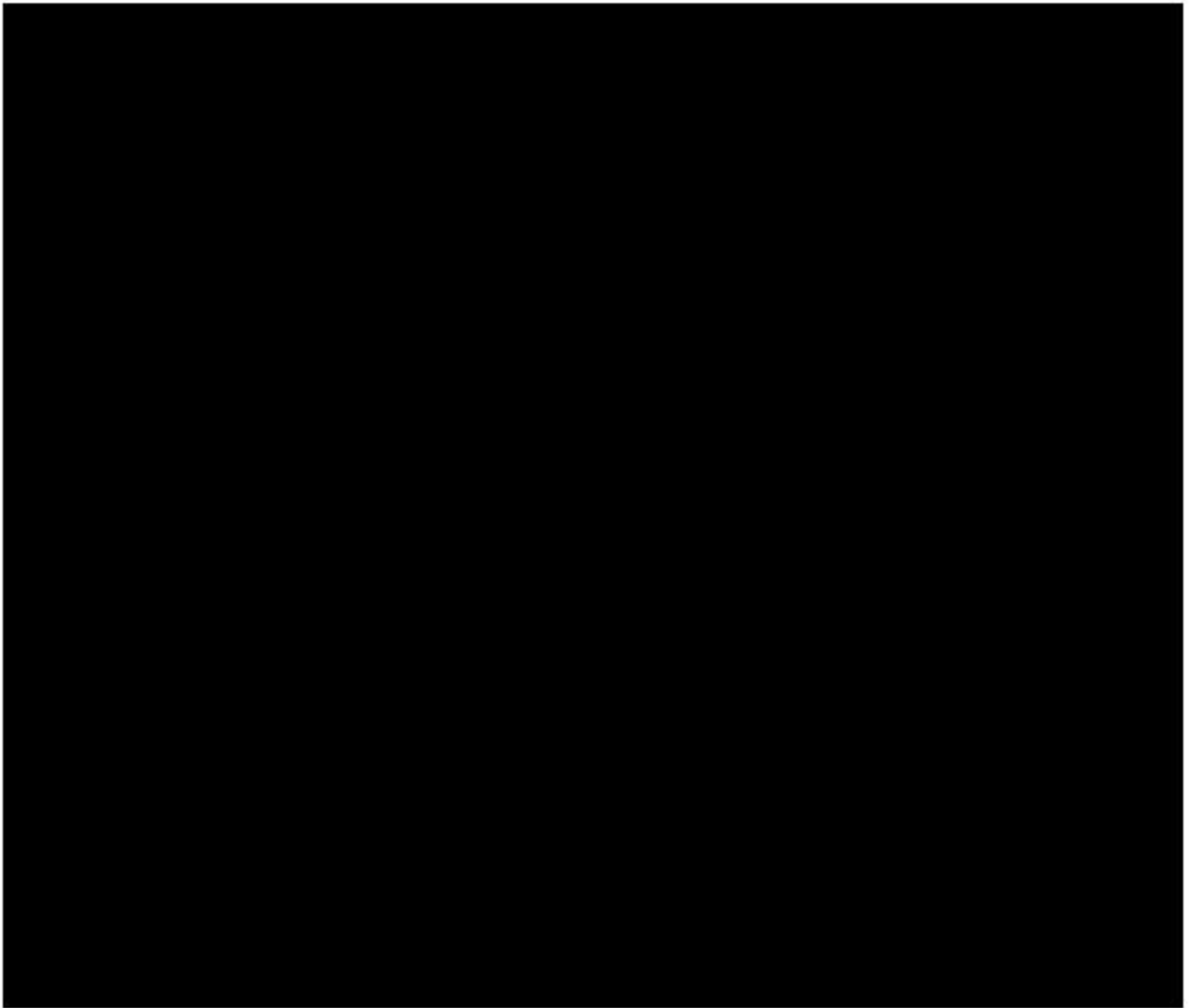

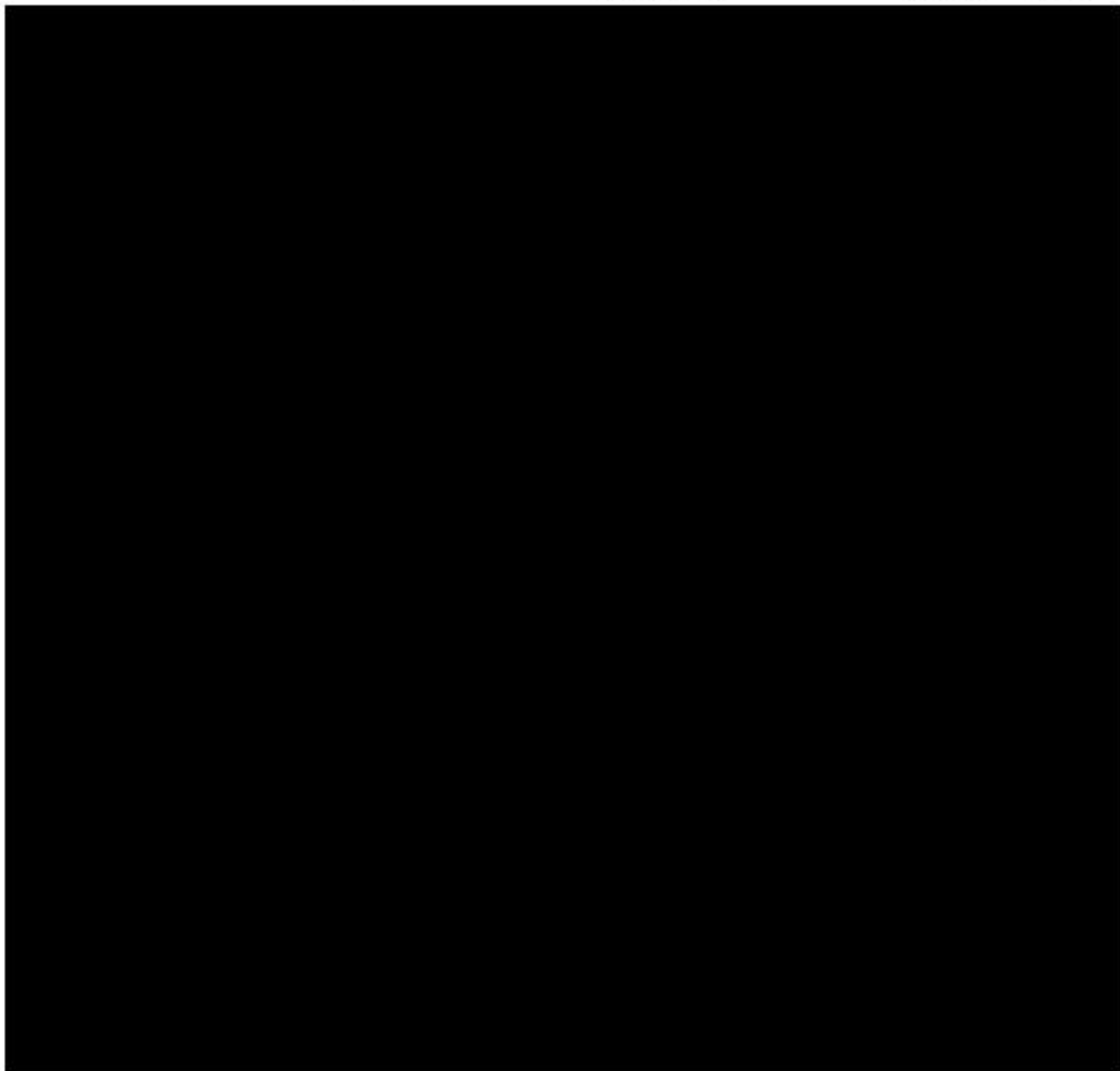

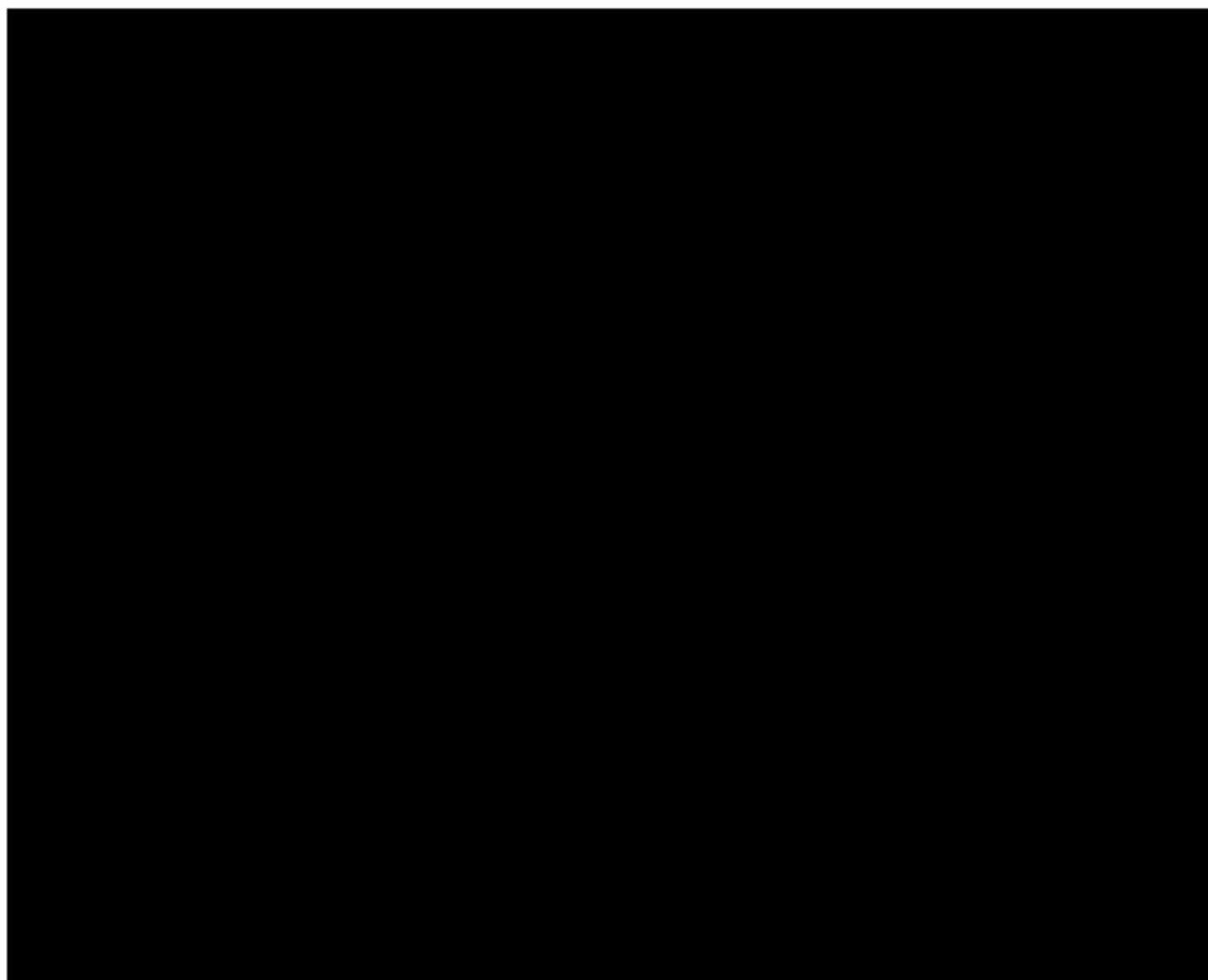

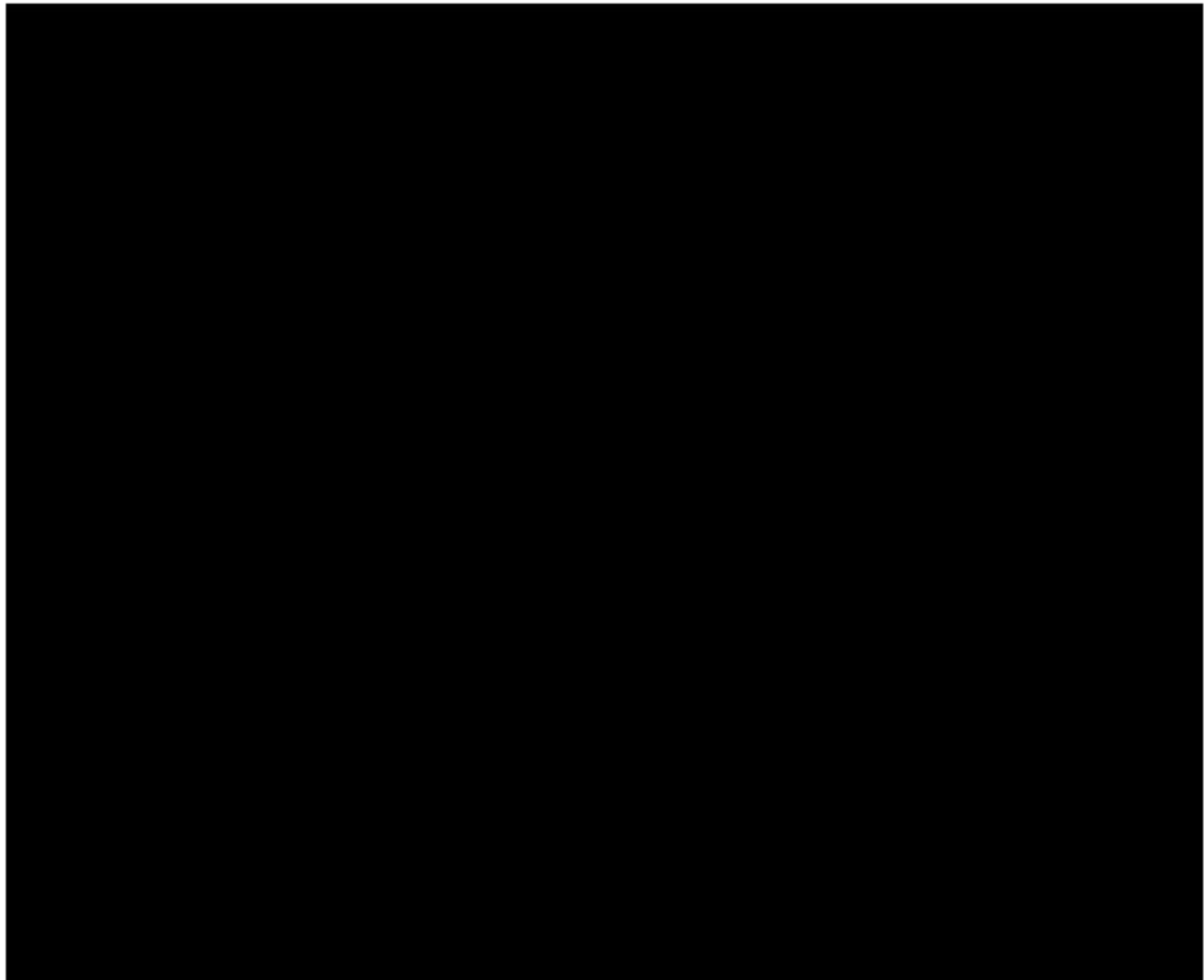

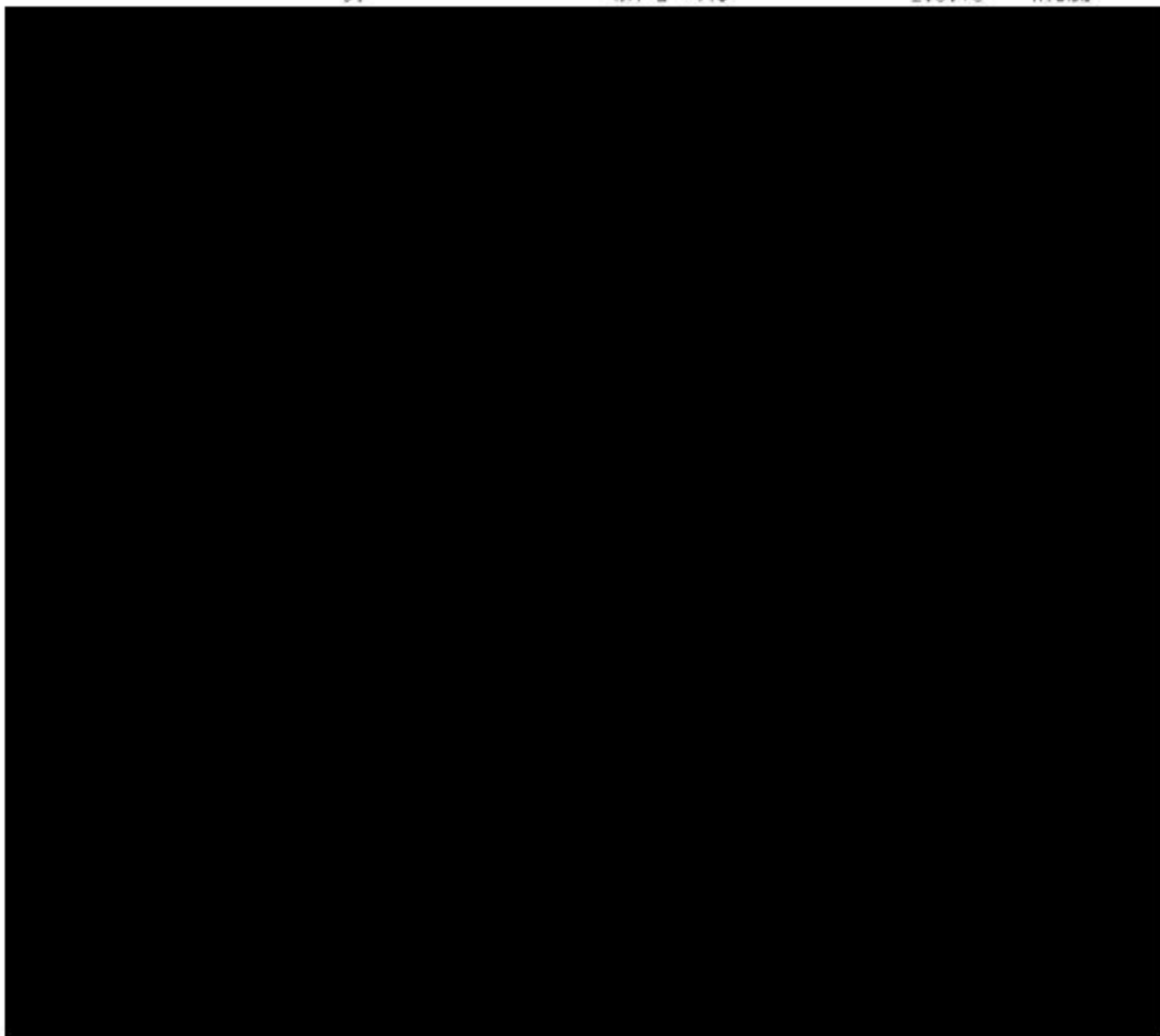

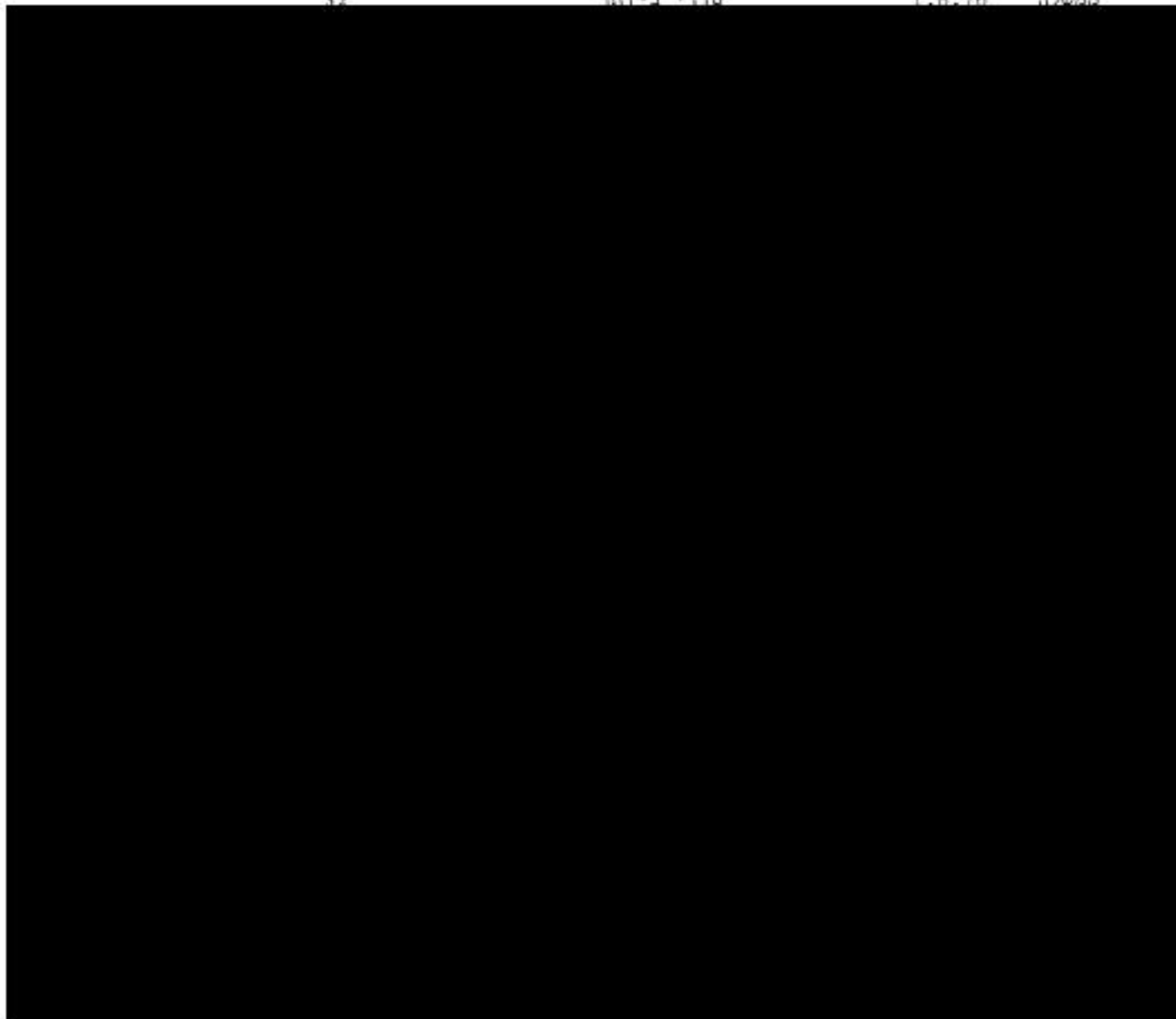

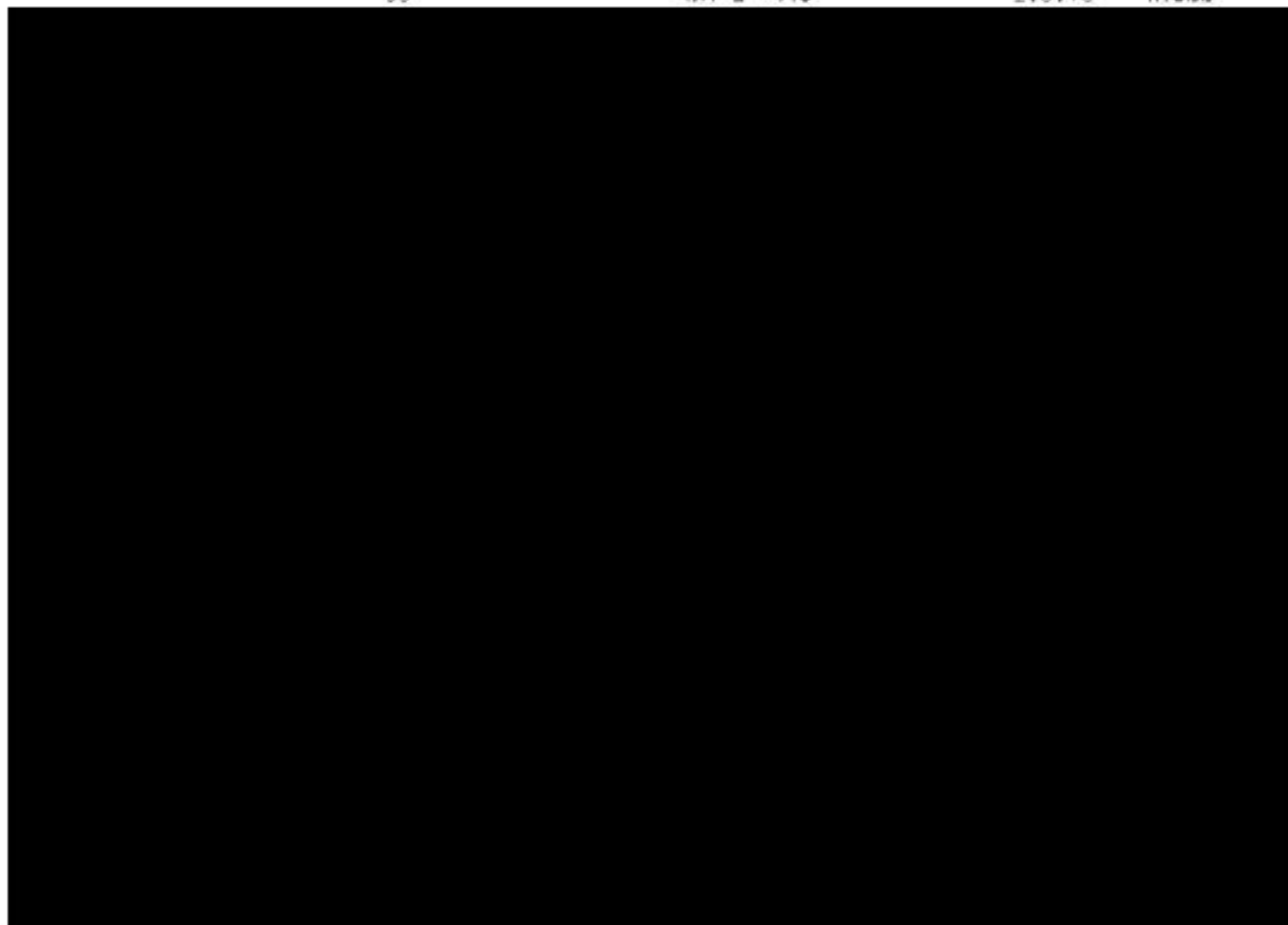

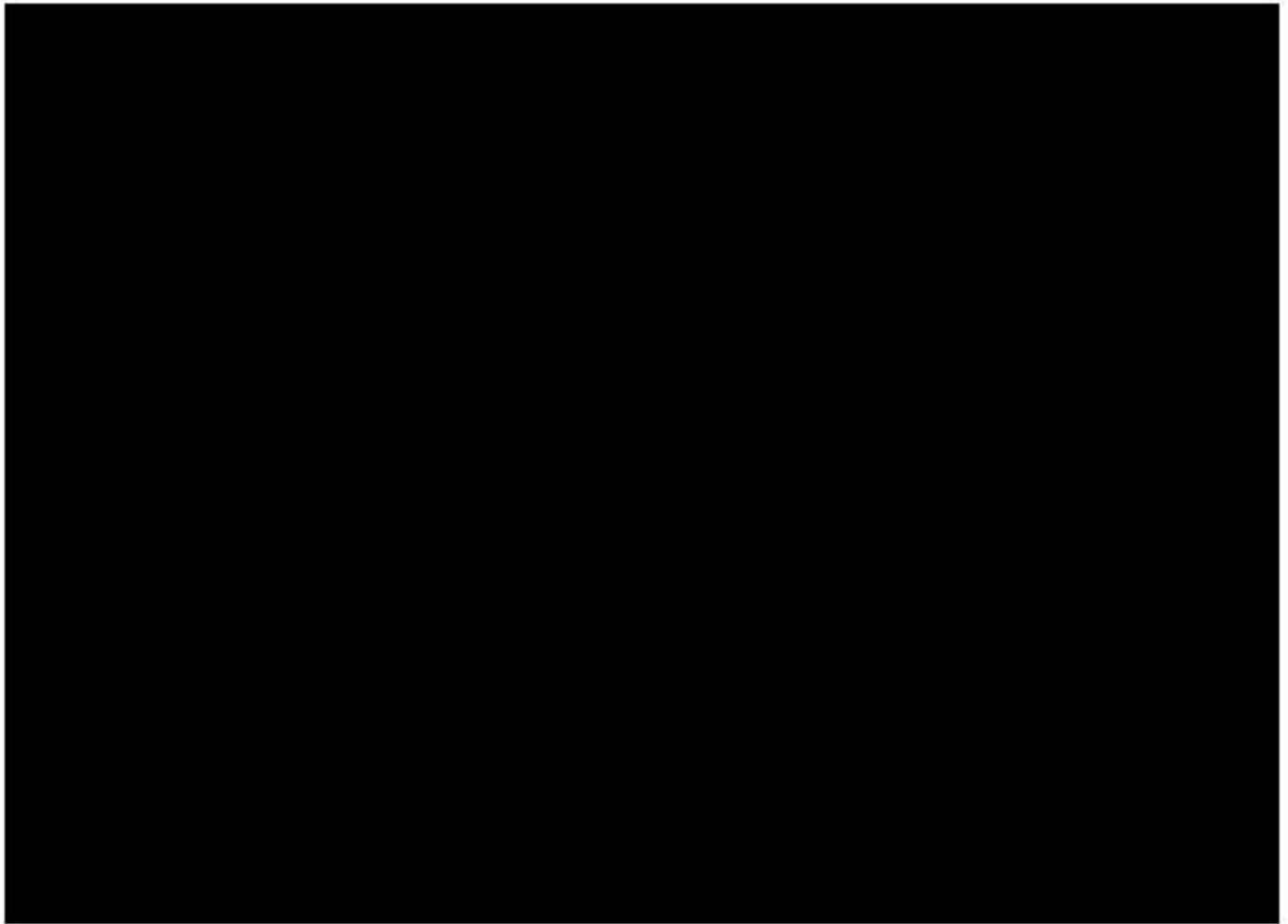

897. ענינים מדיניים

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

מספר עובדות לגבי ארגנטינה.

לאחר תקופת התבססות של משטר ההפיכה בארגנטינה פוקדים אותו זעזועים, בעיקר בגלל החמרת המצב הכלכלי. ישנה התחלת אבטלה ודהירה אינפלציונית והתיקרות מחירי המצרכים. הדבר הגיע עד כדי כך שיש סכנה למעמד האישי של אנשי מפתח בממשלה. ככל שהממשלה המרכזית פחות בטוחה, עולה משקלן של היחידות בשדה, כלומר משקלם של הגנרלים, של מפקדים על קורפוסים ועל דיוויזיה, שבלעדיהם אין ממשלה. מצד שני ישנה לוחמה של הגרילה, שראשיתה היתה עירונית ושהיא ממשיכה להיות עירונית ועוסקת בתורת גרילה מעניינת מאד. אבל היא התפשטה גם לגרילה כפרית, ביחוד באזור קורדובה. וניטשת מערכה רצינית מאד בין כוחות הצבא והמשטרה הנאמנים למשטר ובין כוחות המרד. ולפי זה יש רגישות מיוחדת כלפי פשעים כלכליים וכספיים מצד אחד וכלפי בעיות בטחון מצד שני. נתפרסם בעתון שנעצרו שני אנשים שנחשדו בהברחת כסף ושוה כסף. אבל זה קרה לפני הרבה חודשים ושמותי שהענין לא הגיע לעתונות. אבל עכשיו כשנעצרו שליחי ההסתדרות הציונית העובדים בין תנועות הנוער נתגלו עוד מספר עובדות. הארגנטינאים עצרו אותם והדבר נודע לעתונאים והם לא התאפקו מלפרסם את הדבר. אנחנו כמגע עם הסוכנות היהודית ועם ועדת העורכים, משתדלים לדאוג לכך שהעתונות שלנו לא תתרום את חלקה להחמרת המצב. התחילו אנשים לדבר על אגפים של המחלקה להחלוק ולנוער שהשנאילו.

ראש הממשלה י. רבין :

היה גם דבר נורא ברדיו. דובר על איזה פלג מחשבותי שחלק ממנו פרש מהציונות ועבר לפעולות גרילה...

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון :

הארגונינאים אינם דקים כל כך בהבחנות בתנועות שלנו. "העובד הציוני" הוא וודאי בעיניהם שמאל, כל האחרים הם קומוניסטים.

השר לקליטת העליה ש. רוזן :

רק על "השומר הצעיר" אפשר לסמוך!

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון :

למרבה הצער חלק של פלג שפרש מהתנועה שנקראה "קאמיטע" הגיע עד לשדה הקרב נגד השלטונות ושניים מחבריו נהרגו.

הארגונינאים התחילו לעקוב אחרי התנועות וכנראה שבאחד החיפושים באחד הבתים מצאו גם איזה כרוזים חשודים, שאין אני רוצה לצטט אותם ושם היו כתובים כל מיני שטויות... היה איזה סמינר רעיוני שדרכותו דווקא בימים אלה עורר חשד. זה היה הרקע למעצרים של השליחים. איני מעריך שזה נעשה על רקע אנטישמי או אנטי יהודי או אנטי-ציוני לפי ההגדרות שבעצרת האו"ם. נמצאו תוכרות קטנות ובהן גם מדברי צ'וארה, שמות שאינם מקובלים ביותר על השלטונות בארגונינה.

היה לנו קושי בטיפול אבל לא שמנו לב לכך. פרט לזוג אחד שהוא ישראלי היו שם אנשים בעלי נתינות כפולה, ישראלית וארגנטינאית, כל היתר הם נתינים ארגנטינאיים שעלו לארץ ושגרו פה על הניירות הארגנטינאיים וחזרו לארגנטינה ושם הם יושבים כנתינים ארגנטינאיים. לכניסה לארגנטינה לא היו זקוקים לא לאשרה ולא לתעודת זהות. אין לנו אפשרות לטפל בהם בפעילות קונסולרית, כי אינם ישראליים.

הענין נמצא בטיפול נמרץ של השגריר. יש שיתוף מלא בענין זה עם ההסתדרות הציונית. ישנה ועדה בירושלים המטפלת בדבר. יחד עם זה אמרו לנו ארגנטינאים: מה אחם תוקעים את חטמכם בענין זה? אין אנחנו רוצים שהענין יכה גלים בעולם, שיטיל צל על משטר שאנחנו בידידות אתן.

לאחר תקופת קצר בינינו ובין השלטונות הארגנטינאים, כי שר החוץ הארגנטינאי נעדר מהארץ, נוצרו שוב הקשרים בינינו בענין זה. הודיעו לנו על הזוג הראשון שנמצאים חיים. זהו סימן טוב שהם חיים ולא נעלמו כמו שנעלמים שם מאות.

ראש הממשלה י. רבין:

8 - 10 ליום.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

הטיפול בענין העצורים נמשך. אין אני רוצה לזרוע אופטימיות. הדבר קשה ומסובך כי אין שם מרות אחת על כל הזרועות, וודאי לא על הזרועות הצבאיות. אבל ממשיכים לטפל בדבר.

ראש הממשלה י. רבין :

יש לי בקשה לחברי הממשלה: לא להציג שאלות בענין ולא לטפל בנושא זה. הנושא הוא מורכב. כאשר נעבור את הסבך הזה, נצטרך לערוך דיון על כל הנושא של השליחים בעולם, למיניהם, איך בוחרים בהם, לפי מה הם נוסעים. צריך יהיה להביא את הדבר לפני המוסד לתיאום.

אני רוצה למסור כאן דבר מה שהוא לא לפרסום, אבל אני מעדיף שהממשלה תשמע. אני החלטתי להבריק לראש ממשלת סין, בידיעה שהמברק יכול להיות מוחזר. המברק כלל השתתפות בצער לאחר רעש האדמה, פלוס נכונות ישראלית לתת סיוע הומניטארי. המברק הוחזר מפקין עם הודעה כי אין יחסים עם ישראל. קיבלתי את המברק וזהו.

שר התחבורה ג. יעקבי :

חבל, לובה היה יכול לנסוע לשם.

ראש הממשלה י. רבין :

זה רעיון.

898. ענינים בטחוניים

שר הבטחון ש. פרס :

בחדשים האחרונים אנחנו יושבים ושואלים את עצמנו: האם אין מאמץ מצרי לחבל בהדרגה במעמרו של אזור החייץ שהוא אזור חייץ של האו"ם. אני חייב להגיד כמובן שיש הפעם בעיות שלא היו בהסכמים הקודמים. ישנה בעיה של קיומם של 7,000 בדואים באזור החייץ, כאשר אזורי חייץ אחרים היו ריקים מתושבים. והנה יש שם 7,000 בדואים ויש בעיות של תנועה... שהנה מצד אחד מקבלים הבדואים סיוע רפואי וסיוע אחר מאתנו ומצד שני יש שם אדמיניסטרציה מצרית ומצד שלישי אין האו"ם בנוי לטפל בהם וזה מעורר בעיות.

הדבר מתבטא בדרכים שונות. מה הדאיג אותנו?

ראש הממשלה י. רבין:

כל זה מרובר רק על אזור החייץ הצפוני.

שר הבטחון ש. פרס:

הסכמנו שהבדואים יירדו דרומה על מנת לשאוב מבארות המים. על זה דובר בפגישת הועדה המשותפת. אבל במקום זה התחילו הבדואים לנוע עוד יותר דרומית מבארות המים. כן גם הסכמנו, כדי שהבדואים לא יצטרכו לפנות בכל פעם לקנטרה, שזה היה שלוחה מצרית קודמת ברומני. אבל המצרים הפכו אחדים מהאדמיניסטרציה לשוטרים והלכישו אותם בלבוש אזרחי.

סילאסוואו, שהיה מצוי ביותר בעיניים, נסע לחדשים לפינלד. אנשיו היו חלשים בעיניים. כאשר חזר סילאסוואו לארץ אמרנו לו: אפשר לנהל משא ומתן לפני ההסכם אבל לאחר שנחתם הסכם אנחנו מצפים שכל צד יקיים אותו כלשונו ובהלכתו. איננו מוכנים להעלים עין מהפרות ההסכם. אנחנו מוכנים ללחוץ על המצרים. אם המצרים רוצים שיוכנס שינוי בהסכם, יבואו לדון על כך. אם רצו להוסיף עוד כביש, הובא הדבר לוועדה המשותפת והוסכם על כך. בקשו מים בשביל הבדואים, סדרנו זאת. אבל איננו מסכימים למאמץ המצרים להפוך בחשאי

את אזור החייץ של האו"ם לאזור חייץ מצרי.

סילאסוואו נקט את העמדה שלנו. הוא אמר שהטיעון שלנו נכון ואני מזדהה עם זה. הוא אמר שלפי דעתו אנשיו לא היו בסדר. הוא ביקש שלא ננקוט באמצעים עד ה-7 באוגוסט עד שייפגש עם גמאסי. גמאסי נמצא כנראה עכשיו מחוץ למצרים. הסכמנו לחכות בנושא הזה עד ה-7 באוגוסט.

הנושא השני שהעלינו היא חדירת מטוסים והליקופטרים לאזור החייץ נכון שגם אנחנו הפירונו מדי פעם את אזור החייץ, על ידי חדירות של הליקופטרים, אבל החדירות של ההליקופטרים שלנו היו רק עניין של מאות מטרים תמימות, ממש בגלל הקושי לזהות באויר בדיוק היכן הגבול. אפילו כדי לחשוף את החדירות האלה אמרנו נסמן את הגבול בחביות לבנות, שהליקופטרים יוכלו לראות מלמעלה את הגבול. לעומת זה היו החדירות של המצרים די עמוקות, גם לאזור החייץ וגם לאזור שלנו.

אמרנו לסילאסוואו שאין לנו כל קושי להפיל את המטוסים וההליקופטרים שלהם. אבל לפני שאנחנו עושים את זה, אנחנו רוצים לדעת מה דעת המצרים בנושא.

שר המשפטים ח. צדוק:

דעתם על ההפלה ווראי שלילית.

שר הבטחון ש. פרס:

אמרנו את הדברים הבאים: א. יוכרז אזור החייץ כאזור של טעויות אפשריות באויר שאף אחד לא יירה מיד במקרה של הפרה מהצד השני; ב. שגם הם יצמצמו את הצד שלהם שלא יהיו מקרים שיגרמו לצרות.

הנושא השלישי שהעלינו בפגישה עם סילאסוואו היה בענין ההפרה באזור הדילול של הכוחות. כזכור כולל ההסכם על אזור הדילול הגבלה במספר הגדודים - היינו 8 - והגבלה במספר התותחים והטנקים. לגבי ההגבלה במספר התותחים והטנקים, המצרים שומרים ואנחנו שומרים ואין טענות. אשר לגדודים הותר להם להחזיק 8 גדולים, [REDACTED]

ראש הממשלה י. רבין:

מפקדות או גדודים?

שר הבטחון ש. פרס:

האמריקאים צילמו ואמרו שגילו רק 3 גדודים. אולם רוב השטח היה מכוסה בעננים ולא יכלו לראות. גמאסי טען בפעם הקודמת שאמנם יש להם מעל למותר, אבל אלה הן מפקדות של גדודים ולא גדודים. [REDACTED] בכל אופן דרשנו שההסכם יקויים כלשונו וכהלכתו.

ועוד דבר: הם הכניסו שלוש סוללות נ.א. אחרי שמחינו בפניהם בפעם הקודמת, הוציאו שתי סוללות והשאירו אחת. לגבי השלישית סילאסוואו טוען שהוא מוכרח לבדוק את העובדות.

ראש הממשלה י. רבין:

אסור להם להכניס סוללות 10 ק"מ מערבה לתעלה.

שר הבטחון ש. פרס:

סילאסוואו אמר שהסוללה השלישית היא על הגבול של אוור הדילול. אולם הוא רוצה עוד לבדוק את הנושא.

הצענו שהחכנס עוד הפעם הועדה המשותפת הישראלית-מצרית. למרות שהיו לנו שלוש פגישות כאלה, הדבר לא דלף לעתונים. יש שורה של דברים שדיווחנו עליהם וצריך לגמור אותם.

בסך הכל צריך לומר שסילאסוואו לא היה ניטרלי בשלושת הנושאים. הוא אדם שאפשר לסמוך עליו. הוא אמר שהיה כאן ג'ונה, וזה דיווח למזכיר האו"ם. ההוא פנה לקיסינג'ר. אמרנו: אין מה לפנות לקיסינג'ר. קיסינג'ר היה אינסטרומנטלי בהשגת ההסכם. לאחר שנחתם ההסכם, אין לחכות לתשובות אמריקאיות. מצרים צריכה להשיב על הטענות. אם הם יפרו את ההסכם, אין לנו כל קושי לנקוט באמצעים מקבילים.

דבר אחרון: היום יש קצת אי שקט ביהודה ובשומרון על רקע של הנהגת מס ערך מוסף שפעולתו מתחילה היום. לאחר שבדקנו את הדבר והתיעצנו עם האוצר, הגענו למסקנה שאין מקום לדחות יותר את הדבר.

(המשך הדברים רשמה ל.ד.)

זה מס אחיד. אותן ההנחות שעשינו, עשינו, ולדעתנו, אין להתערב יתר על המידה בשביחה הזו.

שד הבריאות ו. שם-טוב:

יש שביתה.

שר הבטחון ש. פרס:

יש בכמה מקומות.

ראש הממשלה י. רבין:

זה ענין רציני?

שר הבטחון ש. פרס:

יש בכמה מקומות.

שר הדתות י. רפאל:

אין בירושלים המזרחית?

שר הבטחון ש. פרס:

ירושלים המזרחית זו לא יהודה ושומרון ואין לי

עליה ידיעות.

שר הדתות י. רפאל:

הם מצטרפים לשכיחה?

שר הבטחון ש. פרס:

אינני בטוח.

שר השיכון א. עופר:

מכל מקום, שיתוף פעולה בין הסוחרים היהודיים

והערבים יש שם.

שר הבטחון ש. פרס:

ביקורי הקיץ, לעומת זאת, נמשכים. עד עכשיו נכנסו 65 אלף איש ויצאו 16 אלף איש. פחות או יותר, אותו היקף כמו בשנה שעברה. הוא הדין גם בין רצועת עזה לבין מצרים, שם נכנסו 3,225 סטודנטים שבאו לחופשה ויצאו 633 מבקרים שהיו ברצועת עזה.

899. הגרעין ב"קדום"

ש א י ל ת ו ת

שר הבריאות ו. שם-טוב:

בישיבתה מה-9.5.76 קיבלה הממשלה את ההחלטה מס'

...677

שר הדתות י. רפאל:

לפי המקובל, משמפרסם על כך קודם בעיתון, לא מביאים זאת באותו היום לישיבת הממשלה.

ראש הממשלה י. רבין:

חשד ו. שם טוב אמר לי כי אם פורסם, זה לא ממנו

ולא על ידו.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

בישיבתה מה-9.5.76 קיבלה הממשלה את ההחלטה מס' 677 ובה נאמר בין היתר: "לא יוקם ישוב בקדום, במועד קרוב שייקבע על ידי הממשלה, יעבור הגרעין מקדום למקום התיישבות של קבע שיוצע לו במסגרת תכניתה המאושרת של הממשלה. עד אז לא ייעשה בקדום דבר העשוי להפוך את המקום לשוב קבע".

בסוף הישיבה אמר ראש הממשלה בדברי הסיכום: "אני רוצה להבהיר, כי "מועד קרוב" - זה במושגים של שבועות".

בהקשר לזה, אני אבקש לדעת:

א. האם הושקעו בקדום סכומים כלשהם להקמת מבני קבע (מקווה, בית-כנסת ועוד) מתקציבים ממשלתיים שניתנו באופן ישיר או עקיף?

ב. האם הוקם בקדום מפעל תעשייתי (או בית מלאכה) בחשקעה ישירה או עקיפה של כספי תקציב המדינה והאם ניתנו או הובטחו למפעל זה עבודות שהוזמנו ישירות או בעקיפין עבור משרד הבטחון וימומנו מתקציב משרד זה?

ג. אם התשובה חיובית - כיצד מתיישב הדבר עם החלטת הממשלה 677 הקובעת מפורשות, ש"לא ייעשה בקדום דבר העשוי להפוך את המקום לשוב של קבע?"

ד. האם הוצע לאנשי קדום מקום לישוב קבע בהתאם להחלטת הממשלה הנ"ל והאם ההצעה נתקבלה או נדחתה על ידי המפגינים?

ה. מתי יש בדעתו של ראש הממשלה להגשים במלואה את החלטת 677 של הממשלה?

אלה הן שאלותי, אני רוצה רק להוסיף משפט אחד ולומר, שהבעיה שמטרידה אותי עכשיו, אינה הוצאתם המיידית של אנשי קדום או לא, אלא אמינותה של הממשלה ביכולתה להגשים החלטה שנחקבלה. בציבור יש ידיעות, שלפיהן, בעצם הולך ומוקם ישוב קבע בקדום, ואני רואה חשיבות רבה לכך שהממשלה תבהיר את מדיניותה בעניין זה.

שר הפנים י. בורג:

סופר בשעתו על כך, שיהודי בניו-יורק שקרא את ה"מורגן", כתב מכתב לעורך ושאל אותו מדוע ב"ניו-יורק טיימס" מתפרסם יום קודם לכן מה שה"מורגן" כותב היום? כאשר חשד ויקטור שם טוב אמר כי הידיעה שפורסמה בעיתונות לא באה ממנו, אני מאמין לו, אבל בכל זאת, ההנחיות אומרות, כי דבר שקודם מתפרסם, או מתפרסם כי זה ישאל או יעלה, לא דנים על כך ולא עונים על כך בממשלה. ואני רוצה לומר שיכולתי, באותה קלות, לשאול שאלות מסוג דומה, ובאותו עניין וענינים אחרים, אבל אני לא עושה זאת, בעיקר, למען ההגיינה של הממשלה. כאשר רק לפני שבוע עשינו הכל על מנת שלא יהיה משבר. לכן אני מבקש לשאול למה בנוגע לשאלתה זו ראש הממשלה לא מפעיל את התקנון, שאם יש שאלות לשד מסויים, הוא צריך להפנות אותן קודם אליו ולשאול אותו.

ראש הממשלה י. רבין:

השאלתה היא לא לשד, אלא לראש הממשלה, על בסיס החלטת הממשלה, וזה נמסר לי.

שר הפנים י. בורג:

היות וזה כתוב כך בעיתון...

ראש הממשלה י. רבין:

אל תסמוך על העתון.

שר הפנים י. בורג:

אני מציע שראש הממשלה יעביר את תוכן השאילתה לשרים. האם הוא מוכן לעשות זאת, סימן שזו שאילתה.

ראש הממשלה י. רבין:

לא היום. השאילתה היתה מופנית לראש-הממשלה וראש הממשלה פנה אל אותם שרים שמצא לנכון לקבל אינפורמציה בהקשר לשאילתה זו וקיבלתי את תשובותיהם. עוד לפני שהדבר נתפרסם. השאילתה הוגשה בכתב ב-28.7.76, בהתאם לנוהל. ואינני חושב שפה זו ההזדמנות להתפס לענין פורמאלי, מה עוד שהשאילתה הגיעה אלי לפני שהענין התפרסם, מה שלא תמיד קורה, שכן לצערי, שמירת סודות ומניעת הדלפות לא היו מהקווים האופייניים של כלל הממשלה.

אשר לשאילתא עצמה - היתה הערכה כי זה עשוי להתפרסם בעיתונות וברדיו ויש לי גם הערכה מי עומד מאחורי הפרסום ומדוע זה הובא דוקא בעיתוי הזה. יש לי הסבר ומידע, אך כיוון שאינני יכול להוכיח אותו, גם לא אציג אותו בממשלה. אבל זה לא היה מקרה. מישור דאג שהכתבה ברדיו תפורסם, והוא לאו דווקא מאלה שהיו מעונינים כי הממשלה תפעל נגד קדום.

אם כן, בעקבות השאילתה שנשאלתי, פניתי לחברת החשמל והם אמרו כי לא הושקע מיל ולא נעשתה שום פעולה במקום. כמו כן פניתי למשרד התקשורת, והם אמרו כי לא דובים ולא יער, לא הושקע מיל בענין סידורי טלפונים וכו'. מעבר למה שהיה קיים עם בהתחלה. כלומר, אותם משרדים אשר הוזכרו באותה כתבה, אשר בעיקבותיה באה אותה שאילתה, כמו משרד המסחר והתעשייה, חברת החשמל ומשרד התקשורת ענו כי לא הושקע שם דבר.

כמו כן פניתי למשרד הבטחון וקיבלתי תשובה בכתב

משרד הבטחון האומרת:

ההסכם עם גרעין אלון מורה - 8.12.75

"בהסכם עם הגרעין, אשר סוכם על דעת ראש הממשלה, שר הבטחון ושניים אחרים, ואשר נמסר גם לפרסום נאמר בין היתר: "והצבא ידאג לתעסוקה". בתאריך 19 פברואר 76, אושר בהסתמך על ההבטחה הנ"ל לחבר הגרעין הקמת סככה מחמרים טרומיים קלים, ששמש מקום למפעל עזר קטן לצרכי בטחון עבור תעסוקתם של מספר חברי הגרעין.

בדו"ח אשר העברנו לראש הממשלה ביום 27 אפריל 1976 (לי העניין לא היה ידוע לפני כן, פניתי בשאלה וקיבלתי דו"ח באפריל), בחשובה לשאלות אשר נשאלנו לגבי תעסוקתם של חברי הגרעין, נאמר בין היתר:

"משרד הבטחון, מוכן, מצידו, לספק עבודה ל-2-3 מפעלי עזר קטנים במקום - שיוקמו בסככות ובמבנים זמניים ויעבדו עבור מערכת הבטחון". בסוף חודש אפריל הושלמה בניית הסככה על ידי חברי הגרעין בהתאם להגבלות הנזכרות למעלה. מערכת הבטחון לא השקיעה מצידה כל תקציב או עבודה במפעל הנ"ל.

ישיבת הממשלה החקיימה ביום 9 במאי 1976 והמפעל הוקם לפני מועד זה.

בפועל, המפעל עדיין לא התחיל לעבוד. לדעתנו, אין כל סתירה בין החלטת הממשלה למה שבוצע עד כה במחנה קדום על ידי

חברי הגרעין".

עכשיו, נשאלת השאלה - האם הדאגה לתעסוקה ניתנת לפרוש רחב עד כדי הזמנת עבודה במפעל שמוקם על ידי מישור אחר בקדום? אני לא מציע כרגע לדון בזה, אבל זה מעבר למה שהבנתי בפרוש לדאגה לתעסוקה.

כעת, לגבי השאלה הראשונה שנשאלה בשאלתה - האם הושקעו בקדום סכומים כל שהם להקמת מבני קבע (מקווה, בית כנסת ועוד) מתקציבים ממשלתיים שניתנו באופן ישיר או עקיף? לפי התשובות שיש בידי ולפי מה שקראתי בפניכם - "לא"! זה שהם קיבלו הלוואות ומקבלים סכומי כסף וקיבלו עבודה - זה הפרוש לגבי התעסוקה ולא לגבי החשקעה במבנה, זה פורמלאית. אם אני טועה, עדכן אותי, שר המשפטים.

שר המשפטים ת. צדוק:

אני לא יכול לפני שאני רואה את הניירות הנוגעים

בדבר.

ראש הממשלה י. רבין:

לגבי השאלה השנייה - האם הוקם בקדום מפעל תעשייתי (או בית מלאכה) בחשקעה ישירה או עקיפה של כספי תקציב המדינה והאם ניתנו או הובטחו למפעל זה עבודות שהוזמנו ישירות או בעקיפין עבור משרד הכחזון וימונו מתקציב משרד זה? נדמה לי כי התשובה ברורה, לפי התשובה שקראתי בפניכם - כספים לא ניתנו והזמנות הוגשו.

לגבי השאלה השלישית - אם התשובה חיובית - כיצד מתיישב הדבר עם החלטת הממשלה 677 הקובעת מפורשות, "שלא ייעשה בקדום דבר העשוי להפוך את המקום ליישוב של קבע", גם לגבי שאלה זו ניתנה תשובה.

לגבי השאלה הרביעית - האם הוצע לאנשי קדום מקום לשוב קבע בהתאם להחלטת הממשלה הנ"ל והאם ההצעה נתקבלה או נדחתה על ידי המפגנים? - הוגשה הצעה אחת והיא נדחתה.

שר המשפטים ח. צדוק:

פעם אחת הצעה אחת או פעם אחת מספר הצעות?

ראש הממשלה י. רבין:

פעם אחת מספר הצעות וכולן נדחו.

ובאשר לשאלה האחרונה - מה בדעתו של ראש הממשלה לעשות? אני רוצה לבדוק באיזו מידה מוגשמת החלטת הממשלה הזו שבקדום לא יהיה ישוב. כי אם גורם ממשלתי כל שהוא יפעל נגד החלטת ממשלה זו, אינני רואה אפשרות לממשלה הזו לתפקד. לממשלה יש זכות לשנות החלטה, אבל לא יתכן מצב שיד ימין תכה את יד שמאל. אם זה קורה, צריך החלטת ממשלה באשר לאיך מביאים ובאיזה שלב מביאים להזזתם, לכן אני מפריד בין שני הנושאים: בין הבטחת החלטת הממשלה שבקדום לא יקום ישוב, לבין טיפול בהעברתם לאותו מקום שיוחלט עליו... ואני עומד בכל תוקף על כך שהחלטת הממשלה שלא לאפשר את הפיכת קדום למקום של קבע, תבוצע על ידי כל הגורמים הממשלתיים. לא יתכן דבר כזה, לא תתכן חריגה.

באשר לנושא השני - אני מבקש שהממשלה תשאיר את הטיפול בנושא זה בידי ראש-הממשלה, אשר יבוא עם הצעה לממשלה. ואני מציע להפריד הפרדה מוחלטת בין שני הדברים.

שר התיירות מ. קול:

אני מציע שנכריע ונגמור ענין קדום, אחרת זה עשוי להמשך שנתיים, כשהענין אינו מוסיף דבר לממשלה.

ראש הממשלה י. רבין:

אני מסכים שפרשת קדום לא מוסיפה כבוד רב לממשלה.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אני בעד זה שנקבל החלטה סופית, האם משאירים או מורידים, ובוה נגמור את הענין.

ראש הממשלה י. רבין:

ישנה החלטת ממשלה שלא משאירים אותם, אבל לא נאמר איך ומתי מעבירים.

שר הבטחון ש. פרס:

עם כל הכבוד, אינני מוכן להיות על תקן של מישור שמוטל בספק. אני מוחה על כך בכל תוקף. אני חבר ממשלה ומה שיוחלט אני אקיים, אבל אינני מוכן לצאת מכאן מוקף בספקות.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אין לך ברירה.

שר הבטחון ש. פרס:

ואתה לא שופט שלי. אתה הודעת בעיתונות כי תבדוק ותחקור, אין לך מה לחקור.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

זו זכותי.

שר הבטחון ש. פרס:

זכותך לחקור, אבל לא לפרסם.

מה עוד, שכאשר הממשלה דנה בנושא הזה, אני ידעתי כי מקימים סככה כזו, ולכן ביקשתי שהנוסח ישונה, ובמקום שההצעה תהיה בנוסח "לא יעשה דבר שיקדם את קדום לישוב קבע", ביקשתי לשנות את הנוסח ל"הפוך" במקום "יקדם", על מנת שלא נסתבך בהחלטה, ואכן, הנוסח שונה, ואני הקפדתי כל הזמן שהיה הדבר בממשלה, שנוסח ההחלטה ישמר.

שר השיכון א. עופר:

מותר לפעול לקידום אבל לא להפוך?

שר הבטחון ש. פרס:

היות וידעתי כי בשעת החלטת הממשלה הסככה נמצאת כבר בבניה, ולא ידעתי כיצד לפרש זאת, ביקשתי, על מנת שלא יהיה ספק, להחליף את המלה ובמקום "לקדם", לכתוב "להפוך". כאשר סככה אשר יעבדו בה 8 אנשים אינה הופכת את קדום לישוב של קבע, ואני רציתי להבהיר כי בונים סככה.

שר הבריאות ו. שש-טוב:

בנוסף מבריק תמיד אפשר לצאת מהענין.

שר הבטחון ש. פרס:

שום נוסח מבריק, כתוב בהחלטה כי צריך לדאוג לתעסוקה. הסככה לא הוקמה מכספי משרד הבטחון. וזו סככה שמעבה הנוכחי הוא גרוע ביותר. ואני מסכים שיחליטו כאן החלטה סופית - כן או לא.

שר האוצר י. רבינוביץ:

זאת גם אני אומר.

ראש הממשלה י. רבין:

אם אתה מציע להחליט להוריד בכח, תגיד.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אני מציע להחליט החלטה סופית.

ראש הממשלה י. רבין:

ממשלת ישראל החליטה שגם לא יהיה ישוב. אתה יכול להציע הצעת החלטה אחרת.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

אני אציע הצעה שלא לספק תעסוקה.

שר הבטחון ש. פרס:

אינך יכול, כי אתה חייב בשם החלטת הממשלה, לספק תעסוקה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

דובר:

על תעסוקה במחנה צבא ולא של מוצרים תעשייתיים הדרושים למשרד הבטחון. זה הפרוש שלך שאני חולק עליו.

שר הבטחון ש. פרס:

זה לא הפרוש שלי, זה אומר, לספק תעסוקה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

האם להקים ביח"ר?

שר הבטחון ש. פרס:

שום ביח"ר, זה בית מלאכה שיעבדו בו בין 6 - 8 אנשים. אתה יכול לקרוא לזה "ביח"ר או "וולוו", אבל זו סכנה שניתנת להעברה, המכונות ניתנות להעברה, וכל הציוד שייך לקבלן משנה, לאדם שמקבל עבודה ממשרד הבטחון - ויש קבלני משנה מעבר לקו הירוק, ואפילו קבלני משנה ערביים - למי שאינו יודע זאת.

לכן, אם יש ספק, אני מבקש לברר זאת עד הסוף, בישיבת הממשלה, אינני רוצה לצאת מכאן עם סימני שאלה, הטלת ספקות והדלפות לעיתונים. כי לדעתי, נהגתי בדיוק לפי החלטת הממשלה. הסכנה לא הוקמה מתקציבי משרד הבטחון, והיא ניתנת להעברה בדיוק כמו הקרוונים, והתחילו בהקמתה עוד לפני החלטת הממשלה... אני לא מסכים לשום אי בהירויות בענין הזה. אנו לא עובדים מתחת לשולחן. התקבלה החלטת ממשלה ופועלים לפיה.

ראש הממשלה י. רבין:

אני בעד זה שיהיה ברור בכל הנושאים האלה הקשורים למה שאומרת החלטת הממשלה. אי אפשר ללכת יותר כך.

שר התיירות מ. קול:

למעשה התחילו כבר בדיון, אז נגמור אותו.

שר המשפטים ח. צדוק:

על מה הדיון?

שר הדתות י. רפאל:

יש לי הצעה להחלטה.

שר התחבורה ג. יעקבי:

אני רוצה להציע הצעה לסדר.

ראש הממשלה י. רבין:

היתה שאילתה ואני נתתי תשובה. אך יש נושא אחד הנוגע לאופי התעסוקה שלגביו יש סימני שאלה והצעתי שלא נדון עליו עתה.

שר התחבורה ג. יעקבי:

הנושא לא עומד על סדר היום של הממשלה, ויש בממשלת ישראל נוהל של הצגת נושא על סדר היום של הממשלה, ויש הגדרה מפורטת בתקנון הממשלה מה פרושה של שאילתה, כאשר שאילתה אינה נושא לסדר היום. ולכן, הצעתי היא, לא רק כמובן מהטעם הפורמאלי הנוהלי, להאחו בטעם הפורמאלי שממשלת ישראל לא יכולה לחרוג מתשובה לשאילתה לדיון בנושא זה. והיה ורה"מ יהיה סבור שהנושא צריך לעמוד על סדר יומה של הממשלה, הוא יוצג על סדר יומה עם הצעה להחלטה. כשדעתי היא, כחבר ממשלה, שהיה מוטב שהצעה כזו תגובש קודם לכן.

שר השיכון א. עופר:

היות ומקובל כי אחרי שאילתא מעירים הערות, דעתי כי טוב שנבהיר כי אנו עוסקים בענין הזה לא רק כממשלה, אלא גם עם גוף שדי מתמרון בתוך הממשלה. ואני אביא דוגמא לגמרי פשוטה, דוגמת מעלה אדומים... יש החלטת ממשלה ובונים שם מחנה. ושמעתי הרבה שבחים מהרבה שרים על כך שזה נעשה

בצורה יפה, טובה ומסודרת. אבל גוש אמונים אינו מקבל את מרות ממשלת ישראל, הוא עושה דין לעצמו והוא פלש לדירות ואינו נשמע להוראות "עמידר".

ראש הממשלה י. רבין:

תביא משטרה שתגרש אותם בכח משט.

שר השיכון א. עופר:

כשמגיעים לגוש אמונים, המשטרה היא לא משטרה וכוחות הבטחון פועלים אחרת.

שר הבטחון ש. פרס:

אני לא מסכים שתגיד כך.

שר הפנים י. בורג:

התמונה אינה נכונה!

שר הבטחון ש. פרס:

אני לא מסכים שחברי הממשלה יציגו את שר הבטחון כאיש מפוקפק. אתה לא פנית בשום בקשה וכוחות הבטחון פועלים לפי החוק.

שר השיכון א. עופר:

מנהל מחוז ירושלים פנה. לא חשד הוא זה שצריך לפנות. ואני מסתמך על דו"ח של אל"מ...

ראש הממשלה י. רבין:

עזוב את מעלה אדומים, לא זה הנושא שלנו עכשיו.

שר השיכון א. עופר:

זו דוגמא לכך שבמקום שיש החלטת ממשלה ברורה ומנסים לפעול לפיה, הם פשוט אינם יכולים לשמור על החוק.

שר הפנים י. בורג:

זה תאור לא מדויק.

שר השיכון א. עופר:

חקרא בבקשה את הדו"ח שהעברתי לשר גלילי, לשר הבטחון, למפכ"ל המשטרה ולמפקדת יהודה ושומרון. והענין מתחיל להסתבך בשל גוש אמונים.

שר הסעד ז. המר:

למה אתה אומר כי זה גוש אמונים?

ראש הממשלה י. רבין:

מעלה האדומים בוודאי לא שייך לענין.

שר השיכון א. עופר:

זה שייך על מנת להמחיש שהממשלה לגביהם לא

קיימת.

שר הפנים י. בורג:

הם רוצים להפגש איתך.

שר השיכון א. עופר:

יש מנהל עמידר במקום והם לא צריכים להפגש עם

שרים.

שר הבטחון ש. פרס:

מה אתה רוצה מאיתנו, תנהל את "עמידר" כפי שאתה

צריך.

שר המשפטים ח. צדוק:

אני רוצה לשאול שאילתה את שר השיכון - מדוע הוא משלים עם מה שקורה ב"מעלה אדומים".

שר השיכון א. עופר:

לא שר השיכון צריך לעסוק בזה, אלא מנהל עמידר, מנכ"ל משרד השיכון והמשטרה. ומנכ"ל "עמידר" במקום פנה לכוחות הבטחון ולא קיבל סעד.

לגבי קרום, לדעתי, החלטת הממשלה היתה ברורה - אין ישוב, ולא נקבעות עובדות של ישוב ועובדות חדשות. ואני בין אלה שטוענים כל הזמן, ומותר לי לחשוב כך, שמי שמעלה זאת, זה מי שרוצה שהממשלה תעסוק בזה. העסק הזה הוא די עלוב ולא הייתי מציע להתחיל להזיז אותם בכח, אלא לתת לו לשקוע, אבל מה שהם רוצים, זה שהממשלה תעסוק בהם בכח.

ראש הממשלה י. רבין :

אילו לא היינו עוזרים לזה, זה היה מתנוון תוך

חצי שנה.

שר הסעד ז. המר :

זו טעות לחשוב כך.

ראש הממשלה י. רבין :

זו לא טעות. עובדה, תראה כמה זמן הם שומרים על הדירות שלהם ברמת גן ובקרית ארבע.

שר השיכון א. עופר :

זו דוגמא לכך שגוש אמונים לוקח ומנוון את המקום ולא לחינם הבאתי כאן את מעלה האדומים...

אני רוצה להגיד לשר הבטחון - איך אני מבין את החלטת הממשלה. אם זה בתוך מחנה צבאי, אני הבינתי כי בתוך מחנה צבאי לא נותנים מקום לעסקים פרטיים.

שר הבטחון ש. פרס:

זה ליד, לא בתוך.

שר השיכון א. עופר:

זה במסגרת המחנה הצבאי, לא ליד. כאשר בשעתו אמרת כי אתה רוצה להרחיב את שטח המחנה הצבאי ולהוציאם מחוץ למחנה, כי בתוך המחנה הצבאי עצמו זה לא נוח ומפריע לעבודת הצבא. לכן אינני יודע אם במחנה צבאי יש מקום לפתיחת עסקים פרטיים.

שר הבטחון ש. פרס:

במחנה צבאי אין גם גן ילדים.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

בשדות התעופה יש גני ילדים ובתי ספר.

שר הבטחון ש. פרס:

ויש שם גם בתי מלאכה.

ראש הממשלה י. רבין:

זה לא אותו הדבר.

שר השיכון א. עופר:

בגני הילדים מלמדים, אבל עסק פרטי זה דבר אחר. זה לא מקובל ולא נראה לי. יש הבדל אם נותנים הרצאות או שעורים אחרים לבין עסק פרטי.

שר הבטחון ש. פרס:

כל אדם שעובד, עובד באופן פרטי.

שר השיכון א. עופר:

אני הבינתי שמשרד הבטחון (וכך הבינתי את ההחלטה) נותן להם שיכון, אבל לא נותן להם לבנות לבד שיכון. נותן להם תעסוקה, אבל לא נותן להם ליצור לבד תעסוקה. הכל במסגרת המחנה הצבאי. כך, לתומי, הבינתי את ההחלטה. ואם עוד היתה החלטה שניה: "לא להוסיף דבר", זה פשוטו כמשמעו. אינני מציע להביא כוחות צבא על מנת שיורידו אותם, אם כי בשעתו צריך היה לעשות זאת. אך אם ישאירו את המצב כמות שהוא, אני יכול לחיות עם זה.

שר הבטחון ש. פרס:

אתה מציע כי נוריד בכח את המחנה?

ראש הממשלה י. רבין:

הוא מציע שמשרד הבטחון לא יזמין שם דבר.

שר הבטחון ש. פרס:

משרד הבטחון לא מזמין במפעל.

שר השיכון א. עופר:

אמרתי במפורש, שאינני רוצה עכשיו עסק פרטי בתוך

מחנה צבאי...

שר הבטחון ש. פרס:

בכל משרד הבטחון אשם. לך נוח. תחליט להוריד, כמו גבר, ואז תוריד את המחנה ואת המפעל.

ראש הממשלה י. רבין:

מותר לממשלה להחליט מה שהיא רוצה, היא לא

מוכרחה להחליט שחור או לבן.

שר הבטחון ש. פרס:

ששחליט. תציע ותחליט לסגור את המפעל אז נסגור.

שר השיכון א. עופר:

אם זה הפרוש, אני מציע לסגור את המפעל.

שר הבטחון ש. פרס:

תציע, אני לא מסכים לספק. תצביעו על הכל.

שר השיכון א. עופר:

זה לא מתיישב עם מה שאני הבינתי בהחלטת

הממשלה.

שר הדתות י. רפאל:

רק הערה אחת - ראש הממשלה אמר כאן דבר חמור ביותר - שהעניין הזה פוגע בממשלה ובעבודת הממשלה. אני שותף לזה ואני יודע מי הם הפוגעים. הפוגעים הם אלה, שלא עובר שבוע שלא יעלו את העניין הזה לסדר היום, כאילו אין כבר שום עניין גדול ומרכזי במדינת ישראל ורק העניין הזה מטריד את המדינה, את השלטון ואת הציבור.

ראש הממשלה י. רבין:

את הכתבה ברדיו לא הם העלו, אנו יודעים בדיוק

מי.

שר הסעד ז. המר:

אם זה קשור לממשלה, תביא זאת. אני בטוח שזה נעשה על דעת האנשים במקום, כאשר רבים מתנגדים לזה.

שר הדתות י. רפאל:

קודם כל, בכתבה ברדיו נאמר כי משרד ממשלתי בונה שם בית כנסת ומקווה. כשמזכירים משרד ממשלתי בנושא זה, זה צריך להיות כנראה משרד הדתות. אני לא קיבלתי שום פניה בעניין זה מראש הממשלה, אבל אילו ראש הממשלה היה פונה אלי, הייתי משיב לו כי זה לא נכון. משרד הדתות איננו בונה שם בית כנסת ומקווה, כשביקרתי במקום, הודעתי להם, כי אני יכול לעזור להם בדברים השוטפים, כל זמן שהם יושבים שם, רק לפי החלטת הממשלה. כך אני נוהג ולא נתנו אף פרוטה אחת לדבר של קבע. אבל כל זמן שיושבים שם אנשים, הם אנשים, הם יהודים והם צריכים לחיות ולעבוד שם. ותראה איזו סלחנות יש לך לגבי גבול לבנון או כל מקום אחר, ולעומת זאת, כיצד אתה מתרגז על כך שיושבים שם קומץ קטן של יהודים. למי זה מפריע? מה עוד שהם יושבים שם שלא בניגוד להחלטת הממשלה.

אני רוצה להזכיר לממשלה שהחלטנו כי יוצע להם מקום אחר, במסגרת תכנית ההתיישבות הממשלתית, כאשר העניין הועבר לוועדת חשדים לענייני התיישבות. ואני, כחבר ועדת חשדים לענייני התיישבות רוצה לקבוע, שצד עכשיו, לא היה כל דיון בוועדה הזו על תכנית שכזו.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

אני לא בטוח אם זה הועבר לוועדת חשדים.

שר הדתות י. רפאל:

אז סוכם כך. אין פרוש הדבר שזה לא יכול לחזור לממשלה, אם רוצים ואם הממשלה רוצה לדון בזה. אבל קודם כל, צריך לדון כאן על התכנית בכללותה, ואני אף אמרתי זאת פעם בתגובה לכך שסגן ראש הממשלה הציע שיתקיים דיון.

סגן ראש הממשלה ושר התוך י. אלון:

על כך כבר היה דיון ונתקבלה החלטה.

שר הדתות י. רפאל:

ההחלטה הזו אומרת כי צריך להציע להם הצעה במסגרת תכנית ההתיישבות הממשלתית, אבל לעת עתה, לא ראיתי תכנית התיישבות של הממשלה.

ראש הממשלה י. רבין:

מי אומר שאין. אתה רוצה להציע בנוסף לזה, מותר

לך, אבל יש תכנית.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

יש תכנית של 22 ישובים.

שר הדתות י. רפאל:

לא לזה היתה הכוונה. אני כחבר ועדת השרים יכול לדעת מה ההצעות, האם זה סוד? מדוע מחזיקים זאת בסוד? לכן אני חושב שקודם צריך להציע תכנית.

ואינני מערער עכשיו על ההחלטה הזו, ההחלטה הזו היא חיובית, אבל אני מפרש אותה בדיוק לפי פרושה הנכון - אנו צריכים להציע קודם כל תכנית, ואז יקבעו מה שיקבעו. ולכן לדעתי, בינתיים, כל הדיונים החוזרים ונשנים הם לבטלה. חשוב שיציעו קודם מספר נקודות כדי שנדע מה התכנית.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

יש 29 נקודות והן מאושרות על ידי הממשלה.

ראש הממשלה י. רבין:

השר רפאל, יש תכנית התיישבות, מי שרוצה לערער

עליה, שיערער עליה.

שר הדתות י. רפאל:

היא לא נוגעת הנה ולא הביאו זאת לפניכם.

ראש הממשלה י. רבין:

אני לא דן עם גוש אמונים בתכנית ההתיישבות. אני מציע להם הצעות שהם יכולים לקבל או לדחות. אבל הם לא גורם מיישב ולא גוף התיישבותי אוסרטיבי.

שר הדתות י. רפאל:

אני מציע להביא את תכנית ההתיישבות לועדת חשדים לענייני כלכלה או לממשלה ולא לגוש אמונים. הועדה החליטה על 4 ישובים בלבד, כאשר קיבלנו את דעת יו"ר הועדה, כי מסיבות מסויימות, מוטב שלא לדון על התכנית הכוללת אלא על תכניות חלקיות. ואז הוא הביא להחלטה 4 ישובים, שהיו מתואמים כבר עם גופים מסויימים ועם גרעינים מסויימים ברורים שלהם נועדו ולא היתה כל הצעה לגוש אמונים. לכן אני מציע, קודם כל, בשלב ראשון, שזה יובא לועדת חשדים לענייני התיישבות.

ראש הממשלה י. רבין:

אנו לא מחליטים כאן עתה, ואם תהיינה הצעות כלליות להחלטה, אני אבקש לדחות זאת לשבוע הבא.

שר הדתות י. רפאל:

בבקשה.

שר הפנים י. בורג:

אני מציע לכולם, שגם כאן ניישם את מה שאמר קודם ראש הממשלה כשדנו על לבנון. כשדנו קודם על לבנון אמר ראש הממשלה שאין היום דעת הערבים נתונה לדברים של משא ומתן....

שר השיכון א. עופר:

זה לא מצדיק הרחבה לממשלת ישראל.

שר הפנים י. בורג:

אני רק מציע ליישם את העקרון.

הוא אמר זאת בנוגע לויכוחים שאנו מנהלים ואני מציע להרחיב את הכלל לנושא שאנו דנים בו עתה. המצאותן של 30 משפחות שם, מבחינת הגלובוס הפוליטי, היא בלתי חשובה, לא לכאן ולא להחלטת הממשלה, ולא עד כדי החלטה להרעיק אותם על ידי כך שלא נותנים להם לא חשמל, לא מים ולא חינוך - זה בדיוק מה שאנו צריכים לעשות.

ראש הממשלה י. רבין:

יש נדיב ידוע באנגליה שיכול לדאוג לכך.

שר הפנים י. בורג:

אם אתה אומר כך, אני יכול להתחייב כי הכסף בשבילם לא היה על חשבון המגבית, למרות שהוא יו"ר המגבית, הוא היה מגורמים פרטיים.

ראש הממשלה י. רבין:

אני לא הזכרתי שם, לכן אל תכנס להזכרת שמות.

שר הפנים י. בורג:

אולי יש שני נדבנים שאנו מכירים, אתה לא הזכרת

שם וחפקיר.

ראש הממשלה י. רבין:

יכול להיות. אני לא הזכרתי שם ותפקיד, ואינני

מציע כי אחת תזכיר.

שר הפנים י. בורג:

יכול להיות שחטאתי בקשר לתפקיד. מכל מקום, אני חושב שכל מחשבה של הרעבה על ידי אי מתן חסוקה ושרותים מינימאליים, היא לא כמו הורדה בכח על ידי חיילים ושוטרים, אבל היא לא רחוקה מזה. וכתוצאה מכך, אהדה אצל הערבים לא נרדפה, אבל שנאה אצל היהודים כן נרדפה ובמידה גרושה. מה עוד שאסור לנו לבזוז את הקרדיט של אנטבה, על ידי מעשים שיש בהם "קטנות דה מוחין".

כמו כן, אינני מוכן לקבל מישור בתור אינקוויזטור. ראש הממשלה יכול לעשות כל דבר, אבל לא ששדים יודיעו בעיתון כי תעשה חקירה. למה אנו צריכים להכנס לויכוח זה? כל אחד יודע כי הממשלה מפולגת בנושא זה ומי שרוצה לפוצץ אותה, יכול להשתמש בהתפלגות הפנימית.

אנו הלכנו בדרך הזו כאשר היה ערעור של ל"ע והערעור התחזק בנושא חוק הבריאות, זאת מתוך ידיעה כי הממשלה, כפי שהיא, מוכרחה להתקיים, ואם כך, אנו צריכים להפגש איך שהוא. לכן, הייתי מציע להוריד מספר נקודות ואוקטבות ולשנות את טון הדיבור.

כל זה, אינו אומר כי 30, 40, או 50 ילדי ישראל צריכים להשאר בלי תחנה לאם ולילד ובמה יחטא השר ידלין להיסטוריה היהודית אם הוא יתן להם גן ילדים? ומה קורה אם 30 נשים, שמהן אחוז מסויים מזדקק כל חודש למקווה טהרה - איזה אסון היה קורה אילו היו בונים שם מקווה טהרה, האם על ידי זה נעשה שם ישוב? יש הרבה קיבוצים שאין שם מקווי טהרה ובכל זאת הם ישובים. מעצם המחשבה לשלוח אותם בערבים לכפר-סבא, הייתי נוהג אחרת. החלטנו מה

שהחלטנו. לא הולכים לבנות שם בנינים והשר עופר לא יאלץ לסטות מהחלטת הממשלה. אבל אם 15 מבעלי המשפחות נוסעים לבית החולים בכפר סבא, או ברמת גן לעבוד כרופאים - על מה אתם מדברים? על 30 משפחות אתם מפעילים מלחמה, אתם מרימים אוקטבות? בשביל מה?

שר הבטחון ש. פרס:

מאחורי זה מסתתר דבר אחר - להטיל ספק ולזרוע מבוכה. כל מה שנעשה נעשה לפני החלטת הממשלה. ההחלטה על בניית סככה כדבר זמני, היתה לפני החלטת הממשלה.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

לפני ולא על פי.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

הדיון הזה הוא מקדם לקראת דיון שאין ממנו מנוס ושצמייב הבהרות להחלטת הממשלה. לא שאני מאושר שנקלענו היום לדיון הזה, ומבחינת העיתוי יש לי גם כמה חששות, ואינני מאושר מיוזמת השר שם-טוב. אבל לגופו של דבר, אני סבור, לאחר שמיעת הנתונים, כי לא יהיה מנוס מלהבהיר את ההחלטות הקודמות ואולי להתקדם בשאלות התלויות ועומדות, שאנו נרתעים מלקבל בהן החלטות, ויתכן שאי אפשר לדחות זאת יותר.

ואני רוצה לומר כי פורמלית, אני באמת מצטער על כך שאיננו מצליחים לשמור על התקנון וששאלתא הופכת לדיון. אני חושב שאם נצליח לשמור על תקנון הממשלה, נצליח לשמור גם על כבודה ויוקרתה, כאשר ממשלה שאין בה כבוד, לא יכולה להתקיים, שלא לדבר על המוסדות המייצגים אותה. ואם נשמור על התקנון ולא נדרדר על ידי שאלות לדיונים, נצליח לשמור גם על כבודה ויוקרתה של

הממשלה.

לענין קדום - אני רואה בקדום, לא מעשה של התיישבות, אלא מוקש זמן פוליטי, והחכמה היא כמובן, לא לעלות על המוקש ועל ידי כך להביא לפרוק הממשלה הזו, שכמו חשר בורג אני חושב שהיא ראויה לעם בישראל ושאינן לה אלטרנטיבה. לכן אינני רוצה לעלות על המוקש של מלחמות אחים - שאתה יודע איך אתה מתחיל אותן אך לעולם אינך יודע כיצד הן תגמרנה. ולכן, אני ממליץ, שלא להשתמש בצה"ל כדי להרחיק אותם יהודים היושבים בקדום.

ראש הממשלה י. רבין:

ברגע שאתה אומר זאת וזה מתר מודלף, זה אומר

שהחלטת כי הם נשורים.

שר המשפטים ח. צדוק:

זה לא עומד היום על הפרק, זה לא להתלטה. היום

דנים על קיום החלטת הממשלה.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

מאידך, אני חושב שמה שאנו החלטנו הוא, שהצבא

יראג לתעסוקה, שפרושה תעסוקה במחנה הצבאי, לא תעסוקה אחרת, עד להעברת הגרעין למקום אחר.

חשר י. גלילי:

מדוע דווקא זה הפרוש?

שר הבטחון ש. פרס:

אין פרוש כזה. כתוב: "הצבא ידאג לתעסוקה".

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

הצבא זה לא משרד הבטחון.

שר הבטחון ש. פרס:

אני מוכן להעביר לך את הסמכויות ושאתה תדאג לזה. ואינני חושב שזה המקום להעלות זאת.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

אני מדבר בישיבת הממשלה ולא דיברתי בפומבי.

שר הבטחון ש. פרס:

אבל זה יצא החוצה.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

מותר לי להגיד את דעתי בישיבת הממשלה. יכול להיות שזה היה מוקדם מבחינת העיתוי לומר זאת, אבל הדיון מתנהל ואני חושב שנשרדי ממשלה לא צריכים לעשות שם פעולות שהם עושים בדרך כלל לגבי ישובי קבע.

שר הבטחון ש. פרס:

הוטל על משרד הבטחון לדאוג לתעסוקה, מה אתה מציע? נאמר כי הצבא ידאג לתעסוקה, פוזיטיבית.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

נאמר כי הגרעין יעבור למחנה צבאי, באזור שנתון למרות צה"ל, וזה ידאג לתעסוקה. נאמר כי אותו צבא הנמצא במקום ידאג לתעסוקה. על פי צרכי המחנה הצבאי, אבל לא שצביא מפעלים בטחוניים, בין אם פרטיים או לא. כשם שאני הבהרתי שאם מביאים לשם ילדים, משרד החינוך אינו יכול לספק להם שירותים שהוא מספק לשוב קבע, ולא צריך להביא ילדים למקום שהוא מחנה ארעי. ואנו איננו צריכים להשלות את עצמנו, שאם יהיה שם מפעל וגן ילדים, זה לא יהיה ישוב של קבע. לדעתי, זה כן ישוב של קבע. המשרדים יוצרים שם ישוב של קבע, ומבחינה זו, אני חושב, שזו טעות מה שעשית. ואני מציע שלא נשכח כי הדברים מתלכדים, האחד עם השני. לכן, אם איננו רוצים שם ישוב של קבע, אנו צריכים לומר לאנשים - אל תביאו אנשים נוספים ואל תביאו ילדים נוספים. מה שהיה שם בתחילה, נשאר שם. כשאנו נדאג לאלה שהיו לתעסוקה במחנה הצבאי.

בו בזמן, צריך לעשות מאמץ שהם יסכימו לעבור, ואם לא יסכימו, שישבו שם מבלי שכל ממשלת ישראל תטפל בהם.

שר הסעד ז. המר:

לדעתי, מה שאמר חשד בורג זו האמת, וההיסטוריה בקרוב, תוכיח זאת. לא טוב להבדיל בין זה לבין דבר אחר ולהביא לשיבוש הפרופורציות, ולעסוק בנושא שהוא בהכרח פוגע ומוזיק. ראש הממשלה רמו משהו ואני אומר זאת מתוך ידיעה, כי הפרסום האחרון שהיה נעשה על דעת עצמם בלבד, מבלי שמישהו עמד מאחורי זה וסייע לכך. לכן צריך תמיד לראות את הדברים בפרופורציות

הנכונות.

עכשיו, הממשלה לא החליטה על ניוון, או חיסול בשלבים של מחנה קדום. לכן מי שאומר שלא ניתן להם תעסוקה...

שר השיכון א. עופר:

היא החליטה יותר מזה, היא החליטה שלא יהיה ישוב

במקום.

שר הסעד ז. המר:

כאשר היא החליטה שלא יהיה ישוב במקום, היא החליטה בו בזמן, שידובר על ישוב במקום אחר. ומי שחושב שאפשר על ידי פעולות כאלו לנוון אותם ולסלק אותם, לדעתי הוא טועה.

שר השיכון א. עופר:

אפשר בהחלט. אין שם שום דבר רציני.

שר הסעד ז. המר:

אני מציע שאת העובדות תקבע לאחר שחבקר בשטח

ותבדוק את העניין.

שר השיכון א. עופר:

יש שם רק פוליטיקה ושום דבר רציני. ואני למדתי כבר, כי בכל מקום שקיים גוש אמונים, יש רק פוליטיקה ושם דבר רציני.

שר הסעד ז. המר:

האם ליד השולחן הזה פוליטיקה היא מילת גנאי?

שר התחבורה ג. יעקבי:

כנראה שהממשלה היא מוסד אקדמאי, לא פוליטי.

שר הסעד ז. המר:

אני חוזר להחלטת הממשלה, ובהחלטת הממשלה, מופיע אמנם, לצערי, שהממשלה החליטה כי בקדום לא יהיה ישוב של קבע וכי יוצע להם מקום אחר. אבל בכל זאת, עד שלא יוצע מקום אחר, יושבים אנשים במקום, ולפי דעתי, כל זמן שהם יושבים שם, דינם כדין עופרה. נכון שגם לגבי עופרה היה ויכוח, אם לעשות שם גן. ואני רוצה לשאול, האם מוטב שהילדים יעברו כל בוקר דרך ומאללה עד שחם וחלילה יקרה להם משהו?

ראש הממשלה י. רבין:

מעמדה של עופרה הוא שונה. מדובר במחנה של

עובדים.

שר הסעד ז. המר:

אותו הדבר במעלה אדומים, ומעלה אדומים זה לא

מחנה עבודה.

שר השיכון א. עופר:

זה מחנה לעובדים.

שר הסעד ז. המר:

בכל זאת אני יודע מהם הקריטריונים לפיהם משדר השיכון מעביר לשם את האנשים לאחר הסלקציה הכפולה שועדת האיכלוס של ההסתדרות עושה. האם מה שעושה ההסתדרות בירושלים זו לא פוליטיקה?

שר המשפטים ח. צדוק:

איפה מעלה האדומים ואיפה התעשייה?

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

תשתית ישנה, אבל המפעלים עדיין לא הגיעו.

שר הסעד ז. המר:

נכון שהמפעלים לא הגיעו, אבל איכלוס נעשה במקום, ולמה במעלה האדומים זה בלי ילדים ובעופרה זה עם ילדים?

שר השיכון א. עופר:

אתה רוצה שאביא משטרה לשם?

ראש הממשלה י. רבין :

אתה מתנגד לנעשה במעלה האדומים?

שר הסעד ז. המר :

אני חושב שהשר עופר עשה דבר טוב במעלה האדומים, אבל שם הוא עשה אחרת ופה הוא מדבר אחרת. לכן, לפי דעתי, החלטת הממשלה לא סותרת את זה שינתן להם גן ילדים, בית ספר ומקווה. אני מכיר אדם שהיה עובד יהלומים והיה לו מקווה בבית.

ולפי דעתי, אם הממשלה רוצה לצאת מהענין או מהבעיה, היא צריכה לעשות שני דברים:

1. לזרז את ההכרעות, או ההסכם. כשאפשר להביא כל מיני רעיונות, ולא למשוך זאת במשך שבועות, אלא לומר: "אם רעיון א' לא הולך, יש רעיון ב', ואם רעיון ב' לא, יש רעיון ג'..."

(מכאן רשעה א.ב.)

יש אלף רעיונות. מי שלא רוצה להוציאם בסופו של דבר בכוח. יש לדעתי כאלה שלא אכפת להם שיוציאו בכוח, ויקרה מה שיקרה. יש כאלה שלא רוצים בזה. ואם לא רוצים בזה - צריך לעשות משהו.

בפירוש החלטנו שתכנית 22 או 29 הישובים איננה החלטה של אף מוסד של הממשלה. זאת החלטה של ועדה שהובאה לוועדת השרים, ולא הוחלט עליה גם בוועדת השרים. לכן צריכה הממשלה לדון על סיכום נושא קדום בהקשר

לנושא ההתנחלות בכלל.

שר המשפטים ת. צדוק:

אני מצטער שהעניין התפתח, לא הייתי אומר לדיון, אלא לחילופי דברים. אני חושב שהעניין יכול היה להשאר במסגרת של שאלה ותשובה, ומוטב היה לכולנו.

השאלה העומדת היום איננה נושא השאילתה, האם מורידים, מתי מורידים. השאלה היא האם ההחלטה הקיימת של הממשלה מקויימת או לא. ובהחלטה זו יש שני חלקים: "לא יוקם ישוב בקדום". אחר כך מדובר על ההצעות: "עד אז לא ייעשה בקדום דבר העשוי להפוך את המקום (לא "שיהפוך", אלא "העשוי להפוך) לישוב של קבע". והמלים הללו אינן פרציזיות עד כדי כך. זה לא חוק, ואפילו בחוק לפעמים מתקשה ביהמ"ש בפרשנות. ויכולים - שר הבטחון - להיות חילוקי דעות עמוקים בשאלה אם פעולה מסויימת היא במסגרת האמור כאן, או היא חורגת מן האמור כאן. בהחלט יכול להיות מצב שבתום לב חשבת שפעולה מסויימת איננה עוברת את הגבול שהוצב כאן, ואנשים אחרים חושבים שזה עובר את הגבול שהוצב כאן.

אני, למשל, עד לרגע זה - ואמרתי זאת בהערת ביניים לראש הממשלה - אינני יודע די על העובדות, אם כי יש לי דעה פרלימינרית, כדי שאוכל לומר לעציר כפסק שפעולה פלונית היא בניגוד למה שאומרים עליה.

שר הבטחון ש. פרס:

היא היתה לפני החלטת הממשלה.

שר המשפטים ח. צדוק:

זה הדבר שאני רוצה לבדוק לעצמי. כדי שזהיה לי דעה חותכת, אני רוצה לבדוק לעצמי את העובדות. יכול להיות שנגיע למצב שצריך להגדיר מה המשמעות של המלים הללו, או שנצטרך לקבוע משהו מוסמך לבדוק מה המשמעות של מה שכתוב כאן.

לי ברור: "לא יקום ישוב בקדום; עד אז לא ייעשה בקדום דבר העשוי להפוך את המקום לישוב של קבע" - פירושו של דבר: אסור לעשות דבר שמקדם את הישוב הזה לישוב של קבע. זה הקריטריון. אם מערכת עובדות מסוימת נופלת בדיוק לקריטריון הזה או לא - בלי בדיקה מוקדמת אינני יכול לומר.

אני מוכרח לומר שתגובתי הראשונה, כשדובר על דאגה לתעסוקה, איננה אומרת הקמת מפעלים שיספקו תעסוקה. דאגה לתעסוקה פירושה לדאוג לכך שאנשים אלה יעבדו ויתפרנסו.

שר הדתות י. רפאל:

איפה יעבדו?

שר המשפטים ח. צדוק:

אני רוצה להוסיף דבר אחרון, בהמשך לדברי חשר רפאל כאן כתוב: "במסגרת תכניתה המאושרת של הממשלה". ואני רוצה להגיד בדיוק מה בעיני המשמעות של המלים הללו. משמעותו של הדבר היא שצריך להציע להם ישוב שאושר להתיישבות על ידי מי שמוסמך לאשר מקום להתיישבות. זה לא אומר שלצורך קדום אנחנו צריכים לאשר איזו תכנית. יכולה להיות תכנית קטנה או תכנית יותר רחבה. מה שאני אומר זה שמקום שיוצע להם צריך להיות מקום שאושר.

אפשר ללכת בדרך זו שקודם מקדימים את האישור הפורמלי של המקום, לא של תכנית כוללת, ואחר כך מציעים להם. ואפשר ללכת בדרך שבה אני מבין שחשד גלילי מציע ללכת, וגם לי היא נראית יותר: להעלות את ההצעה באורח בלתי פורמלי לפני האישור הפורמלי, כשההצעה הבלתי פורמלית מלווה בסייג האומר: זה מוצע לכם על דעת כמה אנשים; זה טעון אישור פורמלי של הממשלה או של המוסד המוסמך.

אבל אינני יכול לקבל שכאילו בטרם יוגשם החלק הזה של ההחלטה האומר שהם צריכים לעבור למקום שיוצע להם במסגרת תכניתה המאושרת של הממשלה - אנחנו צריכים לשבת ולאשר איזו תכנית. אנחנו צריכים לשבת ולאשר מקום, או מקומות אחרים שיוצעו להם.

ראש הממשלה י. רבין:

אני רוצה להשלים את דברי שד המשפטים. תאר לך שהממשלה או ועדת שרים היחה מתכנסת, מסכמת מקום, והם היו דוחים. היית בהחלט מביא זאת לעימות הקיצוני ביותר. ולכן תהליך המו"מ היה כפי שתיאר שד המשפטים.

שד הסער ז. המר:

מי חלק על זה?

חשד לקליטת העליה ש. רוזן:

חשד המר דיבר על עופרה ועל מעלה אדומים. אני אינני רוצה לעסוק בזה. הממשלה הקדישה דיון לכך בצורה זו או אחרת. לצערי הרב מוטב היה אילו הממשלה החליטה אז על התיישבות, ולא במושגים אחרים. אבל היא החליטה מה שהחליטה.

ראש הממשלה י. רבין:

אתה רוצה להציע הצעה כזאת?

חשד לקליטת העליה ש. רוזן:

לא. אבל לממשלה היה רוב גם להחלטה זאת, והיא יכולה היתה להחליט. אותו רוב שהיה לה להחלטה, בלית ברירה, היה לה גם להחלטה זו. על מעלה אדומים וחליטו.

שר הפנים י. בורג:

ומה הרבותא ב"אילו" זה?

חשד לקליטת העליה ש. רוזן:

הייתי מצביע אז נגד.

בממשלה, או בוועדת חשרים להתיישבות, מתקבלות החלטות, רבות מהן בהתנגדותי, ואני מוכרח להגיד: אני כשר הקליטה מקיים את ההחלטות בלואיות, ויעיד על כך יושב ראש הוועדה לעניני התיישבות. זה נוגע לפתחת-רפיח ולהתיישבות עולים, ועוד ועוד. אני יכול להגיד שבפתחת רפיח היינו אנחנו הגורמים הדוחפים את המתיישבים הראשונים, למרות שלא הסכמנו לזה. והייתי רוצה שאותו יחס יהיה לכל חברי הממשלה, כשהחלטה נתקבלה על דעתם, בהתנגדות של חשד שם טוב ושלי, והם הצביעו כולם בעד. כלומר, הציע זאת חשד רפאל עוד כשהיינו בפרשת סבסטיה, ואחר כך זה נתקבל על ידי הממשלה. ואני מציע שהם יתייחסו ברצינות לכך שזה מקום זמני.

היתה כאן שאילתא: האם שרים פעלו בניגוד להחלטה. דעתי היא שהפירוש הזה שנתן שר הבטחון הוא רחב מדי. אני בטוח, לא היה לי ספק בכך, ואמר זאת שר המשפטים, שדאגה לתעסוקה היא דאגה לתעסוקה. כשנזקקים בתי מלאכה, זהו צעד לקראת קבע.

יש עוד דבר, והוא נוגע לשד רפאל ולשרים אחרים. זה חודשים דורשים עוד פעם ועוד פעם תכנית כוללת, ומתנים את ההעברה בתכנית כוללת התיישבותית. אגב הדיון על קדום היה לנו דיון כמעט גנרלי על התיישבות. אולי הם רצו החלטה ברורה שאנחנו מתיישבים בשומרון, או שאיננו מתיישבים בשומרון. החלטה כזאת לא נתקבלה. ואני חושב שעצם העובדה הזאת שהם תובעים ומתנים זאת בכך - בזה הם מתייצבים מאחורי גוש אמונים ברצונם ובכוונתם להפר את החלטת הממשלה. הוא הדין לגבי מה שאמר היום חשד רפאל. אם הוא דורש דיון - אינני יודע איפה ומתי הוא יבוא על סיפוקו. וכל זמן שהוא לא יבוא על סיפוקו - ההחלטה לא קיימת?

אני חושב שגם זה מחבל במאמצים.

אני רוצה לומר עוד דבר: אנחנו מביאים את הדבר הזה מדי פעם לממשלה, משום שבו תלויים אמינות הממשלה וקיום הממשלה. ואל תגידו שיש דברים יותר חשובים. כמה שבועות לא הבאנו את זה. כעת הובא הדבר על ידי פרובוקציה מהחוץ, לא מאתנו אלא ממחייבי קדום.

שד הבריות ו. שם-טוב:

רצו אחרי כדי שאתראיין בענין זה, וסירבתי כל

הזמן.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

אני חושב שהממשלה צריכה להתאחד בכך שהיא רוצה לקיים את ההחלטה בנאמנות ובכנות.

שר התחבורה ג. יעקבי:

אני מוכרח לומר שבאי רצון מוחלט אני משתף בדיון הזה, שלפי דעתי הוא מיותר לחלוטין.

השר י. גלילי:

אולי תוסיף את המלה "היום".

שר התחבורה ג. יעקבי:

ואני משתף משום שמתפתח דיון בעניין חשוב. אבל כך, לפי דעתי, אין לקיים דיונים בממשלה...

ראש הממשלה י. רבין:

אין דיון בממשלה.

שר התחבורה ג. יעקבי:

... לא רק מבחינת הנוהלים, אלא גם מבחינת ההכנה המוקדמת של דיון באחד הנושאים הציבוריים הרגישים, אם כי לאו דווקא החשובים...

שר המשפטים ת. צדוק:

זה נכון.

שר התחבורה ג. יעקבי:

אני חושב שנקלענו לדיון הזה בניגוד ובסתירה לכל שיקולים הקשורים בסמכות הממשלה ובמעמדה בציבור.

שר המשפטים ת. צדוק:

"נקלענו"? - "הקליעו" אותנו.

שר התחבורה ג. יעקבי:

נקלענו. הממשלה יכולה לקיים את הדיון, ויכולה שלא לקיים את הדיון. כי אחת משתיים: אם יש הצעה לשנות את החלטת הממשלה - עליה להיות מובאת לכאן לדיון ולהחלטה, כמקובל, בהגדרות ברורות ותכליתיות ובמסקנות מעשיות. אם אין הצעה לשנות את החלטת הממשלה - הדיון הזה איננו דרוש. ולא רק שהוא איננו דרוש - הוא מזיק באופן חמור לממשלת ישראל, לדעתי - ציבורית, פוליטית, ומכל בחינה אחרת.

משום שממשלה שמקיימת דיון בעניין כזה מבלי שהיא מסכמת אותו בתכלית - לפי דעתי רק פוגעת בסמכותה בציבור, ואיננה תורמת לקידומו של עניין כלשהו העומד על סדר יומה.

ואם יש שאלה: האם עד כה קיימה החלטת

הממשלה...

ראש הממשלה י. רבין :

על זה חילופי הדברים.

שר התחבורה ג. יעקבי :

...הרי שלקראת דיון כזה, אם הוא חורג משאילתה ומתן תשובה, ראוי היה שיתקיים בירור בהשתתפות השרים הנוגעים בדבר. העובדות היו אז מלובנות, ובפני הממשלה היה ראש הממשלה מביא את מסקנותיו שלו, העובדות, מתוצאות הבירור. אחרי הכל, הממשלה איננה טריבונל של חברים, והיא איננה יכולה לקיים בירור בעניני עובדות.

שר השיכון א. עופר :

אבל אין חילוקי דעות על העובדות.

שר התחבורה ג. יעקבי :

אל תפריע לי. כל שר שמדבר - אתה מפריע לו.

ראש הממשלה י. רבין :

כל אחד מפריע לכל אחד. אין צדיקים כאן.

שר השיכון א. עופר :

אתה יכול להגיד שאני מפריע לך. אל תדבר על

אחרים.

שר התחבורה ג. יעקבי :

בסדר. אני מצטער על ההערה, וכל מי שרוצה להפריע לי - יכול לעשות זאת במסגרת הנורמות המקובלות שראש הממשלה הכריז עליהן זה עתה.

ראש הממשלה י. רבין :

אזכיר לך את זה.

שר התחבורה ג. יעקבי :

אני לא התרשמתי שיש הוכחה מטריאלית בפני הממשלה כי יש ספק בכך שלא הוגשמו החלטות הממשלה. וגם אילו היתה הוכחה מטריאלית כזאת - אינני חושב שהיא יכולה היתה להיות מוצגת כדרך אגב כאן בממשלה, במסגרת של חילופי דברים בעקבות שאלחא.

העובדות כפי שאני התרשמתי מהן הן ששום גורם ממשלתי, ללא יוצא מן הכלל, לא השקיע בקדום כל השקעה שהיא על חשבון תקציב המדינה, במישרין או בעקיפין.

ראש הממשלה י. רבין :

לא. לא השקיעו השקעה שאיננה מוסכמת. השקיעו,

אבל זה היה מוסכם.

שר התחבורה ג. יעקבי :

לא השקיעו בניגוד לסיכומים וההחלטות שנתקבלו

בפורומים מוסמכים.

שר הבטחון ש. פרס:

מאז החלטת הממשלה - אף משרד לא השקיע אף פרוטה.

זאת העובדה.

שר הדתות י. רפאל:

בהשקעות קבע.

שר הבטחון ש. פרס:

שום השקעות.

שר התחבורה ג. יעקבי:

הסככה הזאת, שהפכה למרכז הדיון כאן - אני התרשמתי שהוחלט להקימה לפני שהממשלה קיבלה את ההחלטה בעניין קדום. ואם יש הוכחות מטריאליות שהסככה הוקמה במימון ממשלתי או לאחר שהממשלה החליטה מה שהחליטה - לשם כך יש לקיים בירור עובדתי, בטרם דיון בממשלה, ולממשלה יש להביא עובדות מבוררות ומדוייקות בבסיס לכל דיון ולהסקת מסקנות. כל דבר שנעשה שלא בדרך זו, לפי דעתי...

שר הבטחון ש. פרס:

אני לא ידעתי שיש ספק.

שר התחבורה ג. יעקבי :

...לפי דעתי באמת מביא (ואינני רוצה להשחמש בנוסח חריף; זהו המינימום שאני יכול לומר) אי כבוד לממשלה כמוסד ריבוני, אכסקוטיבי.

שר העבודה מ. ברעם :

זה מפני שמשרד העבודה היה צריך לטפל בעבודה, ולא משרד הבטחון. משרד הבטחון לא צריך לטפל בעבודה.

שר החינוך והתרבות א. ידלין :

התכוונו לעבוד במחנה.

שר העבודה מ. ברעם :

גם זה.

שר התחבורה ג. יעקבי :

השאלה העיקרית בעיני היא מה בכוונת הממשלה לעשות למימוש החלטותיה בנקודת הזמן שבו אנו נמצאים עכשיו, או בעתיד הקרוב. אני סבור שהנושא הזה, כלומר מעשיה של הממשלה בתוקף החלטותיה, מכאן ולהבא צריך להיות מובא לדיון ולהכרעה בממשלה לאחר בירור שיעשה בוודאי (ואני מקוה שזה ייעשה בעתיד הקרוב) לאחר שראש הממשלה ישקול מתי וכיצד להביא את הענין לדיון ולהכרעה בממשלה.

שר התיירות מ. קול:

רבותי, בואו נברר את העובדות כפי שהן.

הישוב הזמני הזה, או המחנה הזה, הוקם שלא מרצונה של הממשלה. זאת היתה פעולה נגד מדיניות הממשלה. השלימו עם העובדה הזאת מתוך רצון להימנע מעימות בין צה"ל ובין כל אלה שהתאספו שם. הממשלה הזאת, כמו כל הממשלות שהיו מאז מלחמת ששת הימים, לא אישרה התיישבות בגב ההר, בשומרון. אף ממשלה, גם לא ממשלת הליכוד הלאומי, לא אישרה שם התיישבות, והיו נסיונות.

ראש הממשלה י. רבין:

הורידו בכוח.

שר התיירות מ. קול:

שלוש פעמים הורידו ישובים בכוח. שר הכטחון דאז בעצמו, משה דיין, פקד על הורדה בכוח. אף ממשלה לא רצתה את הדבר הזה. לא רצתה בזה בוודאי מטעמים פוליטיים, כיוון שדעשה שלא דרוש לנו להקים ישוב בלב הישוב הערבי, על גב ההר. יש לנו עוד מה לעשות בהתיישבות בישראל ולא שם. ואיש מאתנו לא חיפש בענין זה עימות. אבל רצו להביא אותנו לכך. זאת היתה פעולה - אני אומר זאת בנוסח שקט - נגד מדיניות הממשלה וכל הממשלות שהיו בישראל מאז 1967.

אני ראיתי כאן דבר שאיננו יכולים להשלים אתו. וכשנתקבלה ההחלטה כאן אז, בישיבת הממשלה, חשבתי, כפי שראש הממשלה אמר, שבאמת תוך מספר שבועות יימצא הפתרון. ואני חושב שהשר גלילי גילה אורך רוח רב כששלח את יחיאל אדמוני להציע להם 3-4 מקומות. לא בדיוק במקום שהם רוצים, אבל לאלה

שיש להם אידיאולוגיה של נוכחות בשומרון בוודאי היה בהצעות הללו הרבה כדי לעשות מעשה התיישבותי ולא לצאת בפוליטיקה נגד הממשלה.

אבל הם לא קיבלו את הדבר הזה, והיה ברור שהממשלה לא יכולה להשלים עם זה שמשהו יכתיב לה פעילות פוליטית התיישבותית. צריך לראות את הדברים האלה, והציבור בישראל שואל כל הזמן, ולא רק השדים שם טוב וקול שואלים, אלא גם רבים בציבור, ועתונאים רבים שואלים: האם לממשלה יש אמינות במה שהיא מחליטה, או לא? כמה שבועות לא הגשתי כאן שאילתות, רק מתוך כך שחשבתי שראש הממשלה, שד הבטחון וחשד גלילי מתפשים לכך פתרון בצורה שקטה, ואולי טוב יותר שלא לשאול. אבל הנחתי הנחה שיבוא סוף לענין הזה. לא מכיוון שהממשלה תשלים אותו. לכן חשבתי שזה יקל, ולא הגשתי שאילתות, מסיבה זו בלבד.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

באמת, מעשה נכון מצדך.

שר התיירות מ. קול:

לדעתי הממשלה לא יכולה להשלים עם זה. אני פונה גם לחברים שהם בעד ארץ-ישראל השלמה ובעד התיישבות בשומרון: הממשלה לא יכולה להשלים. גם מתנגדי הממשלה, ואלה שמבקרים אותה אומרים, גם משה דיין שנותח ביקורת על הממשלה אומר, שהתיישבות יכולה להיות, אבל בענין זה לא יכולות להיות שתי דעות: רק לפי החלטות הממשלה. ואם כך - קדום לא צריכה להשאר שם.

משום כך אני אומר: אין צורך היום בהחלטה. אני חושב שלא נתחמק מן הדיון הזה, וגם מהחלטה מכרעת. אבל אני הייתי משאיר לראש-הממשלה לחפש את הדרך לדבר עם השרים הנוגעים בדבר, כדי להביא את הענין הזה לסיומו. הממשלה הזאת לא יכולה להשלים עם כך שזה ישאר. כך אני רואה את הדבר הזה, מבחינת אמינותה של הממשלה בציבור, מבחינת תדמיתה.

חשד בורג, אתה הכי ותיק כאן מכל שרי הממשלה, ואתה יודע שכל ראש-ממשלה אחר שהיה לא השלים עם דברים כאלה. בן-גוריון לא השלים, ואשכול לא השלים, וגולדה מאיר לא השלימה, וגם רבין לא צריך להשלים עם דברים כאלה, וגם אחרים, גם כל הממשלה לא צריכה להשלים עם זה. אני חושב שזאת "אשמת שומרון" שרובצת עלינו בענין זה. אני מעדיף שנעסוק באהבת ציון ולא באשמת שומרון. אבל אין מנוס גם מלרפא את אשמת שומרון.

לכן אני מציע: אין לסחוב את הענין הזה הרבה זמן, ואני מציע שלא נגלה כאן רגישות יתרה. ולשר הבטחון אני אומר: לא צריך לעשות צעד שיש בו כדי לקדם את הענין הזה. אינני אומר שיש לך כוונה כזאת, אבל תעסוקה היא קידום הענין הזה, ואני אומר זאת מפני שאינני מעונין כאן במתיחת היחסים. אין לי שום ענין בזה.

שר הבטחון ש. פרס:

אבל זה כבר נעשה. זה כבר פורסם בעתונים.

שר התיירות מ. קול:

אני לא פירסמתי שום דבר. אין כל סיבה למתיחת היחסים, אבל גם לא צריך לעשות שום דבר שיתפרש שהנה משרדי ממשלה, בעקיפין - לא במישרין - נותנים שירותים, ואם נותנים שירותים פירושו שמקדימים את הנושא כדי שישארו שם. אני בטוח שאין לך כל כוונה כזאת, אבל אתה צריך לראות את התדמית של הממשלה שאחזק חבר בה, אתה שר הבטחון בה.

שר הבטחון ש. פרס:

הממשלה החליטה גם לפנות בדואים מהדקליות, ואני יודע שזה כרוך בשפיכות דמים, ואני דוחה את זה. ומחר אתה והשר שם-טוב תבואו אלי בטענות: יש החלטה לפנות בדואים מהדקליות. כל יום שוקלים החלטה: כן לפנות, לא לפנות...

שר העבודה מ. ברעם:

לא מוסיף אם שוקלים.

שר הבטחון ש. פרס:

גם כאן. המפעל הוקם לפני כן. תגידו לי לסגור בכוח - אסגור בכוח. אבל אל הטילו את זה עלי.

שר התיירות מ. קול:

אני יכול רק להציע כאן, ואני מציע לראש-הממשלה לקיים הידברות ולסיים את הפרשה הזאת. לא ייתכן שזה יימשך.

שר הבטחון ש. פרס:

כך זה לא ילך בממשלה: שיש תקן של צדיקים.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

איך זה ילך בממשלה - לא אתה קובע. יש כאן

יושב-ראש.

שר הבטחון ש. פרס:

משטרו של היושב-ראש.

ראש הממשלה י. רבין:

זכותו, יציג שאילתה.

שר התיירות מ. קול:

הענין הזה צריך לבוא לסיומו.

שר האוצר י. רבינוביץ:

רבתי, אני רוצה לומר שאני לא בעד שפיכות

דמים...

שר התיירות מ. קול:

מי כאן בעד שפיכות דמים?

שר האוצר י. רבינוביץ:

כל אחד ואחד - וצורת הטיפול שלו. אבל אני רוצה לתאר איך אני רואה את עצמי בטיפול הזה.

אני נגד משחק ב"ז'מורקס" (מחבואים). אני נגד המנהג של טמינת הראש בחול. אנחנו חייבים לראות את הדברים, במקום לטייח אותם.

אני יודע שהחלטנו שלא יקום ישוב קבע. אני יודע שצריך לעשות הכל כדי שהמקום הזה לא יהפוך להתיישבות קבע. אני אומר זאת לשד עופר: זאת איוולת אם מישו חושב שהענין יתנוון. הוא לא יתנוון. כי המעשה הוא מעשה פוליטי, והם יכולים להתקיים עוד שנתיים כפי שהם מחקיימים ככה.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

נכון. זה כותל-מערבי שני.

שר האוצר י. רבינוביץ:

כי המעשה שלהם הוא מעשה פוליטי, ואפשר לגור שנתיים כפי שהם גרים. זאת הנקודה. מי שאומר שזה יתנוון - טועה; הם ניזונים ממחשבה מסוימת.

אני רוצה לומר, חברים: הוצעו הצעות, ואני בעד הצעות. הוצעו לדעת הצעות שאילו רצו לקבל אותן ולא להיכנס לעימות עם הממשלה, ולא להעמיד את הממשלה בחוסר אונים - היו יכולים לקבל אותן. גם על השומרון. זאת הנקודה. וחברים היושבים בממשלה הזאת, לאחר שהוצעו הצעות נדיבות מאד מבחינת המקום, אינם יכולים לקעקע את הממשלה הזאת המקועקעת יום יום במעשה זה שלהם. הם עושים את הממשלה לצחוק. והם רוצים בעימות. או שתהיה ישיבה של שנתיים כדי להראות עד כמה אנחנו חסרי אונים, או שתהיה עימות עם שפיכות דמים - לא אכפת להם.

ולי צר מאד שחברים מסביב לשולחן יכולים לשאת את המעשה הזה, יכולים לפרנס אותו באהדה, על חשבונה של הממשלה, של אמינותה בציבור. תהיה זו ממשלה אחרת בבחירות אם תלך לקדום, אחרת מזו שקיימת עתה, מישור מעוניין בזה?

ראש הממשלה י. רבין:

אז תהיה התנגשות לפי שיקולים שלך, מאחר שזה

פוליטי.

שר האוצר י. רבינוביץ:

ראשית, אני רוצה בלי מסווים, לגלות את הפרצוף

כמות שהוא.

ראש הממשלה י. רבין:

המטרה היא עימות פוליטי, לא התיישבות. מה מחזקים כאן? ויש כל מיני גורמים, עם כל מיני שיקולים, מכל הצדדים. זה כל כך ברור ופשוט, שלא צריך להיות גאון כדי להבין זאת.

שר האוצר י. רבינוביץ:

לא צריך לטמון את הראש בחול. החברים הקרובים להם לא צריכים לבוא כאן לשולחן ולנסות להסביר שזה לא כל כך נורא, שצריך להבין ולהתייחס בסלחנות. זה קיעקוע של הממשלה שהם יושבים בתוכה. וצריך לדעת לעשות מאמץ עצום כדי לשכנע את האנשים.

ראש הממשלה י. רבין :

רבותי, נחזור לשאלתא. נתתי את העובדות. שנית, כאשר לשאלה האחרונה - השבתי שאביא לממשלה את ההצעה מתי ואיך לטפל, וזאת דעתי. גם אני חושב שהבעיה איננה בעיה התיישבותית. זהו חיפוש עימות פוליטי ממדרגה ראשונה עם הממשלה, ולכן כל מדעבה שכאן דיון ענייני יכול לפתור את הבעיה - אין לה על מה להישען. ומאחר שזאת נקודת המוצא שלי - אני מציע לממשלה לשקול ולכלכל את מעשינו מתוך נקודת מוצא אחת: שהמטרה היא עימות, שיש כל מיני גורמים עם כל מיני גישות, מחוץ לממשלה, בתוך הממשלה, ועדיף לנו לשקול ולטפל בזה בסבלנות, בלי לוח זמנים מדויק, חשר קול, מתוך ידיעה מה תהיה המשמעות של מציאות של אי-טיפול.

שר חשיכון א. עופר :

אבל גם מתוך החלטה נחושה לבצע.

ראש הממשלה י. רבין :

החלטות הממשלה הן כפי שקיימות. לא מעל, ולא פחות. הממשלה לא החליטה מה היא עושה אם היא לא מגיעה למשהו. היא לא החליטה על זה. לכן, עלינו להיות נאמנים להחלטות הממשלה כמות שהן, לא פחות מהן ולא מעבר להן.

בנושא זה סיימנו את החלק הזה של הישיבה.

900. הסכמים בדבר הובלת טובין ברכב בין ישראל לבין הולנד ובלגיה

שר התחבורה ג. יעקבי :

ההצעה היא לאשר את ההסכם בדבר הובלה בינלאומית בדרכים, שנחתם בנובמבר 1975 בין ממשלת ישראל ובין ממשלת הולנד; והסכם דומה שנחתם גם הוא בנובמבר 1975, בין ממשלת ישראל ובין ממשלת בלגיה. ההסכמים הללו נחתמו שניהם על ידי שר החוץ.

שני ההסכמים הללו זהים להסכמים שנחתמו עם איטליה, צרפת וגרמניה, ומגמתם - לאפשר למובילים של כלי רכב הרשומים במדינה אחת להיכנס למדינה אחרת ולהוביל אליה מטען, ובאמצעותה. דבר זה הוא חשוב למטרות היצוא הישראלי לשוק האירופי המשותף.

ההסכמים הללו כולם נעשו על דעת ובהסכמה של משרדי החוץ והמשפטים, ויש להם אופי אמנם טכני, אבל הוא משתלב ביחסים הכלליים אשר מתקמים והולכים בין ישראל והשוק האירופי המשותף.

ראש הממשלה י. רבין :

אין סייגים?

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון :

להיפך. יש תמיכה.

ראש הממשלה י. רבין :

אין סייגים, וזה מאושרר אפוא.

מחליטים :

ל י ט י ם : לאשר את ההסכם בדבר הובלה בינלאומית בדרכים שנחתם ביום 5.11.1975 בין ממשלת ישראל לבין ממשלת הממלכה ההולנדית, ואת ההסכם בדבר הובלה בינלאומית בדרכים שנחתם ביום 13.11.1975 בין ממשלת ישראל לבין ממשלת הממלכה הבלגית.
(נוסח ההסכם נמצא במוכירות הממשלה).

ראש הממשלה י. רבין :

שר המטרה ביקש לדחות את ענין מינוי נציב שירות בתי הסוהר, והדחיה היא אפוא על פי בקשתו.

901. אישור למינויו של משנה למנהל הכללי לרשות הנמלים

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון :

האם יש צורך באישור הדבר בממשלה?

ראש הממשלה י. רבין :

זה לפי החוק. אחרת זה לא היה מובא.

שר התחבורה ג. יעקבי :

יש כאן אזכור של סעיף החוק המחייב זאת.

אני מביא לאישור הממשלה, כמתחייב מחוק רשות הנמלים, סעיף 17(ב), את מינויו של יצחק (איזי) רהב, שהוא היום מנהל נמל חיפה, כמשנה למנכ"ל רשות הנמלים. הדבר נעשה לאחר שהתייעצתי, כמתחייב מהחוק, עם רשות

הנמלים, עם יו"ר הרשות, והדבר הוא גם על דעת המנכ"ל של רשות הנמלים.

זהו האלמנט הפורמלי. ואני מוצא לנכון לומר לממשלה ולהביא לידיעת הממשלה את הרקע להצעה הזאת.

אהרן רמז, מנכ"ל רשות הנמלים מזה שש שנים ויותר, ביקש מזה זמן, מזה כ-8 חודשים, להשתחרר מתפקידו, מטעמים אישיים.

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

להשתחרר לחלוטין? לא לצאת לחופשה ללא חשלוש?

שר התחבורה ג. יעקבי:

אפשר לומר לחלוטין. אולי לקבל על עצמו תפקיד אחר במערכת, אבל להשתחרר מתפקידו, מטעמים אישיים. לא משום סיבה הקשורה בעבודת רשות הנמלים או בעבודת רשות הנמלים והממשלה. אולי היפוכו של דבר. אני הפצתי בו, מאז פנה אלי בעניין זה, וביקשתי שימשיך בתפקידו. ואכן, היה זה לפני שמונה חודשים, והוא ממשיך בתפקידו עד עצם היום הזה. אבל הוא ביקש מאד שיעמידו לרשותו משנה למנכ"ל, כפי שהחוק מאפשר, אשר ישחרר אותו במידה מסוימת, ואולי גוברת והולכת, מהנטל הכבד המוטל עליו כמנכ"ל רשות הנמלים, אחד התפקידים הקשים בשירות הממלכתי, והוא מכהן בו זמן ארוך מאד יחסית לכל מי שניהן בתפקידים דומים או בתפקיד זה בעבר.

על דעתו, וכאמור - על דעת יו"ר רשות הנמלים - הגעתי למסקנה שהאיש המתאים ביותר הוא דווקא אדם הבקיא במערכת, שזאת גם במידה רבה מאד צמיחה מתוך רשות הנמלים, אדם שהצליח בתפקידו כמנהל נמל חיפה, למרות שגם בתפקיד זה הסיכויים בדרך כלל לאי-הצלחה אינם פחותים מן הסיכויים להצלחה. ורהב נראה אפוא בעיני כל הנוגעים בדבר כאיש המתאים. ובעתיד, אם וכאשר אהרן

רמז יפרוש מתפקידו כמנכ"ל רשות הנמלים, יצחק רהב עשוי להיות המועמד לתפקיד מנכ"ל רשות הנמלים (לא נקבע לענין זה כל מועד ולא נתקבל כל סיכום; מה שברור הוא שלפחות חצי שנה ימשיך רמז בתפקידו, מותנה במינוי המשנה).

סגן ראש הממשלה ושר החוץ י. אלון:

מי יהיה מנהל נמל חיפה?

שר התחבורה ג. יעקבי:

עדיין לא סוכם. אבל היתרון שבהצעה הוא שמר רהב יוכל בהדרגה גם להכניס את ממלא מקומו לנמל חיפה, שזאת מחלקה גדולה, אלפיים עובדים עם הרבה מיליוני לירות...

ראש הממשלה י. רבין:

אם אין לאף אחד הערות...

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

אין לי הערה להצעה. אבל הייתי רוצה לדעת, בהזדמנות זו, אם נכון מה שנכתב בעתונות על אבטלה בקנה-מידה גדול בנמל אשדוד.

ראש הממשלה י. רבין:

קורם כל נגמור את ענין האישור. מי בעד? (פה

אחד).

מ ח ל י ט י מ :

על פי הצעת שר התחבורה ובהתאם לסעיף 17(ב) לחוק רשות הנמלים, תשכ"א - 1961 לאשר את מינויו של יצחק רהב כמשנה למנהל הכללי של רשות הנמלים.

שר התחבורה ג. יעקבי :

אנחנו נמצאים בעונת הקיץ, כפי שידוע לכולנו. ושנית, כידוע, יש ירידה ניכרת ביבוא לישראל. זאת אחת מהצלחותיה של המדיניות הכלכלית. יש ירידה של כ-30% בהיקף היבוא לישראל באמצעות הנמלים, לעומת השנה שעברה. זהו אפוא שילוב של שני אלה: עונת הקיץ, שהיא עונת שפל בנמלים לעומת עונת החורף והאביב שהיא עונת גאות, שמביאה מדי שנה למה שקרוי ירידה בתעסוקה, ירידה שנספגת בשתי דרכים: ראשית - על ידי פיטורי עובדים כאלה. ושנית - על ידי הוצאה לחופשה של מכסימם מעובדי הנמלים, לחופשות רגילות. וכן יש תיאום עם צה"ל לגבי המילואים. ואני מוכן להודות על שיתוף הפעולה הטוב של אנף כוח אדם בכך שהציאה למילואים תהיה כולה בעונת השפל בתעסוקה, כך שבקיץ כמעט כל פועלי הנמל יוצאים לחדשים מן העבודה, בתורנות. זה בכל נמלי ישראל - אילת, אשדוד וחיפה. מעבר לכך עדיין יש מה שנקרא אבטלה בנמלים, בשיעור שנע בין 200 ל-400 איש, שיעור שאיננו גבוה, בהתחשב ב-5500 עובדים. וזה נובע מכך שאת העובדים הקבועים איננו רוצים לפטר, וגם קשה לפטר אותם.

השנה זה נובע בעיקר מן השפל ביבוא. דבר זה מתמקד היום בנמל אשדוד. והסיבה לכך היא אי הפעלת מסוף המכולות החדש בנמל אשדוד, כתוצאה מחילוקי דעות על קונצפציות האבטלה, וכן על הנורמות. החלטנו - והכוונה לשרים והממונים ומועצת רשות הנמלים - שאין טעם להפעיל מסוף מכולות מודרני בנמל אשדוד, שהושקעו בו כ-250 מיליון לירות, אלא אם כן הוא יופעל על

בסיס של נורמות מדורות. ומאחר ואין היום מצב של צורך דחוף בהפעלת המסוף, זוהי עונת שפל - אנחנו מעדיפים את אי הפעלתו הזמנית על פני הפעלתו על בסיס רעוע.

זה התיאור של המערכת. המסוף כרגע איננו מופעל, ואין צורך בהפעלתו.

אגב, אין שחר לדברים שמתפרסמים מדי פעם, שציוד נרקב ומתבלה. הציוד מוחזק היטב. שום דבר לא נרקב ולא מתבלה.

ראש הממשלה י. רבין:

את נושא הביקורת הפנימית, שהיה מיועד להמשך שלישי היום, אני נאלץ לדחות, כי חשד האוזנר איננו כאן, הוא חולה. ונדמה לי שגם היועץ המשפטי...

שר המשפטים ח. צדוק:

לא. יש לי חוות דעת. אבל אם דוחים את זה...

ראש הממשלה י. רבין:

הסיבה שדויד האוזנר איננו כאן היא לבדה מספיקה כדי לדחות זאת. זה לא נושא דחוף כל כך.

902. תכנית מיתאר ארצית לדרכים מס' ת/מ/א/3

ראש הממשלה י. רבין:

אנחנו דנים בענין זה משום שהחוק מחייב אותנו

לדון.

שר הפנים י. בורג:

אחרי הרבה שנים של חבלי לידה, ומספר שנים של חילוקי דעות בין השרים השונים, אנו מביאים היום דבר שבעיקרו הוא מוסכם, כחלק מהתכניות הארציות, תכניות מתאר מקיפות המשלכות ביתר התכניות שהבאנו בפעם הקודמת. והמדובר בתכנית דרכים ארצית, המתעשבת גם במדיניות האיכלוס. החידוש הוא אולי בכך שמדובר בסוגים שונים של כבישים, תוך מניעת נסיעה דרך הערים. זה בא מטעם המועצה הארצית, שהיושב-ראש שלה הוא גם מנכ"ל משרד הפנים, ואני מציע שמר קוברסקי ימסור פרטים נוספים.

מר ח. קוברסקי:

סעיף 49 של חוק התכנון והבניה מגדיר את מעמדה של תכנית המתאר הארצית שצריכה לקבוע את התכנון של שטח המדינה כולה, ובין השאר - יעוד הקרקע לשימוש, תוך שמירה על יעוד חקלאי של הקרקעות הנתונות לכך, איזורי תעשיה, שטחי הפקת מחצבים, התווית רשת הדרכים הראשיות, קווי מסילות-הברזל, קווי אספקה, נמלים וכו'. במסגרת זו, לפי האפשרות על פי סעיף 50 לחוק, המועצה רשאית להורות על עריכת תכנית המתאר חלקים-חלקים לפי שטחים ולפי נושאי הענינים, אנחנו מגישים מפקידה לפקידה לממשלה תכניות חלקיות על פי נושאים. אני מזכיר שלאחרונה דנחם, בשנה האחרונה, בתכנית הארצית לתחזית התמורות של האוכלוסיה במדינה, של המוסדות, וקודם לכן גם בתכנית כוח, שהיתה תכנית חלקית גם מבחינת המקום וגם מבחינת הנושא. אבל דינה של כל תכנית חלקית הוא כדין תכנית ארצית.

בסעיף 53 נאמר: "המועצה הארצית תגיש לממשלה את התכנית שנערכה לפי הוראותיה יחד עם הערות הוועדות המחוזיות, והממשלה רשאית לאשר אותה ללא שינויים, או לאחר דיון חוזר במועצה - לאשר אותה בשינויים, או לדחות אותה". וסעיף 51 קובע את סמכותו של שר הפנים למנות את עורכי התכנית, את מבצעי התכנית, על פי החלטתה של המועצה הארצית לתכנון ובניה. בהתאם לכך מינה השר בשעתו את משרד הפנים, את משרד העבודה, בשיתוף עם משרד התחבורה, כעורכיה של התכנית הזאת. למעשה, עריכת התכנית נסתיימה כבר לפני שנים אחדות והונחה על שולחן הממשלה. אבל בשל קיומן של כמה הסתייגויות הועבר הנושא לוועדת השרים לענייני כלכלה, והעניין לא יכול גם שם למצוא את התקדמותו, בגלל חילוקי דעות שהיו בין כמה מהמשרדים בנושאים שונים של התכנית. אני שמח לציין שבבקבות מגעים שהיו בשנים האחרונות בפרטים שונים של התכנית, ומבלי לשנות את יסודותיה - הסירו השרים את הסתייגויותיהם, והיום אנו מביאים לפניכם את תכנית המתאר הארצית לדרכים, שהיא חלק מתכנית המתאר הכללית.

שר התיירות מ. קול:

או שהשרים הסירו את הסתייגויותיהם, או שקיבלתם

כמה מההצעות.

מר ח. קוברסקי:

היו גם הבהרות ועידכונים שנעשו תוך אימוץ

התפתחויות שונות שנעשו בשטח מאז עריכת התכנית.

מבין נושאי הפיתוח והתכנון הארציים והאיזוריים,

הרי הנושא "רשת הדרכים" מעצם טבעו הוא אחד הנושאים הבסיסיים והעיקריים. מפני שעל גבי המערכת הזאת מתקמת אחר כך כל הפעילות של הפיתוח, כל הביצוע וכל הבניה. עורקי התחבורה יוצרים למעשה את השלד של התכנון הפיזי והתכנון הכלכלי.

מערכות הרכים יוצרות למעשה את הבסיס ואת האפשרויות לדינאמיות ולניידות של אנשים, של חמרי גלם, של הון. והיא מכוונת את האפיקים שבהם מתנהלים החיים בכלל. כך זה בדרך כלל בעולם כולו, ועוד יותר מזה מודגש מעמדה של תכנית כזאת במדינת ישראל, המאופיינת על ידי התפתחות פיזית, כלכלית ודמוגרפית מואצת. הרי שלתכנית הרכים יש משמעות מכרעת בכל התהליכים התכנוניים של המדינה.

למעשה אנחנו מביאים היום תכנית שיש בה סיכום המצאי הקיים במדינה, והיא גם כוללת את ההצעות להמשך, לטווח של 15-20 השנים הקרובות.

העשור הראשון של המדינה, ותחילת העשור השני, היו מוקדשים להסתעפויותיה של הרשת אנב הגדלת אורך הכבישים, וזה היה פועל-יוצא מן המצב שבו מצאה המדינה את מערכת הכבישים, הצורך לחבר ישובים שנתקו בגלל קווי שביתת הנשק, והולדתם של נושאים חדשים, הצורך לפתח את רשת הנמלים, למצוא פתרון למקורות גלם, ולהיווצרותם של ריכוזי אוכלוסיה גדולים. ואילו בעשור השני - עיקר המאמצים של המדינה היה בהגדלת כושר הקיבול של הכבישים, על ידי הרחבתם של דרכים קיימות, כדי לקלוט את הנפח של התחבורה שגם הוא בחלקו תוצאה מהעליה הגדולה ברמת החיים, שגרמה כמובן ליורדה ניכרת בכושר הקיבול של הכבישים הקיימים.

המדינה השקיעה מאמצים רבים בפיתוח מערכת הרכים. גם משום שלא היתה לה מערכת של מסילות ברזל כתחליף. כיוון שבימי המנדט פותחו מסילות ברזל בעיקר כאמצעי לתחבורה צבאית, במקום להתחשב בצרכי האוכלוסיה האזרחית במידה מספקת. הדבר הזה המריץ את האוכלוסיה היהודית לפתח דרכים להעברת נוסעים ולהובלת משאות.

אם לסכם: התנועה המודרנית גדלה במימדים עצומים, אגב השקעות תשתית מצד הממשלה, ואילו מערכת מסילות הברזל הוזנחה, ולכן לא יכלה להדביק את צרכי התחבורה.

הרקע הפיזי של מדינת ישראל אינו מאפשר פיתוח רשת דרכים חופשית לגמרי, במיוחד כשהיא מותנית בטופוגרפיה ובריכוז אוכלוסים. מבנה הארץ הוא ביסודו אורכי, ומאופיין בשלוש הרצועות המקבילות: רצועת החוף, שדות ההר המרכזית, ובקיע הירדן. לכן, באופן טבעי צירי הדרכים נוטים יותר לאורך, ופחות לרוחב.

התכנית הזאת מסכמת למעשה מאמצים מתמידים מאז הקמת המדינה, ומהדורות מספר של תכניות מתאר ארציות לדרכים, כשהיו בהן מגמות שנגזרו מן המאמצים הלאומיים הכלליים, ואולי אזכיר את העיקריים שבהם: קירוב הנגב למרכז הארץ; הצורך לקשר את ים-המלח עם אילת ועם נמל אשדוד; הצורך ליצור קשר רצוף בין ירושלים ות"א, הצורך ליצור מספר עורקי תנועה לשם עקיפת הריכוזים המטרופוליטניים, בעיקר הריכוז המטרופוליטני של תל-אביב; הצורך לקשר איזורי פיתוח חדשים בגליל ובנגב עם מרכזים עירוניים, ולקשור את הנמלים של אשדוד וחיפה למוקדי הכלכלה השונים במדינה.

ואף על פי כן, אין רשת הדרכים המתפתחת במדינה מצליחה להדביק את הגידול בצי הרכב הנע בדרכים, ועל כן אנחנו יכולים לאתר פער מתמיד בין הצורך בנתיבי תחבורה לבין הנתיבים הקיימים.

התכנית הזאת עברה שלבי עריכה שונים, שהאחרונים שבהם היו לאחר מלחמת ששת הימים, כשהיה צורך להתחשב בחמורות שחלו במדינה כתוצאה ממלחמת ששת הימים, וגם מלחמת יום הכיפורים וההתפתחויות שהיו בעקבותיה חייבו ענין ועדכון.

התכנית למעשה לקחה בחשבון גם את הגיבוש המצטבר של עמדות ומדיניות של משרדי הממשלה הנוגעים בנושא התחבורה, וטווח הראיה שלה הוא כאמור לתקופה של כעשרים שנה, שזה הטווח של התכנית הארצית בכללה, וגם תכנית פיזור האוכלוסיה מכוונת לטווח הזה.

מה יש בתכנית הזאת? התכנית מתארת בצורה כוללת את המערכת הפיסית הקיימת והרצויה של הדרכים, רק בתחום הקו-הירוק. כיוון שזאת מסגרתו של החוק. והיא מציינת את תווי הדרכים לסוגיהן, ואופן השתלבותן כמערכת דרכים אחת. היא מנחה את התכנון והפיתוח במישור המחוזי והאיזורי בנוגע לעורקי התחבורה, והיא גם נועדה ליישם עקרונות ומגמות הנובעים מהראיה הכוללת של התכנון הפיסי במדינה, שמערכת הדרכים - כמו מערכת האיכלוס, מערכת הגנים הלאומיים ושמורות הטבע ומערכות אחרות - הן חלקים ממנו. אבל במסגרת את התכנון הפיזי, בניגוד לתכנונים אחרים: שהוא רואה את הראיה הכוללת, וצריך למצוא בתכניותיו השונות את המגשר והמאזן בין כלל התביעות והצרכים של המדינה.

בתכנית הזאת היתה דאגה לתאם אותה עם תכניות פיסיות אחרות, בין במישור הארצי ובין במישור המחוזי והאיזורי. היא כבר לקחה בחשבון את תכנית המתאר הארצית לתחזית התמורות באוכלוסיה ובמדינה, שהממשלה אישרה לפני כשנה. היא גם לקחה בחשבון תכניות-שבדרך, כגון, התכנית הארצית לגנים לאומיים ושמורות טבע, אשר גם היא עומדת בפני שלבי הסיום, ותוגש בקרוב לאישורה של הממשלה.

כיוון שבינתיים, בשנה האחרונה, התקדמו באישור תכניות המתאר המחוזיות, וכמעט נשלם התהליך של הכנתן, יש לנו אפשרות היום לקיים "היזון חוזר" לא רק מהתכנון הארצי למחוזי, אלא גם להיפך: מן התכנון המחוזי של התכנית הארצית. ובתכנית שהוגשה היות ובינתיים הושעה הדיון - הרי שבמה שאנחנו מגישים היום נכללים גם כל העדכונים האפשריים הנובעים מן ההתפתחות בתכנון התכניות המחוזיות.

אני רוצה לציין שרשת הדרכים מסתגלת אל מערכת הגנים הלאומיים ושמורות הטבע, במצב מירבי של הימנעות מפגיעה בערכי נוף. בתכנית גם מבוטאת המגמה של שמירה על קרקע חקלאית, וצמצום ככל האפשר של פגיעה בקרקע חקלאית.

התכנית גם עומדת בזיקה לאמצעים הטכנולוגיים הקיימים בארץ: התעופה הבינלאומית והפנימית, הספנות, ורשת הרכבות. נמל התעופה בן-גוריון, הנמלים הראשיים - חיפה, אשדוד ואילת קשורים לדרכים המהירות על ידי מערכות כבישים. אולם נלקחו בחשבון לא רק הנמלים הקיימים וההתפתחויות הקיימות בשטח התעופה והספנות, אלא גם נמלי תעופה עתידיים כמו באר-שבע, נמלי תעופה פנימיים, קיימים ומוצעים, ותכנית מתאר ארצית לשדות-תעופה שגם היא נמצאת בשלבי הכנה ותגיע בוודאי בזמן לא רחוק לאישור הממשלה.

אני רוצה לציין שכל הנמלים הללו נמצאים סמוך לעורקי התחבורה ראשיים ארציים, וניתן יהיה לשלבם במערכת הארצית של הדרכים, בנגישות קלה יחסית.

התכנית מודרכת על ידי מגמות הפיתוח במדינה, וכיווני הפעולה של הפעילות הממלכתית. מערכת הדרכים החדשה המוצעת מתכוונת לסייע במשיכת הפיתוח הכלכלי לגליל, חיזוקן הכלכלי והחברתי של ערים כמו בית-שאן, טבריה, קרית-שמונה, נצרת וצפת. על כן היא מציעה פיתוח רשת דרכים בקרבת נצרת, פיתוח צירי רוחב חדשים בין חיפה לנצרת, בין עכו לעמק החולה, חיזוקן של ציר האורך המזרחי בין טבריה וקרית שמונה, וכן קשר מהיר במערב של הגליל, אגב עקיפת יישובי עמק עכו ויישובי החוף. במישור החוף מוצע לפיתוח כביש מהיר מזרחי, כדי להקל את עומס התנועה בדרכים המערביות הקיימות. כמו כן מציעה התכנית עורק זה כנתיב ארצי מדרום לצפון, ועקיפת חיפה והכרמל המזרחי.

סביב תל-אביב מופיעות שלוש דרכי טבעת עוקפות, שמטרתן להקל את לחץ התנועה על עיר זו ולאפשר תנועה קלה יותר מצפון לדרום. כן יחזק הקשר בין תל-אביב וירושלים, בעקבות הרחבת דרכים העוברות את פרוזדור ירושלים.

במישור החוף הדרומי מופיעה דרך מהירה בין תל-אביב ואשדוד, עם המשך לאשקלון ורצועת עזה, במגמה לעודד פיתוח חקלאי לכיוון דרום.

בנגב בולט חיזוק הקשר בין ים-המלח על אוצרות המצבים שלו לבין ערד, אשדוד ואילת, ואף לבקעת הירדן שמצפון. מופיעה בתכנית דרך חדשה גם למרכז הנגב וסיני, ודרך העוקפת את רצועת עזה.

אני רוצה להעיר שלוש הערות, ואחר כך אבקש מתכרי פרופ' אלישע אפרת - שניצח על התכנית - שיסביר אותה על המפה.

אמרתי שבתכנית הזאת אנחנו מגישים תכנית מתאר ארצית בתחום הקו הירוק, כי זאת הסמכות של המועצה הארצית על פי החוק. אבל ברקע היתה כל הזמן תשומת לב לצירי התחבורה ברמות שונות, כאופציות פתוחות בנקודת המגע של הקו הירוק.

הנושא השני, ואולי גם מספר שיש בו כדי לאפיין מעמד לאומי: עם הקמת המדינה היה אורך רשת הדרכים שאנחנו דנים בה היום בתכנית הארצית, מה שכלול במתכונת הזאת - 1600 ק"מ אורך. האורך כיום מגיע ל-4400 ק"מ. התכנית הזאת, בטווח של 20 השנים הבאות, יש בה תוספת של כ-1500 ק"מ אורך, שזה כדי מחצית של המאמץ שהמדינה עשתה בדור הראשון לקיומה.

ולבסוף אני רוצה לומר, כי זאת אולי גם ההודמנות לומר זאת, היכן עומד התכנון הארצי בכלל. אנחנו נמצאים עכשיו בשלבי הכנה שונים, החל בראשית העבודה ועד גמר הכנה מקצועית ועד לתהליכים של דיון במועצה הארצית, בתכניות שונות, מהן תכניות שכבר כמעט בשלות להבאה בפני הממשלה. יש לנו עוד 13 תכניות ארציות, שאחת מהן כבר הועמדה על סדר היום אבל הועברה לוועדת חשרים - תכנית מתאר ארצית לתחנות חדלוק שהכנו בשעתו על פי יוזמה של שר התחבורה שמינה ועדה לקביעת קריטריונים, שזאת היתה אחת התוצאות שלה; תכנית שכבר הוגשה

לממשלה. משרד התיירות הגיש לפני שבועות אחדים את תכנית התיירות במדינה. אנחנו נמצאים בפני שלבי הסיום של תכנית ארצית לגנים לאומיים ושמורות טבע, תכנית החופים - ואני מצרף לכך את תכנית המתאר ותכנית האב לאיזור הכנרת, שהכנתה כבר נגמרה, התכנית האיוורית הרצינית ביותר, לדעתי, מבחינת ההיקף והמורכבות שנעשתה עד עכשיו. הוזמנה כבר תכנית מתאר ארצית לסילוק אשפה, שתאריך לפחות עוד כשנה וחצי עד שתסתיים. נמצאת בהכנה תכנית מתאר ארצית לשדות-תעופה, ותכנית מתאר ארצית לכריה וחציבה. עומדים להתחיל בהכנת תכנית למסילות ברזל. נסתיימה הכנת התכנית לאתרי התיישבות, שגם היא תגיע בקרוב לדיון (כלומר, כל התכנית של האתרים של ההתיישבות הציונית). הוא הדין לגבי אתרי מלחמת העצמאות. נמצאת בהכנה תכנית לאיגום וניקוז מי שטפונות, תכנית לתחנות כוח, ולמי החופים. ביחד - עוד 13 תכניות.

שר השיכון א. עופר:

כל זה נכנס לתוך המדינה הקטנה הזאת?

מר ח. קוברסקי:

כל זה נכנס לתוך המדינה הקטנה הזאת. ואם ניקח בחשבון שבהקבלה הולך ומסתיים שלב התכנון של תכניות המתאר המחוזיות, שהן מפורטות יותר - הרי שבגמר התכניות הללו לדעתי רק יתחיל למעשה התהליך הסדיר של התכנון. כי אנחנו נמצאים היום בהיפוכו של תהליך תכנון. כי התכנון מוכרח ללכת מן הכלל אל הפרט. ואילו במדינה, בדור הראשון שלה, הלכנו למעשה מן התכנון המקומי למחוזי, ומן התכנון המחוזי לארצי. הדבר נובע מסיבות היסטוריות. אבל ברגע שסוגרים את מעגל התכניות - נוכל להיכנס לתהליך תכנוני מסודר, כי יהיה מצע להתנהגות משותפת של המערכת.

דבר אחרון: התכנית היא בסיס לשינויים. אנחנו יודעים שחמש דקות אחרי שתכנית מתאשרת - היא כבר מתיישנת. וחבל לדעתי שהיינו צריכים להשקיע כל כך הרבה מאמצים, שגולו כמה שנים טובות, וטוב שהגענו לרגע שאפשר להביא זאת לאישור. מפני שמוטב להגיע לקונסנזוס ואפילו הוא בנוי על פשרות, כדי שיהיה בכלל בסיס להתנהגות מסודרת שבלעדיה לדעתי אין בכלל לדבר על תכנון. לכן, גם אם יש בוודאי השגות - ואני בטוח שיש השגות, כי גם לנו עצמנו יש כבר היום השגות על כמה דברים - אני רוצה להודיע שכוונתנו מיד להיכנס לתהליך העידכון, שנתי או תקופתי שוטף. כשהממשלה החליטה על התכנית לתכנון האוכלוסיה, היא הביעה משאלה שיהיה עדכון כזה. אמנם, לא נעמוד בגבולות הזמן שהוקצב לנו, אבל כבר בספטמבר נקיים במועצה הארצית דיון ראשון על היערכות לעידכון. גם בתכנית הזאת ובתכניות הבאות זה יהיה התהליך.

אני מציע שפרופ' אפרת יסביר עכשיו ביתר פירוט

את המפה שלפניכם.

ראש הממשלה י. רבין:

אולי יסבירו לנו את הצבעים שבמפה: אדום, שחור

וכחול.

פרופ' א. אפרת:

המפה שלפניכם היא מפה של תכנית רשת הדרכים הארצית, בקנה-מידה של 1 ל-100 אלף, שהפירוט שבה נעשה קודם כל בשני צבעים בולטים: השחור הוא הרשת הקיימת; כל הצבע האדום הוא הכבישים המוצעים. המיון של הכבישים הוא: כבישים מהירים (אוטוסטראדות); כבישים פרבריים המחברים איזורים עירוניים גדולים עם האיזורים הפריפריים; דרכים ראשיות; דרכים איזוריות. תמצית התכנית הזאת, שנמצאת לפניכם בתיקים, היא בקנה מידה של 1

לרבע-מיליון, והיא מיניאטורה של מה שמוצג לפניכם כאן במפה הגדולה.

הרשת הזאת היא רשת משולבת, היוצרת רקע של אפשרות תנועה מכל מקום אל כל מקום בארץ, בדרך הקצרה ביותר הניתנת לאור הנתונים הטופוגרפיים והפיסיים בשטח.

הרשת הזאת, הקיימת והמוצעת, נוצרת כתוצאה מדרישות מקומיות של ישובים חקלאיים, ישובים עירוניים, איזורי פיתוח, אגדי ערים וכו', וכתוצאה של גורמים כלכליים, חברתיים וגם בטחוניים אשר העמידו בפני המתכננים דרישות של קשר בין איזור אחד לרעהו. ולכן, מה שמופיע כאן בעצם הוא רשת משולבת מצד אחד, ורשת מתואמת מצד שני, בין הגורמים שהיה להם ענין בפיתוחה.

כיצד הותווה הרשת הזאת? מאחוריה עמדו בפני המתכננים מספר עקרונות. למשל: לא ליצור צירוף של כבישים בודדים הקיימים במדינה, אלא כבישים משולבים, כפי שהסברתי, שיתנו לנו רשת מסתעפת, כלומר: רשת שבה יהיו כבישים ראשיים, כבישים נמוכים יותר במדרג, כבישים איזוריים, כבישים מקומיים, ואשר תשרת את צרכי המדינה בצורה כזאת שמי שירצה לנוע ממקום למקום לא יזדקק תמיד לכביש הראשי אלא יוכל למצוא פתרונות בכבישים נמוכים במדרג, ועל ידי כך תיווצר במדינה הירכיה טבעית של תנועה בכבישים. לא כל עגלה צריכה להיות באוטוסטאדה, ולא כל מי שזקוק לתנועה מהירה צריך לנסוע בכביש מקומי איזורי.

היה לפנינו עקרון של מניעת פגיעה בעת הסלילה וההתוויה בקרקע חקלאית, בישובים קיימים, בערכי נוף; יותר הליכה לאיזורי חולות, התוויה באיזורים הרריים או גבעתיים. כלומר, הימנעות מפגיעה בנקודות רגישות על פני השטח. נוסף לכך היתה מגמה של עקיפת הריכוזים הגדולים של האוכלוסיה, כפי שאתם רואים סביב באר-שבע; הימנעות ממטרדי תחבורה באותם מקומות.

אם נעבור בקצרה על החידושים והדברים המיוחדים שהרשת הזאת מדגימה: באותם הכבישים המהירים, האוטוסטראדות, המופיעים במפה בצבע שחור או אדום עם ליווי בירוק, אנחנו מציעים בתכנית את המשך הכביש המהיר אשדוד-ת"א-חיפה גם צפונה. לפחות עד עכו, כדי לחזק את הקשר של הגליל אל מרכז הארץ. אנחנו מציעים להמשיך את האוטוסטראדה...

שד התיירות מ. קול:

חיפה טוענת שפוסחים עליה.

פרופ' א. אפרת:

זה עובר דרך חיפה לעכו.

אנחנו מציעים את המשך הכביש המהיר הזה מאשדוד מזרחה, על מנת שיתחבר עם הכביש לבאר שבע וייכנס לבאר שבע, כדי לחבר גם אותה בדרך מהירה למרכז הארץ.

התכנית הזאת מציעה אוטוסטראדה מזרחית בעתיד, כפי שאתם רואים במפה, שזהיה פתרון לעומס תנועה גובר והולך במישור החוף, בשוליים שבין ההר למישור החוף. אני מתכוון לציר הקרוב לקלקיליה, ג'לג'וליה, עד עמק חורון, יורד לנחשון, ומתחבר עם הכביש לבאר-שבע. כלומר, שנעביר בעתיד את עיקר העומס למזרח, ונשחרר את האוטוסטראדה המערבית לתנועה מהירה מסוג אחר. זה פחות או יותר מקביל לתוואי מסילת הברזל. אנחנו רוצים לנצל זאת גם לאוטוסטראדה, כי התוואי מובטח לפי השטח.

יש בתכנית גם כביש מהיר לירושלים. אנחנו מציעים חיבור פרברי בין האוטוסטראה המזרחית לבין אגדי הערים של תל-אביב, ועל ידי כך ניתן פתרון של תחבורה מהירה ל-20-15 השנים הקרובות.

ראש הממשלה י. רבין:

למה הכביש המהיר עובר בתוואי הישן ולא

בתוואי החדש לירושלים?

פרופ' א. אפרת:

גם הישן וגם התוואי החדש, שעקרונית קיבל את

הסכמת הממשלה.

שר העבודה מ. ברעם:

התוואי החדש הוא משהו נוסף למה שאנחנו עושים

עכשיו?

פרופ' א. אפרת:

לא. זהו התוואי. על ידי כך אנחנו מבטיחים את

הנקודות הרגישות או הכבדות מבחינת התנועה או הצורה בתנועה המהירה בארץ.

לגבי הכבישים הארציים, אני רוצה לתת כמה רעיונות בולטים. אנחנו חושבים לעקוף את רצועת החוף בצפון-מערב של הגליל המערבי. כי כאן האיזור הולך ומתאכלס. אנחנו רוצים בעתיד לקצר את הדרך שבאה מחיפה ומן העמקים לטכריה, על ידי החיבור שאתם רואים במפה. אנחנו חושבים על קיצור דרך בין פרווד לעמיעד, כדי לחבר את עכו לעמק החולה. אנחנו חושבים בעתיד גם לפתוח את התוואי של העמק לאורך המסילה. אם נפנה למשל לנגב: ישנו הקשר המהיר בין באר-שבע לבין ימית, או החלק הדרומי של רצועת עזה, או החיבור המהיר בין ערד לאשדוד, או הקטע שליד רכיר, או חיבור חבל ערד בצורה מהירה יותר על ידי הקטעים שאתם רואים במפה, הקטעים במרכז הנגב, חיבור הגישות לאילת. כל ההצעות הללו באות לקרב את החלק הדרומי אל הריכוזים העירוניים שבמרכז.

בסך הכל, ההצעות המופיעות כאן נבדקו על פני השטח. עברנו בסקרים ובסיוורים ברגל הרבה מן התוואיים. הדברים אינם בגדר פנטזיה מבחינת ביצוע. הם תוואיים המעוגנים בשטח, והניתנים לדעתנו לביצוע. אין כאן שום דבר שהוא בבחינת דמיון, שלא ניתן באמצעים הנדסיים קונבנציונליים לפתח.

שר הבטחון ש. פרס:

זה מחייב גם הפקעת קרקע?

פרופ' א. אפרת:

אנחנו סבורים שדוב התוואיים המוצעים כאן אינם דורשים הפקעות. כי, כאמור, אנחנו מנסים לעקוף את האיזורים המיושבים. ברור שככל שאנחנו מתקרבים למקומות צפופים ומאוכלסים - יש בעיה קשה יותר בנושא זה. אבל בדרך כלל הרשת היא די חופשית מבחינת הנושא הקרקעי.

שר הבטחון ש. פרס:

כמה דונם דרושים לכל הרשת?

פרופ' א. אפרת:

השטח שתופשים כל הכבישים במפת ישראל - הקיים עם המוצע - הוא קרוב לאחוז אחד משטח המדינה.

שר הבטחון ש. פרס:

מהו שטח המדינה?

ראש הממשלה י. רבין:

25 אלף קילומטרים-מרובעים.

פרופ' א. אפרת:

בתחום הקו הירוק זה כ-20 אלף קמ"ר. בסך הכל מדובר באחוז אחד או 1.1% משטח הקיים.

שר המשפטים ח. צדוק:

זה כולל את השוליים ההכרחיים, או שאלו הן

הדרכים ממש?

פרופ' א. אפרת:

כשאני מדבר על דרך - אני מדבר על הפס שצריך להכריז עליו, כלומר תחום ההכרזה של הכביש. רצועות ההכרזה לגבי הכבישים המהירים הם 120 מ"ר רוחב; הכבישים הפרבריים הראשיים הם כ-80 מטר רוחב, והאיזוריים - כ-60 מטר. איננו מגיעים לסלילה מלאה, בכיסוי אספלט, מיד, אלא ניתן להרחיב את הדרכים הללו בהדרגה, לפי צרכי התחבורה המשתנים מעת לעת.

משפטים אחדים לסיכום הצגתה של התכנית הזאת: - הרשת הזאת, כפי שמוצגת, עונה כאמור על דרישות של גורמים שונים שאתם באנו בקשר. הרשת הזאת נוגעת, או יוצרת, את הקשר עם השטחים המוחזקים וגם עם השטחים שמעבר לגבולות הנוכחיים, וניתנת להתחברות בנקל לעורקי תחבורה מעבר לחמונה. היא מציעה אלטרנטיבות של שימוש, במיוחד גורמי בטחון וצבא הנדרשים מעת לעת לפנות תווי לצרכי תובלה. לכן יש מערכת אלטרנטיבית מצפון לדרום, מערכת אלטרנטיבית ממערב למזרח בגליל, מערכת עורקית במישור החוף, בפרוודור ירושלים, וגם לגבי הנגב אחם רואים כיוון אחד, שניים, שלושה. יש לנו חמיד מערכות שתי-וערב, הנותנות אפשרות של שימוש בתוויים אלה לפי האלטרנטיבות הדרושות.

הרשת הזאת מספקת גם שירותים מיוחדים במינם לנושאי תירות. למשל: סביבות הכינרת, גישה למירון, לנגב, לגליל-המערבי, לאתרים באילת. יש פתרון לנושאים הקשורים בחקלאות, בתחבורה מסוג אחר, תעופה וספנות. בסך הכל אנחנו סבורים שרשת זו בנויה כך שהיא יכולה להיות גם גמישה לנתונים בלתי צפויים. למשל: אם ביום בהיר נצטרך להתאימה לפיתוח מיוחד בגליל, או לשטחים מיוחדים בגולן, בנגב או בסיני - הרשת פתוחה כך שתוכל להשתלב בקלות יחסית בתוואיים בלתי צפויים שיתעוררו.

ראש הממשלה י. רבין:

אם לחזור למספר: 1% לפי החשבון הדל שלי זה

כ-20 אלף דונם...

פרופ' א. אפרת:

200 אלף.

שר הבטחון ש. פרס:

20 אלף קמ"ר זה 20 מיליון דונם. 1% זה 200 אלף דונם. אבל זה עובר באדמה טובה. למדינת ישראל יש כעצם 4 מיליון דונם אדמה ראויה לעיבוד.

ראש הממשלה י. רבין:

אבל חלק מהכבישים עוברים גם באדמה לא טובה,

במדבר וכו'.

שר הבטחון ש. פרס:

חלקם הקטן.

שר המשפטים ח. צדוק:

וזה לא כולל רשויות מוניציפליות.

פרופ' א. אפרת:

הנתונים הללו אינם כוללים את הרשות הפנים-עירונית, הרחובות וכו', רק את נקודות המגע בין הרשת החיצונית והרשת הפנימית.

הרשת הזאת איננה מציעה את הפתרון התחבורתי הפנים-עירוני של הערים הגדולות, כי הדבר הזה איננו מתאים לקנה-המידה הזה. לכן הסתפקנו בעיקר ברשת הבין-עירונית, שהיא מענייננו כרגע. תודה רבה.

שר הבריאות ו. שש-טוב:

אני רוצה לקבל ממך קוברסקי הסבר אם אני קורא את המפה נכון: בדברי ההסבר לתכנית נאמר שמטרתה של התכנית היא לתאר בצורה כוללת את המערכת הפיסית הקיימת והמוצעת של הדרכים בתחום הקו הירוק. במפה אני רואה שקו הגבול של התכנית עובר במקומות מסויימים מעבר לקו הירוק, וקו הכביש המהיר המוצע בכמה מקומות הוא אפילו מעבר לגבול התכנית. אבקש להסביר למה הכוונה.

עכשיו יש לי שתי שאלות. במפה שלי, של 1 ל-250 אלף, אינני יכול לדעת אם סימנתם את הכבישים האלה שאני מדבר עליהם או לא, אבל הייתי רוצה לדעת אם הם מתוכננים.

בזמנו הגשנו בקשה לסלול כביש שיקשר את קרית שמונה עם בית החולים בצפת, כביש העוקף את העיר ומחבר את בית-החולים. כי להיכנס לעיר - זה קשה ביותר. האם זה ישנו? הוא הדין לגבי כביש המקשר את ראשון-לציון עם בית החולים "אסף הרופא". עכשיו אין כביש, ויש עקיפה גדולה

במקום כביש ישיר שמאפשר גישה ישירה.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

אני מבקש לדעת מהו לוח הזמנים של התכנית הזאת, ועלותה.

שר העבודה מ. ברעם:

בערך מאה שנים.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

האם יש לכם קדימויות או שלבים, והאם אנחנו יכולים לשמוע משהו על כך?

ושאלה אחרונה: בנוגע לגליל. האם הגליל במסגרת התכנית הזאת מקבל את הקדימה שהממשלה רוצה לייחס לו, גם בלוח הזמנים וגם בהיקף הכבישים? אם מסתכלים במפה - לא הייתי אומר שהגליל הוא האיזור הצפוף ביותר בכבישים; בוודאי לא בכבישים שחורים, וגם לא באדומים. על כל פנים, הייתי רוצה לשמוע אם בכלל התייחסתם לקדימה זו.

(אחר כך רשמה ל.ד.)

שר הסעד ז. המר:

התכנית שהוצגה כאן היא בעיקרה בגבולות הקו הירוק, ואני רוצה לשאול האם היא לוקחת בחשבון התחברות גם מעבר לזה, בגבולות הרחבים הקיימים.

שר התיירות מ. קול:

היא לוקחת בחשבון התחברות בין הר גריזים להר עיבל, כדי שהשעיר לעזאזל לא יהרג.

מר ח. קוברסקי:

על שתי שאלות אענה: בענין ההקפדה על גבולות התכנית. התכנית כולה היא בגבולות הקו הירוק, על פי החוק, ואין חריגה אפילו בס"מ. יכול להיות, מכיוון שפה מדובר בקנה מידה של 1:1000...

שר השיכון א. עופר:

יש חריגה, בכביש לירושלים.

מר ח. קוברסקי:

הכביש לירושלים שעובר בחלק ששייך ליהודה ושומרון, איננו חלק מהתכנית על פי החוק. אנו הגשנו תכנית על פי מה שהיינו מוסמכים להגיש. סיימנו את הכביש הזה, כדי שתוכלו לראות את התמונה בשלמותה, הואיל וכבר החליטו על זה. אחם מתבקשים לאשר את התכנית במסגרת חוק התכנון והבניה, כאשר אין בשום מקום חריגה מזה.

באשר לשאלת השר המר - אמרתי, וכבר הזכיר לפני מר אפרת, כי כל הכבישים הללו ניתנים לחיבור לכבישים המרכזיים שעוברים לקו הירוק, כיוון שהם משיקים לנקודות המפגש שיש להן המשך מעבר לו. מעבר לקו הירוק לא

עסקנו בפיתוח התכנית, אבל אמרנו כי האופציות קיימות וזה ענין של החלטה מדינית, לא תכנונית. בנוגע לעלויות, שלבים וקדימויות לגליל - קודם כל, בשלב הצעת התכנית ופריסת התכנית, הגליל קיבל ביטוי שזפרט את כל מגמות מדיניות הממשלה בנוגע לפיתוח הגליל. בתכנית הזו אין ערכים כספיים, שלבי ביצוע וקדימויות, כי זו עדיין לא תכנית פיתוח, וברור לי כי נצטרך, בעיקבות אישורה של הקונספציה התכנונית, לבוא בשלב הבא ולקבוע קדימויות, כאשר יש לזכור שמערכת האמצעים והמדיניות משתנים מדי פעם על ידי הממשלה. אין לי ספק, שאם הולכים לפיתוח הגליל, אז מערכת הכבישים, צריכה להיות כדין, חלק ממערכת הפיתוח, כי אחרת אי אפשר להגשים תכניות.

אני יודע כי לשר התחבורה היתה הצעה על מכשיר שילווה את הפיתוח הזה, אבל בתכנית לא נגענו בה.

השר י. גלילי:

האם אפשר לקבל יותר נתונים לגבי סוג הכבישים?

מר א. אפרת:

לשאלת השר שם-טוב לגבי קרית-שמונה. לקרית שמונה אנו נותנים דרך עירונית שעוקפת את העיר ממזרח ויחד עם זאת, יש לה חיבורים אל הדרך הזו בתוך העיר עצמה. כלומר, שהגישה אל קרית שמונה תהיה מהירה יותר דרך הכביש הקיים היום, כולל למתן שירותי בריאות שהעיר תזדקק להם. לגבי צפת יש הצעה מענינת והיא - גישה אל הצפון מצד דרום בדרך גישה מהירה כאשר בכנסים בכבישים בכיוון מערב - מזרח אפשר יהיה להגיע ישר אל דרום העיר ועל ידי כך לנצל את השרותים שלה, בלי הצורך להתפלל בכביש ההררי כפי שקיים היום והדרך המתוארת על ידי הכביש הזה, כפי שמופיע כאן. כלומר, שצפת עצמה, על שדותי הבריאות והשרותים האחרים תהיה קשורה מצפון ודרום על ידי הכבישים המופיעים כאן.

באשר לשאלת חשד המר, כל המערכת שלנו שמופיעה כאן, מובילה את מערכת הכבישים העורקיים שנמצאים מעבר לקו הירוק. כלומר, אין מערכת שפוגעת בשטח או כתוואי במקום שאין לו תוואי המשכי, כמו הכבישים לשכם, ג'נין, רמאללה וכו'. שהם נקודות מפתח לחיבור לרשת הכבישים.

באשר למיון הכבישים לסוגיהם - הכבישים ממויינים לפי הפונקציות העיקריות שהם יצטרכו למלא בעתיד, למשל: דרך מהירה לתנועה מהירה בין מרכזים עירוניים גדולים או אזורים חשופים בארץ.

חשד י. גלילי:

היא דו מסלולית?

מר א. אפרת:

בוודאי, אבל אני טוען שיהיו לה 4 נתיבים בכל

צד.

דרך פרברית עם לפחות 3 נתיבים בכל צד. דרך ראשית עם 3 נתיבים מכל צד, דרך אזונית עם 2 נתיבים בכל צד ודרך מקומית עם נתיב אחד בכל צד. כלומר, יש הברלים ברוחב והברלים בפונקציות לפי הדפוסים והרוחבים המתאימים בתכנון, שהם בסיס לסלילה והרחבה בעתיד.

בענין ראשון לציון ואסף הרופא - האזור מרושת על ידי דרך פנימית ראשית, ואין ספק שהבאנו זאת בחשבון בתכנית.

שר התחבורה ג. יעקבי :

התכנית הזו, היא כאמור תכנית כבישים מוסמכים בלבד, והיא מקובלת ומתואמת עם משרד התחבורה ואני רוצה להעיר כמה הערות בעקבותיה, במגמה, גם להדגיש כמה היבטים וגם להציע כמה הצעות נוספות לעקרונות הכלליים שנופיעים בתכנית עצמה.

התכנית הזו חייבת להשתלב - והדבר הודגש על ידי מר קוברסקי ומר אפרת בתכנית הפיתוח הכוללת של תשתית התחבורה, הן בקישור נמלי הים והאוויר אל מערכת הכבישים והדרכים, והן בקישור משולב של מסילות הברזל והכבישים אל המערכת התחבורתית האחרת, כשכל אלה, חייבים להיות חלק בלתי נפרד מתכנית המתאר הכוללת של מדינת ישראל.

לכן, לתכנית המוצגת פה יש שתי מגבלות בעצם תחום עיסוקי שלי: המגבלה האחת - שהיא אינה עוסקת כלל בשטחים שהם מעבר לקו הירוק, גם שטחים שאין חילוקי דעות עליהם, ושעל בסיס של כמעט קונצנזוס לאומי מקובל שהם ישארו בידי מדינת ישראל.

והמגבלה השנייה - שהיא באופן טבעי, על פי הגדרתה, תכנית מוגבלת לכבישים ודרכים בלבד.

לכן, במסגרת העקרונות הכלליים שהוצגו כאן ובתאום עם הגורמים העוסקים בעניין זה, משרד התחבורה, בעצם הימים הללו, עומד בפני סיום תכנית פיתוח כללית של ענף התחבורה, ובכלל זה, פיתוח אותם יסודות המשתלבים בתכנית הזו, היינו, פיתוח נמלי הים והאוויר, מסילות הברזל והמערכת הכללית המטרופוליטנית לפרטיה ומרכיביה.

כעת, מעבר לסיכומי הדברים שנאמרו ושקובלים עלינו, אני רואה לנכון להוסיף כמה הבהרות. יש הכרח להדגיש (וזה לא חייב להיות היום בהחלטת הממשלה ובוודאי לא בחוק) שהתכניות המפורטות שיוכנו בעקבות העקרונות הללו ושהן מחייבות אישור הועדות הסטטוטוריות לפי חוק התכנון והבנייה, יאפשרו עידכון חוזר של מערכת העקרונות של תכנית המתאר הארצית לדרכים. כי בסופו של דבר, זה חלק ממהותה של כל תכנית, שהיא חייבת להתעדכן במרכיביה, הן על בסיס חיצוני והתפתחויות לעתיד, והן על בסיס הצרכים, כפי שהם נראים בפועל, מדי פעם בפעם, על ידי המבצעים.

שנית - גם לוח הזמנים ועלות הביצוע חייבים להתעדכן על פי המשאבים שתעמיד המדינה לרשות התכנית והצרכים, לכן חשוב שאת לשנה או שנתיים הדבר יבדק על ידי גופי התכנון הארציים.

שלישית - תכנית המתאר הזו התייחסה לאזורים מטרופוליטניים רק מנקודת מבט של הרשת המינימאלית הדרושה כדי לקשר את המרכזים העירוניים הגדולים אל המערכת הארצית, ובאופן טבעי, אינה כוללת דרכים וכבישים רבים שאמורים לשרת את המרכזים העירוניים הצפופים. לכן, יש הכרח לתרגם את התכניות המטרופוליטניות ולהשליך מהן על התכנית הזו, בהדרגה, בד בבד עם תהליך הביצוע והתכנון המפורט.

אני אומר את הדברים האלה אולי גם לפרוטוקול ולא רק לחברי הממשלה, על מנת שלא תהיה הרגשה כי התכנית הזו היא בבחינת "כזה ראה וקדש", אלא היא בסיס לתיקונים והשגות שיהיו חייבים להעשות בד בבד עם פיתוח התכניות המטרופוליטניות, פיתוח נמלי הים והאוויר, הצרכים והתחזיות.

רביעית - בתכנית הזו לא ניתן דגש למעמדה של התחבורה הציבורית בכל פיתוח הדרכים והכבישים במדינת ישראל. כשאין ספק שנושא זה צריך להיות מועדף.

חמישית - לא ניתן דגש מספיק (הנושא הוזכר) לנושא השלכת פזור האוכלוסיה על העדיפויות בפיתוח מערכות מסילות הברזל הדרכים והכבישים, נמלי התעופה והים - וזו מערכת משולבת שאי אפשר לנתק את מרכיביה האחד מהשני. ומאחר והנושא מופיע כעקרון כללי, צריך להיות לו דגש בעבודה בפועל ובעבודות המתכננים היותר ספציפיות.

שישית - יש פער גובר והולך בין הביקוש לשרותי התחבורה להצע של שרותי התחבורה בישראל. כאשר משרד התחבורה ומתכנניו מעריכים שאנו נמצאים בפער של $\frac{1}{3}$ לעומת $\frac{2}{3}$ מבחינת סך-הכל הביקוש לשרותי התחבורה בכלל, כולל שימוש ברכב פרטי, לבין ההצע בכלל, בפיתוח הדרכים, מסילות הברזל, הכבישים והתחבורה הציבורית. כלומר, ההשקעה בפועל היא רק $\frac{1}{3}$ לעומת 100% שיכולים להעמיד לרשות התחבורה, כדי לקיים את הפיתוח ברמת היעילות של השנה שעברה, דבר הנובע מסדר העדיפויות הלאומי בתחום התקציב. ואינני מתעלם מכך. אבל זה מחייב אותנו לשים דגש חזק יותר על התחבורה הציבורית ועל מסילות הברזל, וזה סעיף שבתקציב משרד התחבורה מתחלק כך ש- 60% מיועדים לתחבורה ציבורית ו- 40% לדרכים ולמערכת שאמורה לשרת תחבורה פרטית, למרות שהתחבורה הפרטית נוטלת 80% מנפח התחבורה במדינה.

שביעית - באשר לנמל התעופה באר-שבע - אנו כידוע ייעדנו בתכנון עם משרד הפנים, כ-30 אלף דונם בתל-מלחתא, הנמצא 15 ק"מ דרומה לבאר שבע לנמל התעופה הלאומי השני של מדינת ישראל. הדבר נעשה בשיתוף פעולה עם חיל האוויר, כאשר לקראת ראשית שנות השמונים אנו מקווים להתחיל עם מסלול אחד שיתפתח בהדרגה לנמל תעופה גדול עד ראשית שנות ה-90 ויהיה לנמל התעופה הלאומי השני של מדינת ישראל. הדבר נובע, הן ממגבלותיו של נמל התעופה בן-גוריון מבחינת השטח, והן משום ריכוז האוכלוסיה החזוי באזור הדרום, שאמור להיות 1 מיליון תושבים לערך.

הנושא נמצא בראשית תכנית האב. השטח כבר מוקצה למטרה זו. אנו לא עשינו כאן את המשגים שעשינו בצפון וייעדנו שטח מספיק גדול, מראש, למטרה זו.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

והדברים מסתדרים עם האוכלוסיה הפוטנציאלית?

שר התחבורה ג. יעקבי:

חשבנו על כך והדבר אושר בוועדה המחוזית לתכנון ובנייה. כלומר, הוא משולב בתכנית הפיתוח של הנגב.

עכשיו, אני רוצה להציע הצעה אופרטיבית ומציע להחליט עליה היום בממשלה - לצורך המעקב אחר יישום וביצוע שוטף של התכנית, אני מציע להקים גוף בין משרדי אשר ילווה את התכנית הזו בהדרגה, בעתיד, ואשר יהיו בו 4 גורמים: משרד הפנים, משרד העבודה, או מע"ץ, משרד השיכון ומשרד התחבורה. לכן חשוב שיהיה גוף מעקב, שיקיים מעקב קבוע אחר ביצוע התכנית וידאג לתאום הפעולה הבין משרדית בכל מקרה של חילוקי דעות.

מר ש. רייכמן:

אני רוצה להעיר בקצרה שהתכנית הזו אינה חושפת דבר חשוב, שאולי רצוי להביא אותו לידיעת חברי הממשלה. לגבי מערכת הכבישים בוחנים שני דברים - נגישות וקיבולת. בעית הנגישות הכוללת באזורים הבין עירוניים מבחינת נפת, רמת השירותים ואפשרויות המהירות הוצגה כבר בתכנית הקודמת, אבל החירוש בהצעה זו לעומת ההצעה שהוצגה כבר לפני מספר שנים לממשלה היא, שכאן

יש נסיון לשלב שתי מערכות - את המערכת הבין עירונית המבוססת על נגישות ואת המערכת המטרופוליטנית המבוססת על קיבולת, תוך נסיון להציג את המרחב המינימאלי של אותה רשת שצריכה להתחבר למערכת כולה, גם בחיפה, גם בחל-אביב וגם בירושלים. ההנחה היא שלא נחזור על טעויות שנעשו בארצות הברית, לכן לא נכנס באופן עיוור למערכת של בטונים בכל מקום, על מנת שלא ניקלע למצב בו אם נפגור בביצוע התכנית לא ניווכח לדעת שכעבור זמן מסויים, או שאין שטח או שאין כסף והגשרים ישארו תקועים באמצע. אלה היו הלקחים גם של ארצות הברית, לכן תכננו כאן מינימום שבמינימום.

ראש הממשלה י. רבין:

בכל זאת הייתי קונה את מה שלאמריקה יש. לא התרשמתי כי הם עשו טעויות.

שר התחבורה ג. יעקבי:

האמריקאים חושבים שהם עשו שגיאות פטאליות בתכנון מערכת התחבורה שלהם.

מר ש. רייכמן:

על כל פנים, אני רוצה להביא לחשומת הלב, שאנו הנחנו הנחה כזו, כאשר יש צורך לומר, שבאופן כללי, בכבישים הבין עירוניים, אחוז הכביש מכלל השטח הוא 1 פרומיל, ואילו בשטחים המטרופוליטניים הוא 10%. ואם תשימו לב למפה הזו, תראו עד כמה, באופן מינימאלי, הכנסנו את הכבישים האלה.

מכל מקום, בשלב של מימוש ויישום התכנית הזו, צריך יהיה בתאום בין הכבישים השונים, בין פיתוח מערכת הכבישים באזור המטרופוליטני לבין פיתוח מערכת הכבישים הבין-עירונית, כדי למנוע תופעות דוגמת אלו שמערכת הכבישים הבין-עירונית תסתים ללא המשך בעיר. לכן לדעתי, יש פה סיכון מחושב להתייחס אל כל המערכת כאל מערכת אחת, כי זה מחייב מידה הרכה יותר גדולה של תאום וביצוע.

שר השיכון א. עופר:

קודם כל אצביע בעד אישור התכנית הזו ואברך את כל הגורמים, אבל במסגרת אותם הדברים שמנכ"ל משרד הפנים אמר, אני רוצה להעיר שתי הערות: האחת - מה שחסר לי בתכנית הזו הוא שאין פתרון לבעיית ירושלים בגלל מגבלת הקו הירוק, למרות, שבנקודה מסוימת, עברו את הקו הירוק, ואם עברו, יש מקום להראות את כל המערכת הקיימת של חיבור ירושלים עם האזורים האחרים, גם אם זה לא פורמאלי בתכנית. לדוגמא, כאשר לכביש שמסומן ועובר את הקו הירוק, חשוב לדעת כי יש לו אלטרנטיבה של חיבור כביש גבעון ישירות ללטרון, והאפשרות הזו חסרה לי בתכנית הזו. כמו כן חסר סימון הכביש שכבר מבצעים, ממעלה האדומים למעלה אפרים, ואם מזכירים את כל הכבישים, חשוב להזכיר גם את הכביש הזה, כי הוא חיוני. הוא לא מצויין בתוך המפה, עד כמה שאני יכול לבדוק זאת מכאן. זה לגבי צפון ירושלים. הוא הדין לגבי החיבור הדרומי של ירושלים עם אזור השפלה, ויש אפילו על הכביש הזה החלטה.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

מה זה דרומה?

שר השיכון א. עופר:

גילה, גוש עציון ונתיב הל"ה. וחשוב שבצנין הזה, תהיה שוב-פעם, אותה מידת פרוט אשר צריכה להיות.

בהזדמנות זאת, אני רוצה לציין כי כמו שיש חיבור מבאר שבע לימית, כך אני חושב שצריך להתייחס להמשך הכביש - פרוד - עמיד - קצרון, שבקטע מסויים הוא בתוך הקו הירוק, ובקטע מסויים, מעבר לו, אבל בתוך המערכת המצויינת כאן הוא חסר.

אין לי הערות לתכנון עצמו, אבל כל אותם דברים שנשאירים את ההחלטות הקיימות והעשייה הקיימת, הייתי רוצה שיבואו לידי ביטוי בדרך כל שהיא.

שר הבטחון ש. פרס:

אני יכול לתרום לדיון הזה באי נאום. אני רוצה להודיע כי הנושא תואם עם המטכ"ל והוא על דעת צה"ל.

שר הפנים י. בורג:

מוטב אי נאום מאשר אי-נעימות.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

אני מוכרח להודות שאני מתקשה להבין את התועלת בתכנית גרנדיוזית שחסרה בה הערכה תקציבית, חסרים קדימויות ולוח זמנים.

ראש הממשלה י. רבין:

התכנית היא יפה ובכך מסתפקים.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

אני מכיר הרבה תכניות יפות מאד, שבדיוק, מהסיבות הללו, נשארו תכניות יפות על הנייר. מצפה רמון היתה אמורה להיות היום ישוב של 30,000 תושבים, לפי תכנית מסודרת, יפה מאד שנמצאת בתיקים, אך לא לוותה, לא בלוז זמנים, לא בקדימויות ולא בתקציב.

כך שהייתי מציע כי התכנית תושלם לפחות ב-2

דברים שאפשר להשלים:

1. סדר גודל תקציבי במחירי 76. ידוע כמה עולה קילומטר אחד כביש כזה או אחר, ובאמצעות זה, חשוב היה לנו לדעת מהו סדר גודל הפרוייקט הזה.

2. הייתי מאד שבע רצון אילו הגוף שעוסק בזה היה גם ממליץ על קדימויות.

שר העבודה מ. ברעם:

מה פרוש?

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

מה קודם ומה אחר-כך. מה דחוף יותר ומה דחוף

פחות.

שר העבודה מ. ברעם:

זה לא תפקידי לקבוע זאת.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

מאחר ואמרת זאת ומאחר ואני לא חבר בועדה הקיימת, וגם לא בועדה שמציע גר, הועדה שצריכה ללוות את הפרוייקט...

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

במועצה הארצית לתכנון משרד המסחר והתעשייה כן

חבר.

מר ח. קוברסקי:

זה עדיין נמצא בחקיקה.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

אז בינתיים הוא לא חבר, והייתי רוצה לשמוע באיזה סדר גודל של תקציבים מדובר ומה הקדימויות שנראות לאותם גופים המופקדים על זה. כי ברגע שלא מגדירים קדימויות, מה שקורה בפועל הוא, שבונים ומפתחים לאו-דווקא מקומות שצריך לפתח אותם.

ודבר אחרון - הייתי מציע כי כשם שבפיתוח התכנון הממלכתי, הממשלה החליטה שבגלל קדימות הגליל, כ-32% מכלל הבנייה הציבורית לדירות חבנה בגליל, הייתי מציע שגם כאן אנו נאמר כי בתקציבים השנתיים והרב-שנתיים, לפחות 1/3 מכל מה שיוקדש לכבישים החדשים, יהיה בגליל, כי מבחינת כבישים, הגליל היום פחות מפותח.

שר השיכון א. עופר:

אני הייתי מסתפק ב-20%.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

אני לא. כי אם בונים 1/3 מהדירות בגליל, ובתקציב הפיתוח התעשייתי, בוודאי זה הולך כך, הרי בכבישים אנו מפגרים, ויש קטעים מסויימים בגליל בהם הכבישים הם בדיוק כמו כימי המנדט, לא נשתנה דבר. לכן הייתי רוצה לקבל כאן החלטה שאומרת כי הענין הזה בא על פתונו במסגרת התכנית הזו, והפעם הייתי מוותר על החלטת ממשלה שתאמר, שכשם שבשיכון בונים מעל ל-30% בגליל, כך צריך להיות גם באלמנטים אחרים. אני מציע קונקרטיה, שהועדה תעשה את העבודה ותאמר לנו מהו סדר גודל התקציב ומה הן הקדימויות שנראות לועדה, ועדומשלה תחליט כי מהיום ולהבא, בהקצאת הכבישים החדשים, הגליל יתפוס את המקום הראוי לו.

שר העבודה מ. ברעם:

קודם כל, אני רוצה גם כן לומר, שלנו, למשרד העבודה ולמע"ץ אין הערות, הכל מתואם. אבל בניגוד לדעת ידידי השר בר-לב, אינני מבין מדוע הוא הכניס את הענין הזה, שהרי לא מדובר כאן לא על מתן עדיפויות, לא על סדר קדימויות ולא על כמה זה יעלה, אלא על תכנית מתאר שצריכה להגדיר את מצב הכבישים והדרכים. אם הממשלה רוצה לדבר על קדימויות ואיך הדבר יוכרע, אינני מתנגד לכך, אני מוכן להביא את הנושא לסדר היום של הממשלה ולהביא הנה את האנשים המטפלים בקביעת סדר העדיפויות ובתקציב ואנו נדון בזה. אבל זה בלתי אפשרי, שבתכנית מתאר, מראש, יקבע אחוז מסויים. כי אם למשל מחליטים לסיים את הכביש המהיר ירושלים-תל-אביב, זה יכול לעלות 80% מכלל התקציב ואני מתנגד לכך, שאגב אורחא, כשאנו מטפלים בהזדמנות החגיגית הזו של תכנית המתאר, נקבע גם סדר

עדיפויות.

השר י. גלילי:

"אגב אורחא" לא היה בהצעת השר בר-לב.

שר העבודה מ. ברעם:

אם ראש הממשלה מסכים, אני אשמח מאד להעלות את נושא סדר העדיפויות, להביא את האנשים ולמסור דיווח לממשלה, ועל יסוד זה תוכל הממשלה להתייחס.

שר הפנים י. בורג:

אני מצטרף לדעת השר מ. ברעם כי אין דרך אגב. יכול להיות שפיתוח האזור מירושלים לשפלה בכביש המזרחי הוא יותר חשוב, אבל זה לא עומד עתה על סדר היום, לא מה לא יבנה, וכן גם לא העיתוי.

אני רוצה להביע, גם בשם משרד הפנים והמועצה הארצית לתכנון, הערכה לכל אותם משרדים ששיתפו פעולה. גם אם יש הערות והסתייגויות וצריך לקיים התייעצויות חוזרות מדי פעם בפעם, אין בכך שום אסון, כאשר בדרך כלל, זו תוצאה מבורכת של שיתוף פעולה.

יש לקבוע כמובן גם תכנית פיתוח עם עדיפויות ותקציבים, כי אחת הדבר ישאר בגדר משאלה טובה, והמשרדים יצטרכו לעבוד על זה... יש כאן קו מנחה, ואני מקוה, תוך כמה חדשים, להציע לממשלה דיון באותם אמצעים שנחוצים כדי לקדם את ביצוע תכנית פיזור האוכלוסין שהחלטנו עליה, כי הרי כל התכניות משפיעות האחת על השניה. כאשר הנושא שהעלה שר המסחר והתעשיה, בנוגע לתקציב, אני חושב שהדבר הזה נכון כמובן גם כן בהגיון שלו, ביחוד כאשר מדובר על

התכנית הגדולה שצריך לבצע של פיזור האוכלוסיה - ובזה משאלתו של השד בר-לב נפגשת עם משאלתם של כולנו.

אני רוצה לסיים ולומר כי שמחתי לשמוע מהשר עופר כי חסרים לו, בהמשך, הכבישים, של תכניות מסויימות וכי הוא עוד רוצה להאריך את הכבישים, אני מעריך את הקו, אבל לשם הגנה על אלה שהביאו את התכנית, אני רוצה להדגיש כי המדובר על תכנית שלמועצה יש רשות לעשות רק לפי חוקי התכנון, והיא נשארה במסגרת הסמכויות שהחוק מקנה לה. אני ראיתי צורך לומר הערה זו ובזאת אסתפק.

שר התיירות מ. קול:

אני מצטרף לשבחים.

ראש הממשלה י. רבין:

אני מתאר לי כי המטרה כאן היא תכנית מתאר ארצית כללית, שתהיה בסיס שעל פיו אפשר יהיה לקבוע עדיפויות לפי מדיניות משתנה של הממשלה. לכן יש מקום להפריד בין תכנית המתאר הארצית לבין החלטה על עדיפויות משתנות בהתאם למדיניות. לכן נראה לי, שצריך לאשר את ההחלטה על בסיס החוק.

יחד עם זאת, מה שאמר שר המסחר והתעשייה זו עובדה מצערת, כי סך-הכל, בשיכון ותעשייה עברנו לפיזור אוכלוסיה ואילו בהקצאה לכבישים ותחבורה אנו מתרכזים בתל-אביב. יכול להיות שצריך להמשיך את פרויקט נתיבי איילון, אבל מבחינת הקצאת התקציבים הממלכתיים לצרכי כבישים ותחבורה, עובדה היא, שהכל הולך לאזור תל-אביב.

באשר לשאלה - האם זו מדיניות נכונה או לא? היא צריכה להבחין בדיון נפרד, וצריך להיות פורום - אני חושב שועדת שרים לענייני כלכלה - שבו חייב להיות תאום של כל המערכות, בהתאם לכך.

לכן צריך לאשר את התכנית כפי שהיא. כאשר הנושא שהעלה חשר בר-לב הוא נכון, אבל הוא צריך להידון בנפרד, בדיון על העדיפויות והמדיניות הקונקרטית, בועדת שרים, שתדון יותר בתחום האופרטיבי המיידי: האם אפשר לשנות, או אי אפשר לשנות עדיפויות, האם אפשר להפסיק מה שהתחלנו בנתיבי איילון ולאיפה ולאן להקצות משאבים?

לכן אני ממליץ -

א. שנאשר זאת.

ב. לשד האוצר, כיו"ר ועדת השרים לענייני כלכלה, אני מציע לקיים דיון בנושא שהעלה חשר בר-לב.

מר ח. קוברסקי:

ב-17.5.75, על פי רות בקשתו של שר המסחר והתעשייה, הממשלה החליטה החלטה הנחלקת לשני פרקים, כאשר כפי שאמר ראש-הממשלה, בסעיף א', היא אישרה תכנית לפיזור האוכלוסיה, ובסעיף ב', אישרה צעדים לביצוע התכנית, ואמרה: "להטיל על כל משדדי הממשלה (לא על גופי התכנון), להגיש לממשלה ולמועצה הארצית לתכנון, תוך שנה, את תכניות הפיתוח שלהם, לצורך יעדיה של התכנית הזו..."

ראש הממשלה י. רבין :

לא לזה התכוון שר המסחר והתעשייה. הוא אמר כי אם מדברים על הגשת תכנית, היא אינה אלא באה להראות את הענין כמערכת שלמה.

מר ח. קוברסקי :

באותה החלטה דובר על כך שהתכניות הללו תהיינה ערוכות לפי מגמות המדינה ותכלולנה הצעת שלבי פיתוח התכנון הרצוי, כאשר עלינו הוטל לאחד את תכניות המשרדים לתכנית אחת. ואני מוכרח לומר כי חוץ משני משרדים שתרגמו זאת לתכנית אוסרטיבית - משרד השיכון ומשרד התיירות, המשרדים האחרים לא הגיעו כלל לשלב הזה. זאת כאשר המשאלה של הממשלה היתה, שכל משרד יכין את התכנית כפי שנגזרות מהתכנית הכללית, לנושאים, כאשר המועצה עם גופי התכנון יאחדו זאת לתכנית אחת עם שלבי פיתוח.

ראש הממשלה י. רבין :

לכן, מעל ומעבר אני מבקש משר האוצר, כיו"ר ועדת השרים, שיעלה לדיון את הנושא שדשר בר-לב העלה.

מי בעד אישור הצעת ההחלטה?

פה אחד

מ ת ל י ט י ם :

א. בתוקף סמכות הממשלה לפי סעיף 53 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה - 1965, לאשר את תכנית המיתאר הארצית לדרכים מס' ת/מ/א/3.

ב. שר האוצר, כיו"ר ועדת השרים לעניני כלכלה, מתבקש להעלות לדיון בוועדת השרים, בהתאם לצורך, את ההיבטים השייכים לביצוע התכנית, לרבות סדר עדיפויות, עלות ותקציבים.

(התכנית נמצאת במזכירות הממשלה)

ראש הממשלה י. רבין :

בענין הועדה המלווה, שהציע השר ג. יעקבי, אני מבקש לדחות את הדיון בנושא, מסיבה אחת: דומני שיש ועדת שרים, או ועדה שצוטלת בעניני כבישים, אז מדוע צריך עוד ועדה, אם אפשר להשתמש בוועדה הקיימת? אולי צריך רק לחגבר אותה?

אני רוצה ללכת בדרכו של שר התחבורה, שתמיד דואג להדגיש שכדאי שהצעה להחלטה תונח לפני כן על השולחן.

שר התחבורה ג. יעקבי :

אני הגשתי את החצעה למשרד הפנים, בצרוף

הסתייגויות.

ראש הממשלה י. רבין :

לא הונחה הצעה כזו על שולחן הממשלה ואינני יודע במה מדובר, לכן אני מבקש לדחות את הנושא הזה לשבוע הבא.

שר השיכון א. עופר:

אני רוצה להזכיר כי יש ועדה בין-משרדית לתאום.

ראש הממשלה י. רבין:

אני לא ראיתי את ההצעה לפני כן ולא ביקשתי לבדוק האם יש ועדה שיכולה למלא תפקיד זה.

שר השיכון א. עופר:

אני רוצה להזכיר כי ליד מע"ץ קיימת ועדה בין

משרדית.

ראש הממשלה י. רבין:

הוא לא מציע ועדה שקיימת ליד מע"ץ, אלא ועדה

חריגה.

903. תכנית מיתאר מחוזית למחוז המרכז - המשך הדיון

שר השיכון א. עופר:

בניגוד לסעיף הקודם, הגשתי את ההצעה בצורה מאד מעורפלת, כי אין לממשלה מעמד בנושא זה, אבל אני חושב שלממשלה יש בהחלט ענין בנושא.

המועצה הארצית לתכנון ובניה הכינה תכנית מתאר למחוז המרכז, אשר בה לדאבוני העמדה של נציגי השיכון לא נחקבלה. אני חושב שיש בזה משום הערה לגבי פיתוח בארץ, לכן אני רוצה שהממשלה תביע את דעתה. לגבי 2.188 מיליון תושבים המטרה ברורה. הויכוח הוא כרגע על 100 אלף תושבים, בשוליים והשאלה היא האם יש לרכז את ה-100 אלף הללו כפי שהתכנית אומרת, בחולות נתניה, ראשון לציון ואשדוד, או ללכת, כפי שלדעתי עדיף, על החלק המזרחי יותר של מחוז המרכז ולהגדיל את החלק של לוד-רמלה, אפילו על ידי הקמת עיר באזור לטרון, או אפילו לחזק יותר את הרצועה המזרחית של כביש ראש העין, כפר יונה וכו'. היות ועמדנו לא התקבלה, והיות והממשלה אינה יכולה להחליט, כי אינה צד בענין, אני חושב שלממשלה שיש זה ייצוג מתאים במועצת התכנון העליונה, חייבת להכריע בכיוון הפיתוח הרצוי. למרות ההערות כי אנו עולים כאן על קרקע חקלאית, או מה ש-CALLED קרקע חקלאית, אני הייתי מבצע את התכנית לאורך הרצועה המזרחית.

ראש הממשלה י. רבין:

אני לא ידעתי כי הנושא הוא כל כך מורכב. אם יש חילוקי דעות, הייתי מבקש שלפני כן תהיה פגישת תאום בפורום מצומצם יותר של המשרדים הנוגעים בדבר, ורק במידה ולא נגיע לידי הבנה, בפורום כזה, אזמן פגישת תאום עם כל נציגי המפלגות המרכיבות את הקואליציה, ורק אחרי זה, אחרי דיון מקדים, אם עדיין תהיינה חילוקי דעות, הענין יובא לממשלה... אני מודיע כי אני מומין, כתחליף לדיון בממשלה.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

אני מבקש להיות מוזמן.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

אולי האלטרנטיבה היא לא ראשון ורמאלה, אם מדברים על פיזור אוכלוסיה.

שר השיכון א. עופר:

מדובר כאן בתכנית של אזור המרכז בלבד.

מחליטים:
ל י ט י ם : לקבל הצעת ראש הממשלה שהוא יזמן אליו את חשדים הנוגעים לעניין זה, בכדי לסכם את הנושא, ללא דיון נוסף בממשלה.

שר התיירות מ. קול:

בישיבה הקודמת חזרתי על בקשתי להעלות דיון בנושא איקרית ובירעם, אינני רוצה לחכות עם נושא זה עד ימות המשיח.

ראש הממשלה י. רבין:

עוד מעט לא תהיה בעיה - הלבנונים יבואו אלינו, אנחנו אליהם, לא תהיה סיבה להתנגד לכך.

904. מכירת נשק

ראש הממשלה י. רבין:

מחליטים:

א. לאשר מכירת 5,000 פגזים 4.2 אינצ', 12 משגרים, 10,000 רקטות 240 מ"מ, 200,000 כדורים 7.62 מ"מ - לממשלת צ'ילי (למשטרת המדינה).

ערך המכירה הוא 16,500,000 דולר ומשרד החוץ מסכים לביצועה.

שד התיירות מ. קול:

יש להם כסף לשלם?

ראש הממשלה י. רבין:

לא ימכרו להם אם לא יהיה להם במה לשלם. דיברתי על מכירת נשק ולא על חלוקת נשק.

שר התיירות מ. קול:

אקדחים לא שמישים לא צריך לאשר.

שר הבטחון ש. פרס:

אקדחים לא שמישים הם כאלו שלא דרושים לצה"ל

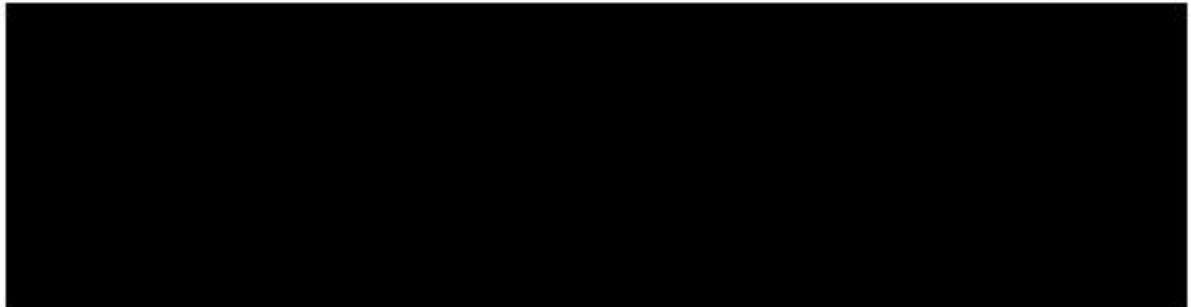
ברגע זה.

ראש הממשלה י. רבין:

מ ח ל י ט י מ :

א. לאשר מכירת 5,000 פגזים 4.2 אינצ', 12 משגרים, 10,000 רקטות 240 מ"מ, 200,000 כדורים 7,62 מ"מ - לממשלת צ'ילי (למשטרת המדינה).

ה. לאשר מכירת 10,000 כדורים 5.56 מ"מ לדרום אפריקה.

905. מושב מיוחד של הכנסת

ראש הממשלה י. רבין:

יש מושב מיוחד של הכנסת, ביום ג', ביוזמת מפלגות הליכוד, המערך והמפד"ל. עד כמה שאני יודע, בן ציון קשת ידבר מטעם המערך וכן חבר הכנסת יצחק נבון. אני ביקשתי מהשר האוזנר לחשיב בשם הממשלה. הנושא הוא: "יהדות המצוקה ואסירי ציון".

שר התיירות מ. קול:

אני חושב שהממשלה חייבת להעיר או לדבר עם יו"ר הכנסת והנשיאות על כך שחופשת כנסת זו חופשת כנסת, ואפשר לכנס מושב מיוחד אם יש דבר שהוא בלתי רגיל, אבל אין להפוך את ענין איסוף החתימות לדבר שגרתי. לדעתי, זה לא דבר טוב...

ראש הממשלה י. רבין:

הסיעות בכנסת קיימו מגעים בינן לבין עצמן ואספו את החתימות ואינני רואה מקום לממשלה להתערב בכך.

שר המשפטים ח. צדוק:

היא לא יכולה להתערב, זה לא ביוזמת היו"ר ולא בשליטת היו"ר. הם אספו 30 חתימות וזהו זה.

שר התיירות מ. קול:

כך אפשר כל שבוע לקיים מושב מיוחד.

ראש הממשלה י. רבין:

כן, אפשר כל שבוע.

הישיבה ננעלה.